Rekomendacje do Krajowej Strategii Młodzieżowej

Wnioski i rekomendacje do Krajowej Strategii Młodzieżowej z debat w szkołach i zorganizowanych przez młodzieżowe rady w społecznościach lokalnych

Patronat honorowy
Minister Edukacji

PZU FUNDACJA

civis.

Raport przedstawia wnioski i rekomendacje młodych ludzi w wieku 13–18 lat, zebrane w procesie dialogu do Krajowej Strategii Młodzieżowej między 4 maja a 15 czerwca 2026 r. Wypowiedzi młodych ludzi z debat przytaczamy w oryginalnym brzmieniu.

Autorka: Joanna Pietrasik
Redakcja i korekta: Małgorzata Janaszek-Bazanek
Projekt graficzny i skład: Three Dots Agency
Fotografie: Three Dots Agency

Warszawa 2026
Publikacja bezpłatna

WYDAWCA
Fundacja Civis Polonus
ul. Smolna 20/6
00-375 Warszawa

PROJEKT
„Włączenie młodych ludzi w proces tworzenia Krajowej Strategii Młodzieżowej"

PARTNERZY
Fundacja PZU
Fundacja Civis Polonus

Projekt realizowany jest w ramach partnerstwa Fundacji PZU i Fundacji Civis Polonus.

Publikacja pod Honorowym Patronatem Ministra Edukacji. Materiały z procesu dialogu — scenariusze debat, prezentacje i formularze — dostępne są na stronie projektu.

maszwplywnastrategie.pl

Patronat honorowy
Minister Edukacji
FUNDACJA
civis.

Spis treści

Wstęp 5

CZĘŚĆ 1. Dialog z młodymi ludźmi do Krajowej Strategii Młodzieżowej 7

Dialog do Krajowej Strategii Młodzieżowej – o naszej metodzie 8

Kto i gdzie prowadził dialog do Krajowej Strategii Młodzieżowej? 14

O czym rozmawiali uczestnicy debat? 19

CZĘŚĆ 2. Wnioski z debat i rekomendacje uczestników do Krajowej Strategii Młodzieżowej 21

Odporność i zdrowie psychiczne 22

Bezpiecznie w sieci 31

Budowanie relacji społecznych 38

Start w dorosłość – praca + mieszkanie 49

Lokalny transport 61

Edukacja w szkole i poza szkołą 71

W jakiej Polsce chcecie żyć? 80

Dlaczego włączenie młodych ludzi w proces tworzenia Krajowej Strategii Młodzieżowej był dla nich tak ważny? 88

Materiały dodatkowe 91

Aneks 1. Listy do ministry edukacji 93

Aneks 2. Lista miejscowości, w których odbyły się debaty i ich organizatorzy 97

Zespół projektowy 104

Ogólnopolska Debata Młodych o Krajowej Strategii Młodzieżowej, Warszawa, 22 czerwca 2026 r. Fot. Three Dots Agency

Wstęp

Krajowa Strategia Młodzieżowa to przygotowywany dokument strategiczny, który ma określić priorytetowe kierunki działań państwa na rzecz młodzieży i młodych dorosłych. Prace nad Strategią prowadzi Minister Edukacji, który koordynuje działania z zakresu polityki młodzieżowej.

Dokument przedstawia wnioski i rekomendacje młodych ludzi w wieku 13-18 lat. Brali oni udział w debatach do Krajowej Strategii Młodzieżowej w szkołach oraz organizowanych przez młodzieżowe rady w społecznościach. Debaty odbyły się w ramach realizacji projektu „Włączenie młodych ludzi w proces tworzenia Krajowej Strategii Młodzieżowej". Celem realizacji debat było zebranie informacji od młodych ludzi – wniosków i rekomendacji do Krajowej Strategii Młodzieżowej (KSM), na etapie tworzenia jej dokumentu.

Projekt „Włączenie młodych ludzi w proces tworzenia Krajowej Strategii Młodzieżowej" był realizowany w ramach partnerstwa Fundacji PZU i Fundacji Civis Polonus.

Celem ogólnym projektu było włączenie młodych ludzi w proces tworzenia Krajowej Strategii Młodzieżowej i zwiększenie ich wpływu na kształt tego dokumentu.

Główną grupą odbiorców projektu byli młodzi ludzie w wieku 13-18 lat, dlatego działania projektowe były skierowane (przede wszystkim) bezpośrednio do młodzieżowych rad (gmin, miast, dzielnic, powiatów i młodzieżowych sejmików województw) oraz samorządów uczniowskich szkół podstawowych (ostatnie klasy) i ponadpodstawowych.

W okresie od 4 maja do 15 czerwca 2026 r. w procesie dialogu z młodymi ludźmi do Krajowej Strategii Młodzieżowej (KSM) odbyło się **150** debat w całej Polsce. Łącznie uczestniczyło w nich **6 031** młodych osób.

71 debat zostało samodzielnie zorganizowanych przez młodzieżowe rady i uczestniczyło w nich **3 263** osób. Pozostałe **79** debat odbyło się w szkołach, w ramach przedmiotu edukacja obywatelska i wzięło w nich udział **2 768** młodych osób.

Od 4 maja do 15 czerwca 2026 roku młodzi ludzie debatowali w całej Polsce

150

debat do Krajowej Strategii Młodzieżowej w całej Polsce

6 031

młodych ludzi w wieku 13–18 lat wzięło udział w debatach

71

debat zorganizowały samodzielnie młodzieżowe rady — 3 263 uczestników

79

debat odbyło się w szkołach w ramach edukacji obywatelskiej — 2 768 uczestników

CZĘŚĆ 1

Dialog z młodymi ludźmi do Krajowej Strategii Młodzieżowej

Dialog do Krajowej Strategii Młodzieżowej – o naszej metodzie

Istotą włączenia młodych ludzi w proces tworzenia Krajowej Strategii Młodzieżowej był dialog z nimi prowadzony na etapie powstawania dokumentu strategii, tak aby ich udział miał rzeczywisty wpływ na kształt strategii.

Do udziału w procesie tworzenia Krajowej Strategii Młodzieżowej zaprosiliśmy młodzieżowe rady gmin oraz samorządy uczniowskie.

Młodzieżowe rady, ponieważ są ciałami dialogu obywatelskiego, które zgodnie z ustawą o samorządzie gminnym[1] „mogą współuczestniczyć w działaniach związanych z tworzeniem i realizacją rządowych dokumentów strategicznych dotyczących polityki młodzieżowej".

Natomiast w szkołach zależało nam na tym, aby dialog z uczniami był elementem edukacji obywatelskiej. Zaprosiliśmy szkoły i nauczycieli tego przedmiotu do aktywnego włączenia się, a uczniów i uczennice do dialogu poprzez organizację debat i lekcji poświęconych Krajowej Strategii Młodzieżowej.

Ważną częścią projektu było przygotowanie strony internetowej www.maszwplywnastrategie.pl, na której znajdowały się wszystkie potrzebne informacje, dotyczące możliwości włączenia się do projektu i dialogu do Krajowej Strategii Młodzieżowej.

Na stronie zamieściliśmy ankiety skierowane do dwóch grup wiekowych: 13-18 lat i 19-29 lat. Wypełniając formularz młodzi ludzie mogli zgłosić swoje propozycje tematów oraz sugestie rozwiązania problemów ważnych dla młodzieży.

Dialog do Krajowej Strategii Młodzieżowej krok po kroku

- Przygotowanie i udostępnienie narzędzi i materiałów do prowadzenia debat i lekcji (scenariuszy debat i lekcji, prezentacji, materiałów pomocniczych dla prowadzących). Na ich podstawie młodzieżowi radni, nauczyciele lub uczniowie mogli samodzielnie poprowadzić debatę. Wszystkie materiały są dostępne na stronie: www.maszwplywnastrategie.pl

[1] art. 5b ust. 9 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. 1990 Nr 16 poz. 95).

- Wsparcie młodzieżowych rad i nauczycieli poprzez organizację warsztatów (3 online i 1 stacjonarny), spotkania konsultacyjne i wsparcie asystentów oraz koordynatorów.
- Przesyłanie przez organizatorów debat wniosków z prowadzonych debat do Krajowej Strategii Młodzieżowej za pośrednictwem formularzy dostępnych na stronie: www.maszwplywnastrategie.pl. Na ich podstawie został przygotowany niniejszy raport.
- Zakończeniem procesu była Ogólnopolska Debata Młodych o Krajowej Strategii Młodzieżowej, która miała miejsce w Warszawie 22 czerwca 2026 r. Podczas spotkania zebraliśmy i pogłębiliśmy wnioski młodych z debat lokalnych. Następnie zostały one przedstawione przez młodzieżowych radnych wiceministrze edukacji.

Debata inaugurująca dialog z młodymi ludźmi o Krajowej Strategii Młodzieżowej, Olsztynek, 18 marca 2026 r. Fot. Three Dots Agency

Debata młodzieżowa w społeczności lokalnej — przedstawienie wniosków i rekomendacji do Krajowej Strategii Młodzieżowej. Fot. Three Dots Agency

Ogólnopolska Debata Młodych o Krajowej Strategii Młodzieżowej, Warszawa, 22 czerwca 2026 r. Fot. Three Dots Agency

PANEL DYSKUSYJNY • RUNDA 1

Rekomendacje z debat lokalnych do Krajowej Strategii Młodzieżowej

Katarzyna Lubnauer, Wiceministra Edukacji

Maia Mazurkiewicz, Prezeska Zarządu Fundacji PZU

Franciszek Rutkowski, odporność i zdrowie psychiczne

Mikołaj Pawłowski, bezpiecznie w sieci

Aleksandra Paciorek, budowanie relacji społecznych

Dominik Michacz, lokalny transport

Moderacja: Jakub Radzewicz

Młodzieżowi radni przedstawili wnioski z debat lokalnych wiceministrze edukacji. Fot. Three Dots Agency

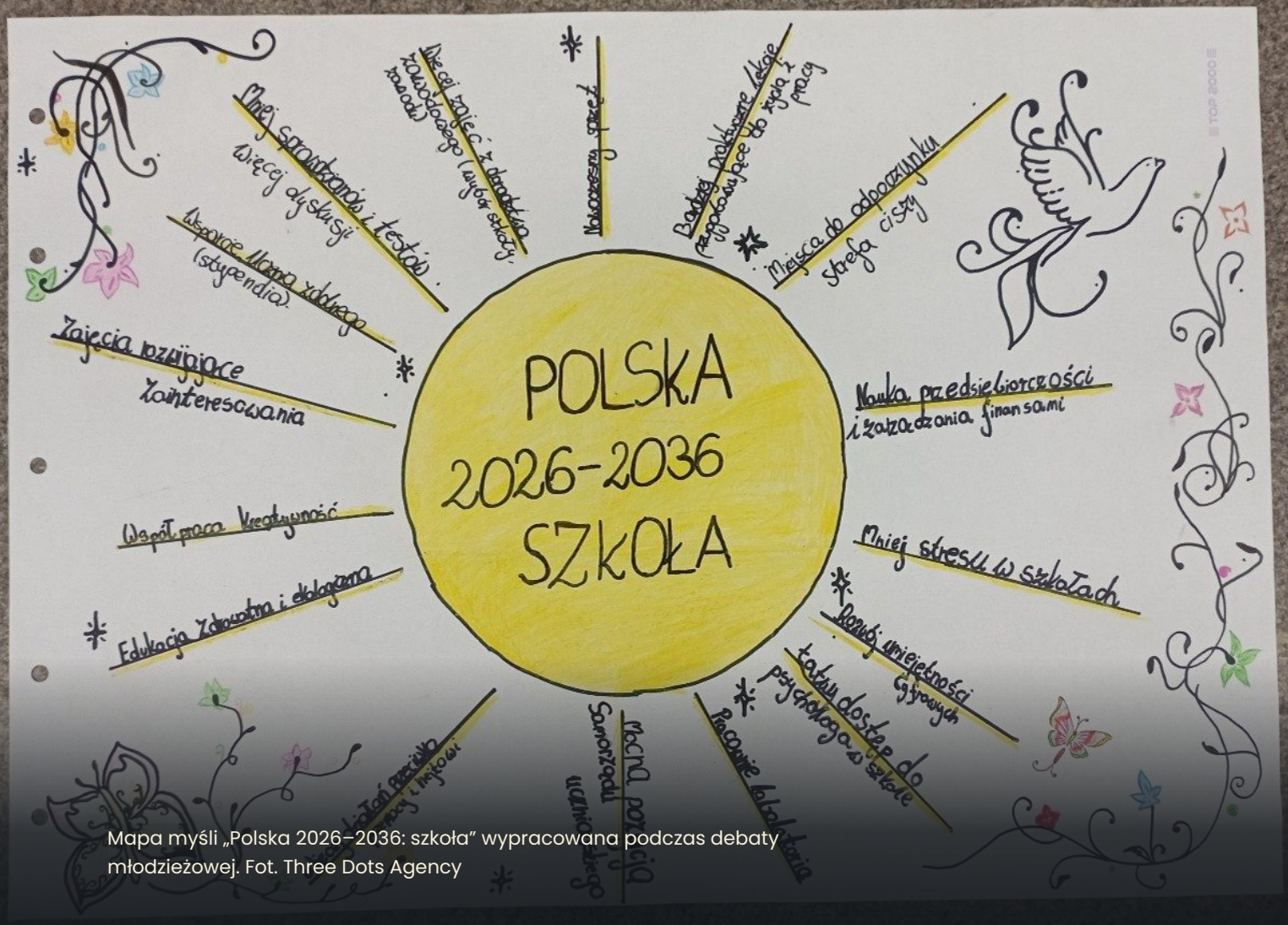

Mapa myśli „Polska 2026–2036: szkoła" wypracowana podczas debaty młodzieżowej. Fot. Three Dots Agency

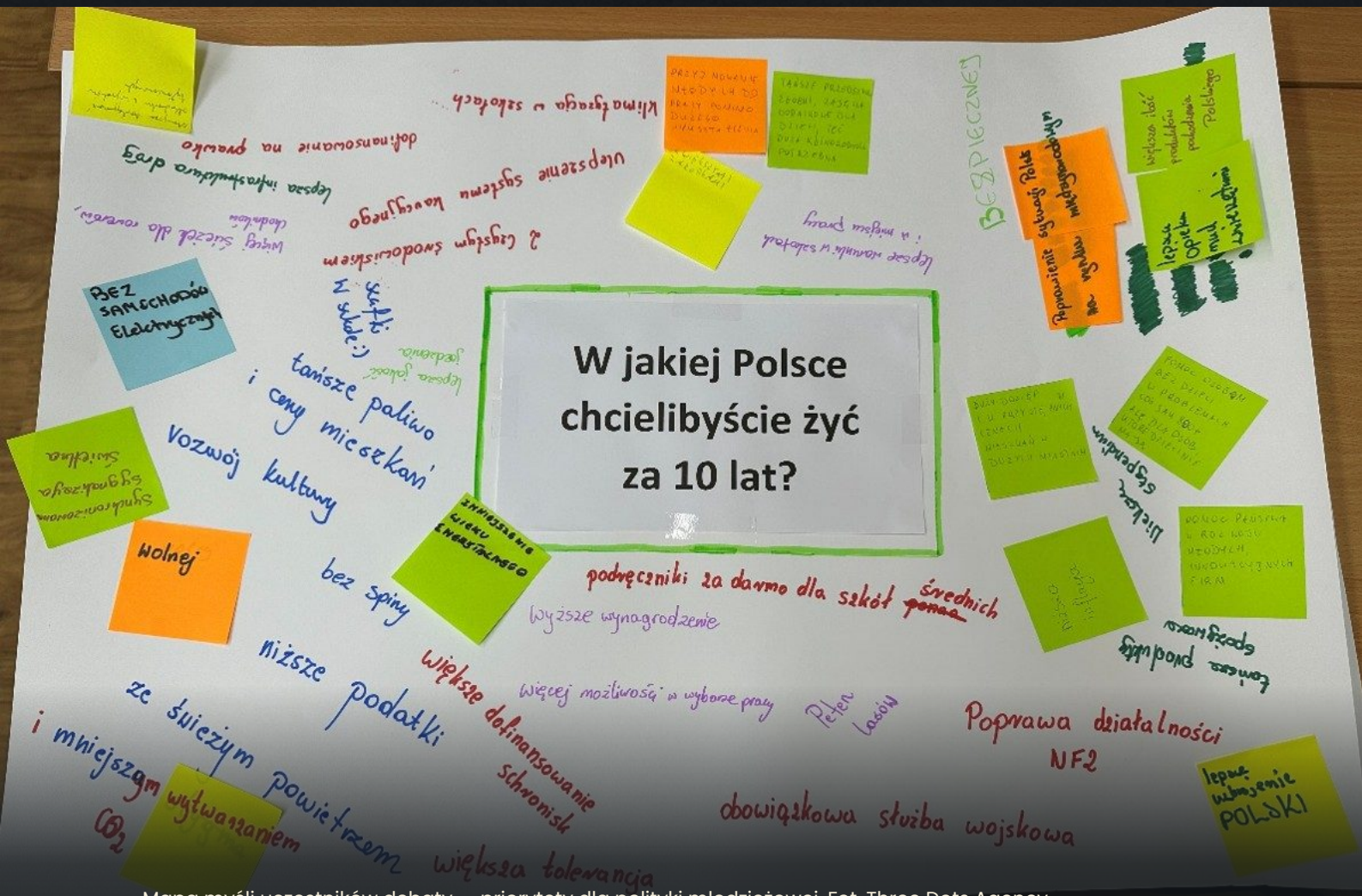

Mapa myśli uczestników debaty — priorytety dla polityki młodzieżowej. Fot. Three Dots Agency

Kto i gdzie prowadził dialog do Krajowej Strategii Młodzieżowej?

W ciągu niespełna dwóch miesięcy (4 maja - 15 czerwca 2026 r.) odbyło się **150** debat do Krajowej Strategii Młodzieżowej w całej Polsce. Łącznie wzięło w nich udział **6 031** młodych ludzi:

- 71 debat zostało samodzielnie przeprowadzonych przez młodzieżowe rady w swoich społecznościach, z wykorzystaniem scenariusza opracowanego przez ekspertów Fundacji Civis Polonus (dostępny jest na stronie: https://maszwplywnastrategie.pl/wp-content/uploads/2026/05/scenariusz_debaty_masz-wplyw-na-strategie_dla-mrg_ok.pdf). Wzięło w nich udział łącznie 3 263 młodych ludzi.
- 79 debat przeprowadzili nauczyciele lub uczniowie w szkołach, z wykorzystaniem scenariusza opracowanego przez ekspertów Fundacji Civis Polonus (dostępny jest na stronie: https://maszwplywnastrategie.pl/wp-content/uploads/2026/04/scenariusz_debaty_Masz-wplyw-na-strategie_dla-nauczycieli-1.pdf). Wzięło w nich udział 2 768 młodych ludzi.

Sprawozdania z wnioskami uczestników debat młodzieżowi radni i nauczyciele przesyłali za pośrednictwem formularza online dostępnego na stronie www.maszwplywnastrategie.pl.

Zasięg dialogu

Debaty odbyły się we wszystkich szesnastu województwach

Liczba debat do Krajowej Strategii Młodzieżowej w podziale na województwa (razem 150 debat).

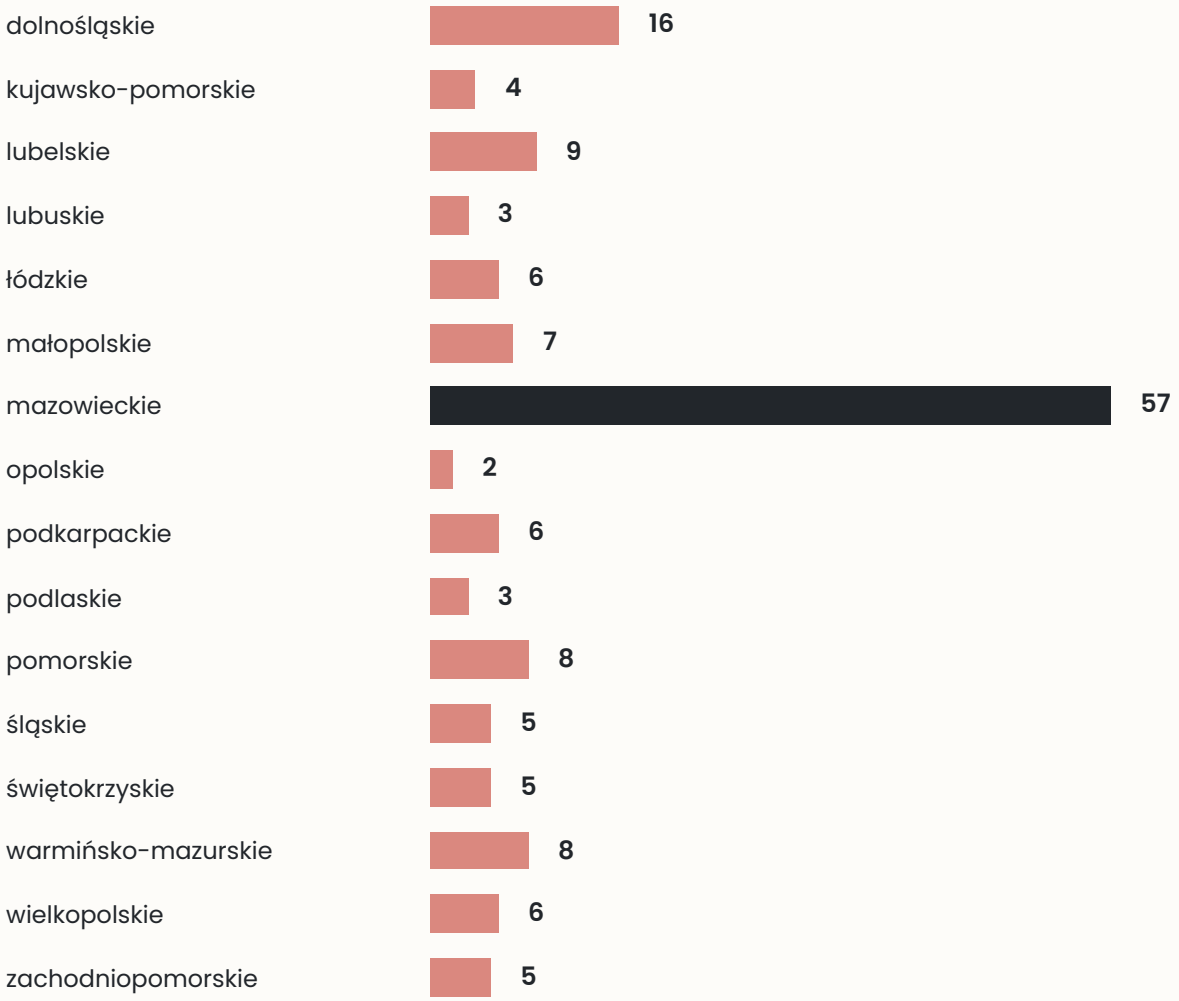

Skala miejscowości

Debaty – od małych miejscowości po największe miasta

Debaty w podziale na wielkość miejscowości, w których się odbyły.

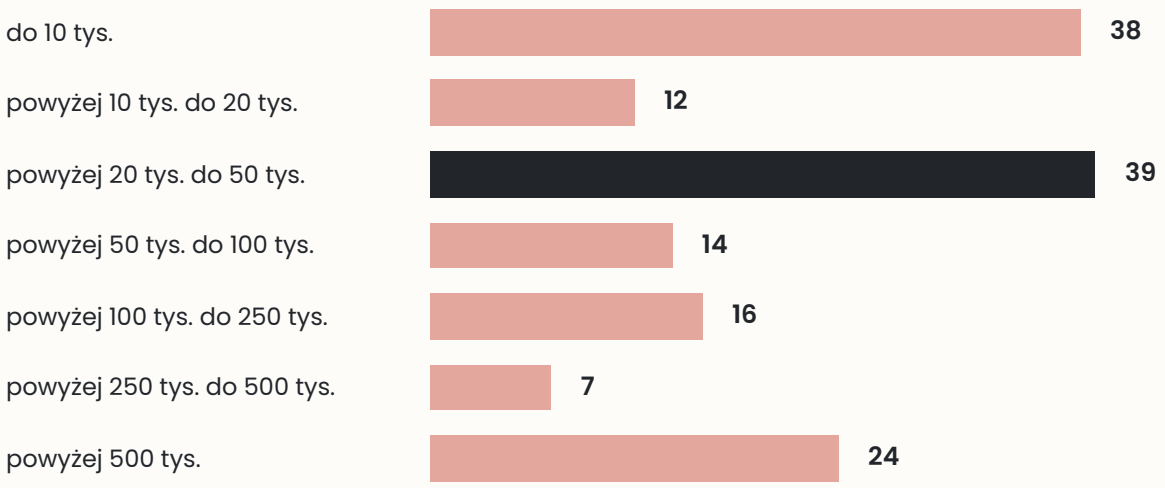

Infografika 1

Miejscowości, w których debaty przeprowadziły młodzieżowe rady

71 debat w 57 miejscowościach — od gmin do 10 tys. mieszkańców po największe miasta.

Liczba debat 71

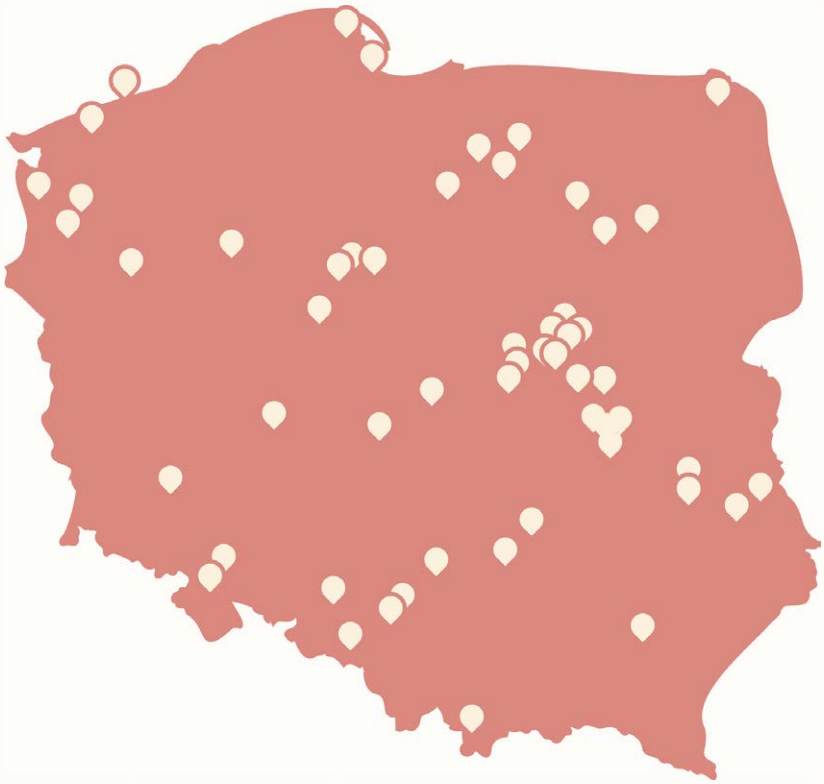

Aleksandrów Kujawski, Chełm, Chodzież, Czarnia, Gdańsk, Gniewkowo, Gocław, Gorzyce, Góra Kalwaria, Gryfice, Inowrocław, Jabłonna, Jędrzejów, Katowice, Kędzierzyn-Koźle, Kielce, Kłodzko, Kołobrzeg, Kościelisko, Kozienice, Krasnystaw, Krotoszyn, Legnica, Lublin, Łomianki, Łomża, Marki, Mikołów, Nieporęt, Nowe Miasto Lubawskie, Nowiny, Olsztyn, Olsztynek, Orchowo, Ostrołęka, Ostróda, Pilawa, Pruszków, Puszcza Mariańska, Puznówka, Pyrzyce, Raszyn, Reda, Rzeszów, Sieradz, Stare Kurowo, Stargard, Suwałki, Szczecin, Teresin, Trąbki, Warszawa, Włodowice, Wołomin, Ząbki, Ząbkowice Śląskie, Żyrardów

Infografika 2

Miejscowości, w których debaty odbyły się w szkołach

79 debat w 59 miejscowościach, w ramach edukacji obywatelskiej.

Liczba debat 79

Barlewiczki, Bochnia, Busko-Zdrój, Czarnków, Drzewica, Fijewo, Gąbin, Gdańsk, Gostynin, Goździków, Iława, Jabłonka, Jabłonna, Jasieniec, Kłodzko, Kosów Lacki, Kwidzyn, Lubienia, Lublin, Łódź, Międzylesie, Mińsk Mazowiecki, Mokrzeszów, Myślenice, Nowa Sól, Nowy Targ, Olsztyn, Oława, Ostrołęka, Pleszew, Płock, Polkowice, Poznań, Puławy, Radawiec Duży, Roztoka, Różan, Ruda Śląska, Rzeszów, Sieniawa, Słupsk, Sochaczew, Stalowa Wola, Stronie Śląskie, Strzelce Opolskie, Śniadowo, Tczew, Toruń, Trzebiel, Twardogóra, Tychy, Warszawa, Wieluń, Wrocław, Wyszków, Zakręt, Zduńska Wola, Zgierz, Żeliszów

O czym rozmawiali uczestnicy debat?

Punktem wyjścia do prac nad Krajową Strategią Młodzieżową była „Diagnoza Młodzieży 2026. Raport i rekomendacje", dostępna na stronie Ministerstwa Edukacji Narodowej: https://www.gov.pl/web/edukacja/krajowa-strategia-mlodziezowa.

Definiuje ona tzw. priorytety horyzontalne, czyli obszary życia młodych ludzi, które wymagają wsparcia lub interwencji i powinny zostać uwzględnione w strategii. Na potrzeby realizacji debat uzupełniliśmy je o dwa dodatkowe obszary: edukacja – w szkole i poza szkołą oraz w jakiej Polsce chcecie żyć? (debaty organizowane przez młodzieżowe rady).

Uczestnicy debat zorganizowanych przez młodzieżowe rady koncentrowali swoje rozmowy wokół siedmiu tematów:

- odporność i zdrowie psychiczne,
- bezpiecznie w sieci,
- budowanie relacji społecznych,
- start w dorosłość – praca + mieszkanie,
- lokalny transport,
- edukacja – w szkole i poza szkołą,
- w jakiej Polsce chcecie żyć?

W debatach szkolnych uczestnicy poruszali osiem tematów:

- odporność i zdrowie psychiczne,
- bezpiecznie w sieci,
- budowanie relacji społecznych,
- stop przemocy wobec i wśród młodych,
- start w dorosłość – praca i mieszkanie,

- lokalny transport,
- edukacja w szkole i poza szkołą,
- dodatkowe tematy, które były dla młodych ludzi ważne.

Główna część każdej z debat była zaprojektowana w formule World Café (stolików tematycznych) – metody, która pozwala każdemu uczestnikowi i uczestniczce zabrać głos i pracować nad więcej niż jednym tematem.

W przesyłanych sprawozdaniach poprosiliśmy o wskazanie rekomendacji i wniosków pojawiających się w toku rozmów przy poszczególnych stolikach, tj. tematach. Analiza przesłanych danych jakościowych pozwala spojrzeć na poszczególne tematy dyskusji młodych ludzi przez pryzmat ich potrzeb, wyzwań oraz oczekiwań w stosunku do Krajowej Strategii Młodzieżowej.

Lektura dokumentów pokazuje, że młodzi ludzie w wieku 13-18 lat borykają się z tożsamymi trudnościami – nieraz wręcz zaskakuje zbieżność diagnoz, analiz, wniosków i zaleceń. Wydaje się zatem, że w trakcie debat udało się zdobyć informacje o tym, co aktualnie jest dla młodzieży najistotniejsze i w jakich obszarach oczekują oni najpilniejszej interwencji od państwa.

Wnioski zostały sformułowane na podstawie analizy jakościowej danych z przesłanych sprawozdań. Autorzy dokonali analizy tzw. metodą etnograficzną badań jakościowych oraz wybrali cytaty ilustrujące postawione wnioski.

W kolejnej części raportu przedstawione zostały wnioski, informacje i rekomendacje uczestników debat z podziałem na poszczególne tematy.

CZĘŚĆ 2

Wnioski z debat i rekomendacje uczestników do Krajowej Strategii Młodzieżowej

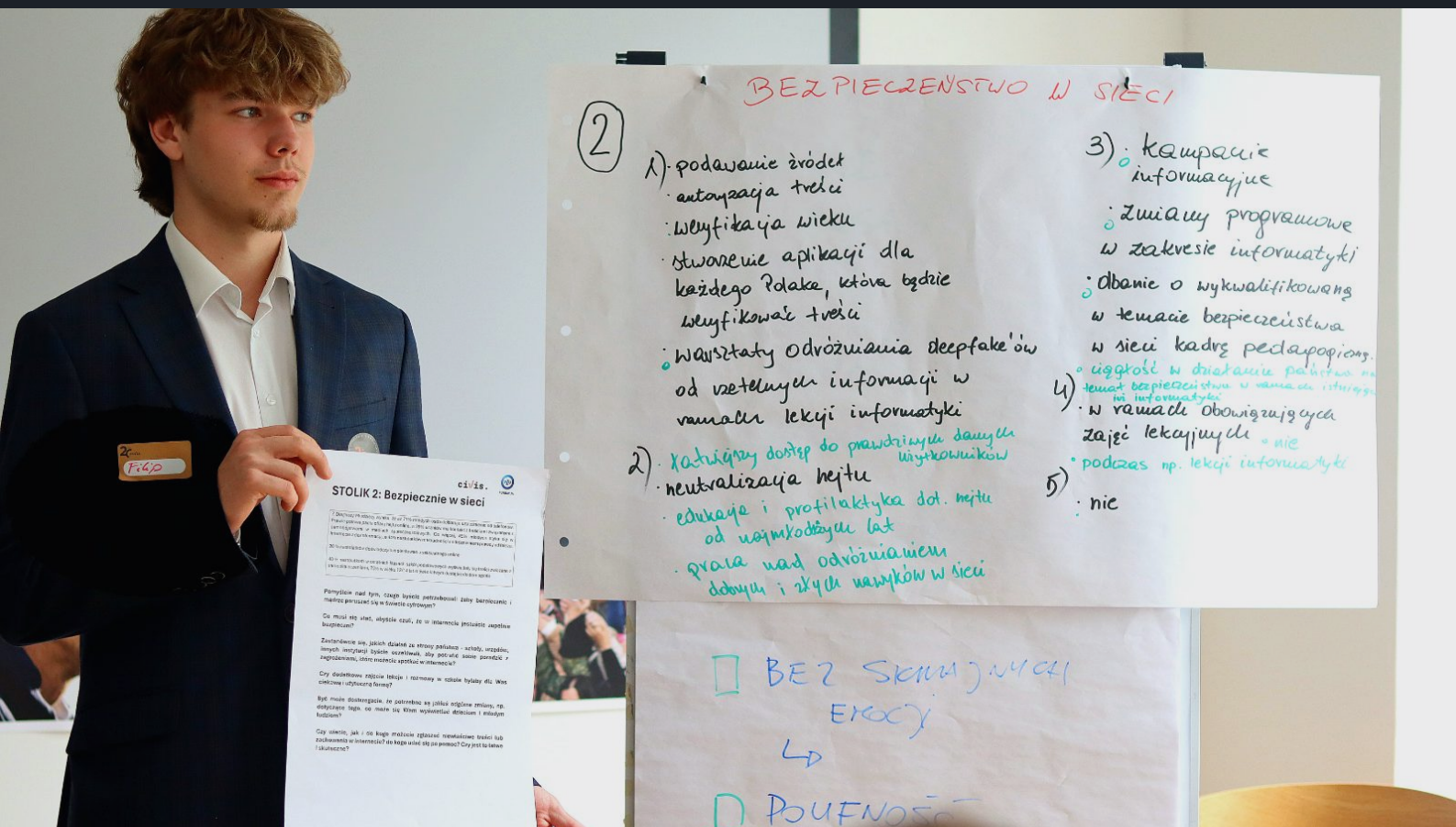

Obszar 1

Odporność i zdrowie psychiczne

Wnioski z debat w obszarze dotyczącym odporności i zdrowia psychicznego pokazują, że niezależnie od wielkości miejscowości młodzi ludzie zwracają uwagę na podobne problemy: niedostateczny dostęp do pomocy psychologicznej (też w szkołach), wysoki poziom stresu szkolnego, brak zaufania do szkolnych specjalistów oraz potrzebę większego wsparcia ze strony dorosłych.

Rekomendacje uczestników debat

Najczęściej powtarzającą się rekomendacją uczestników, niezależnie od wielkości miejsca zamieszkania było **zwiększenie dostępności bezpłatnej i profesjonalnej pomocy psychologicznej**.

W miejscowościach do 100 tys. mieszkańców najczęściej powtarzającym się postulatem było zapewnienie młodzieży łatwego, szybkiego i bezpłatnego dostępu do pomocy psychologicznej. Uczestnicy debat zwracali uwagę na niewystarczającą liczbę psychologów i pedagogów (w szkołach), długi czas oczekiwania na wizyty oraz ograniczoną dostępność specjalistów w szkołach (tylko przez kilka godzin tygodniowo), wreszcie na ich mały profesjonalizm (brak poufności przekazywanych informacji).

W większych ośrodkach (powyżej 100 tys. mieszkańców) młodzi ludzie dostrzegają możliwość otrzymania pomocy psychologicznej i wsparcia w innych miejscach niż szkoła. Wciąż jednak szkoła jest postrzegana jako kluczowa instytucja, która powinna wspierać młodych. W tej grupie uczestników pojawiają się postulaty dotyczące zwiększenia nakładów finansowych na psychologię i psychiatrię dziecięcą, zapewnienia darmowej terapii dla osób poniżej 18. roku życia, łatwiejszego dostępu do specjalistów poza szkołą oraz potrzebę tworzenia anonimowych punktów pomocy oraz grup wsparcia dla młodzieży.

> „W naszym kraju działa wiele telefonów zaufania i organizacji pomagających młodzieży. Minusem jest to, że pomoc często jest dostępna tylko w większych miastach. Państwo powinno bardziej wspierać pomoc psychologiczną także w małych miejscowościach”.

Młodzieżowa Rada Miasta Katowice, miejscowość powyżej 250 tys. do 500 tys., województwo śląskie

> „W trakcie rozmów wielokrotnie pojawiał się temat dostępności wsparcia psychologicznego. Uczestnicy podkreślali potrzebę zwiększenia liczby psychologów i specjalistów w szkołach oraz tworzenia bezpiecznych przestrzeni do rozmowy o problemach psychicznych i emocjonalnych”.

Młodzieżowa Rada Powiatu Olsztyńskiego, miejscowość powyżej 100 tys. do 250 tys., województwo warmińsko-mazurskie

> „Mniejsza prywatyzacja instytucji pomocy psychologicznej, więcej publicznych”.

Rada Młodzieżowa w Łomiankach, miejscowość powyżej 20 tys. do 50 tys., województwo mazowieckie

> „Utworzenie bezpłatnych i łatwo dostępnych punktów wsparcia psychologicznego dla młodzieży poza szkołą”.

Młodzieżowy Sejmik Województwa Świętokrzyskiego, miejscowość powyżej 100 tys. do 250 tys., województwo świętokrzyskie

> „Poprawić dostępność psychologa/pedagoga w szkole”.

Młodzieżowy Sejmik Województwa Świętokrzyskiego, miejscowość powyżej 100 tys. do 250 tys., województwo świętokrzyskie

> „Pomoc psychologiczna powinna być DARMOWA, dostępna codziennie, nie tylko w szkołach, a w szkołach powinna być na wyższym poziomie (zatrudniać profesjonalistów i ludzi wykształconych w tej dziedzinie)”.

Młodzieżowa Rada Miasta Gdańska, miejscowość powyżej 250 tys. do 500 tys., województwo pomorskie

> „Potrzebujemy dobrze przygotowanych psychologów którzy będą w szkole nie tylko przez 2-3 godziny ale przez cały dzień będą do naszej dyspozycji. Za mało jest psychologów w szkole nie mamy swobodnego dostępu do nich".

Gminne Forum Młodzieży w Orchowie, miejscowość do 10 tys., województwo wielkopolskie

> „Rekomendacje uczestników obejmowały przede wszystkim zwiększenie dostępności realnej pomocy psychologicznej. Wskazano potrzebę dyżurów psychologa kilka razy w tygodniu w każdej szkole w mieście, przy czym młodzi podkreślali, że łatwiej byłoby im rozmawiać z osobą spoza środowiska danej szkoły. Zaproponowano również dofinansowanie prywatnych psychologów dla młodzieży oraz skrócenie czasu oczekiwania do specjalistów".

Młodzieżowa Rada Miasta Żyrardów, miejscowość powyżej 20 tys., do 50 tys., województwo mazowieckie

> „Państwo powinno zapewnić większą liczbę godzin pracy psychologów w każdej szkole oraz ułatwić dostęp do specjalistów poza nią (bez wielomiesięcznych kolejek)".

Młodzieżowa Rada Powiatu Chodzieskiego, miejscowość powyżej 10 tys., do 20 tys., województwo wielkopolskie

> „Zapewnić łatwiejszy dostęp do pomocy psychologicznej w szkołach".

Liceum, miejscowość do 10 tys. mieszkańców

Niezależnie od miejsca zamieszkania młodzi ludzie zgodnie formułują rekomendację, że **szkoła powinna być miejscem reagowania i udzielania profesjonalnej pomocy psychologicznej dla młodych ludzi** w większym stopniu i zakresie niż dotychczas. Ważne jest również, aby szkoła nie przyczyniała się do powstawania problemów i zagrożeń dla zdrowia psychicznego młodych ludzi, o czym więcej piszemy w części dotyczącej ograniczania stresu szkolnego.

„Wprowadzenie w szkołach zajęć rozwijających umiejętność radzenia sobie ze stresem oraz zapewnienie młodzieży stałego, nieprzerwanego dostępu do profesjonalnej i bezpłatnej pomocy psychologicznej – dostępnej podczas wszystkich lekcji i we wszystkie dni tygodnia, zarówno w placówkach edukacyjnych, jak i poza nimi".

Młodzieżowa Rada Miasta Krasnystaw, miejscowość powyżej 10 tys., do 20 tys., województwo lubelskie

„Podczas dyskusji zwrócono uwagę, że zdrowie psychiczne młodzieży często nie jest traktowane wystarczająco poważnie. Problemy uczniów bywają bagatelizowane, a zamiast realnego wsparcia pojawia się ocenianie, brak zrozumienia i niewysłuchiwanie potrzeb młodych ludzi. Wiele osób mówiło o braku zaufania do dorosłych oraz o poczuciu, że szkoła skupia się bardziej na wynikach niż na samopoczuciu uczniów".

Młodzieżowa Rada Dzielnicy Targówek m.st. Warszawa, miejscowość powyżej 500 tys., województwo mazowieckie

„Ogólnie rzecz biorąc. System szkolnej pomocy psychologicznej jest na niskim poziomie. Dzieci często nie ufają psychologom szkolnym, ponieważ ich problemy mogą być potem nagłaśniane na forum szkoły. Przez to czują, że ta pomoc nie jest w pełni okazana i ich prywatność została naruszona.
Na dodatek brakuje środków na kwalifikowanych psychologów, którzy mogliby zaoferować lepszą pomoc".

Młodzieżowa Rada Gminy w Starym Kurowie, miejscowość do 10 tys., województwo lubuskie

„Wśród najczęściej pojawiających się propozycji znalazło się zwiększenie wsparcia psychologicznego w szkołach oraz organizowanie warsztatów dla nauczycieli dotyczących zdrowia psychicznego i problemów młodzieży. Zwracano także uwagę na potrzebę lepszej współpracy między szkołą a rodzicami oraz większego zaangażowania dorosłych w budowanie wspierającego środowiska dla uczniów".

Młodzieżowa Rada Dzielnicy Targówek m.st. Warszawa, miejscowość powyżej 500 tys., województwo mazowieckie

> „Potrzeba większej ilości bardziej wykwalifikowanej kadry psychologów i pedagogów w szkołach. Częściej dostępnych niż kilka godzin w tygodniu".

Młodzieżowa Rada Powiatu Inowrocławskiego, miejscowość powyżej 50 tys., do 100 tys., województwo kujawsko-pomorskie

> „Psycholog na terenie szkoły powinien być dla nas dostępny cały czas. Teraz jest tak, że jak chcemy iść do psychologa to z reguły nie ma on czasu, pani jest zajęta albo do psychologa chodzą ci, którzy zrobili coś co się nie spodobało nauczycielom albo stwarzają jakieś problemy".

Gminne Forum Młodzieży w Orchowie, miejscowość do 10 tys., województwo wielkopolskie

> „Chciałabym mieć zaufanie do szkolnego psychologa i wiedzieć że jak on później spotyka się z innymi nauczycielami albo z rodzicami, to że tego po prostu nie wyklepie, dlatego zaufania po prostu często nie ma do niego ze strony uczniów".

Gminne Forum Młodzieży w Orchowie, miejscowość do 10 tys., województwo wielkopolskie

Wreszcie młodzi ludzie biorący udział w debatach wskazują na potrzebę **lepszego przygotowania i doboru kadry psychologicznej i pedagogicznej** w szkołach (szkolenia, weryfikacja kompetencji, budowanie zaufania uczniów).

> „Chcielibyśmy wprowadzić specjalistyczne szkolenia dla psychologów pod kątem podejścia do dzieci i młodzieży".

Młodzieżowa Rada Gminy Nieporęt, miejscowość do 10 tys., województwo mazowieckie

> „Zwiększenie poziomu kompetencji psychologów szkolnych, szkolenia dla nich, zwiększenie liczby godzin urzędowania w szkołach, pokoje spotkań z psychologiem dostosowane do różnych osób i ich zapotrzebowań. Powinny to być miejsca, gdzie dyskretnie można podzielić się swoimi problemami".

Młodzieżowa Rada Miejska w Gniewkowie, miejscowość powyżej 10 tys., do 20 tys., województwo kujawsko-pomorskie

> „Lepsza kwalifikacja psychologów szkolnych".

Młodzieżowa Rada Miasta Kołobrzeg, miejscowość powyżej 20 tys., do 50 tys., województwo zachodniopomorskie

> „Psychologiem nie powinien być nauczyciel”.

Młodzieżowy Sejmik Województwa Świętokrzyskiego, miejscowość powyżej 100 tys., do 250 tys., województwo świętokrzyskie

> „W polskich szkołach brakuje zaufania do nauczycieli, pedagogów nie ma poufności w rozmowach wszystkie informacje są przekazywane innym nauczycielom czy rodzicom”.

Młodzieżowa Rada Gminy Nieporęt, miejscowość do 10 tys., województwo mazowieckie

> „Lepsze i dokładniejsze wykształcenie psychologów, część z nich w szkołach nie wie jak pomagać uczniom”.

Rada Młodzieżowa w Łomiankach, miejscowość powyżej 20 tys., do 50 tys., województwo mazowieckie

> „Działania w celu udzielania pomocy psychicznej powinny być bardziej anonimowe i zostawać wyłącznie w gronie specjalistów, a nie być wykorzystywane do działań w całej szkole”.

Technikum, miejscowość do 10 tys. mieszkańców

> „Więcej anonimowości dla młodych podczas dzielenia się problemami. System powinien podchodzić na spokojnie, okazując dużo empatii, nie oceniając osoby, wysłuchując jej problemów”.

Liceum, miejscowość powyżej 500 tys. mieszkańców

Kolejną wyraźną rekomendacją jest wzmocnienie edukacji dotyczącej zdrowia psychicznego i emocji. Uczestnicy debat zgodnie zauważali, że w szkołach zbyt rzadko rozmawia się o zdrowiu psychicznym. Podkreślali, że szkoły nie przygotowują młodych ludzi do radzenia sobie z emocjami, stresem czy kryzysami psychicznymi. W związku z tym postulowano wprowadzenie regularnych zajęć poświęconych zdrowiu psychicznemu, odporności psychicznej, relacjom społecznym oraz rozwijaniu kompetencji emocjonalnych.

Proponowane działania obejmują organizację warsztatów dotyczących radzenia sobie ze stresem, budowania poczucia własnej wartości, asertywności, przeciwdziałania przemocy i hejtowi oraz nauki proszenia o pomoc. Istotnym elementem rekomendacji było także **zwiększenie wiedzy na temat miejsc, w których można uzyskać pomoc** oraz promocja telefonów zaufania i innych form wsparcia.

> „Uważamy, że w szkole powinno być więcej rozmów o emocjach, stresie i sposobach radzenia sobie z trudnymi sytuacjami. Przydatne byłyby warsztaty oraz łatwiejszy dostęp do wsparcia psychologa".

Szkoła podstawowa, miejscowość do 10 tys. mieszkańców

Główną rekomendacją płynącą od uczestników debat jest potrzeba, a może konieczność **zmniejszenie stresu, który generuje szkoła**. Bardzo wyraźnie wybrzmiał postulat zmniejszenia obciążeń szkolnych oraz poprawy relacji nauczycieli z uczniami.

> „Najbardziej stresuje mnie w życiu szkoła".

Gminne Forum Młodzieży w Orchowie, miejscowość do 10 tys., województwo wielkopolskie

> „Zmniejszenie ilości stresu w szkole i presji nakładanej przez nauczycieli".

Rada Młodzieżowa w Łomiankach, miejscowość powyżej 20 tys., do 50 tys., województwo mazowieckie

> „Dobrze, że powstają kampanie społeczne przeciw depresji i hejtu. Problemem jest jednak ogromny stres związany ze szkołą i oczekiwaniami dorosłych. Można zmniejszyć presję ocen i większy nacisk położyć na dobrostan uczniów".

Młodzieżowa Rada Miasta Katowice, miejscowość powyżej 250 tys., do 500 tys., województwo śląskie

> „Powinno się też poprawić empatie nauczycieli do uczniów, ponieważ większość nauczycieli nie wykazuje jej w stronę uczniów. Chcielibyśmy wprowadzić specjalistyczne szkolenia dla psychologów pod kątem podejścia do dzieci i młodzieży. Największy stres wywołuje w nas nadmiar sprawdzianów i kartkówek, często są dzień po dniu więc, kiedy kończymy późno lekcje nie mamy czasu na systematyczną naukę wszystkich przedmiotów".

Młodzieżowa Rada Gminy Nieporęt, miejscowość do 10 tys., województwo mazowieckie

> „Fajnie byłoby słyszeć pozytywne uwagi od nauczycieli a nie wciąż tylko ciągła krytyka, szantażowanie, wyzwania".

Gminne Forum Młodzieży w Orchowie, miejscowość do 10 tys., województwo wielkopolskie

W debatach wielokrotnie pojawiał się postulat zmiany kultury szkoły i budowania bardziej przyjaznego i bezpiecznego środowiska szkolnego. Uczniowie oczekują większej życzliwości, empatii i zrozumienia ze strony nauczycieli. Wskazywali, że często czują się oceniani, krytykowani i niewysłuchani.

Rekomendowano:

- szkolenia nauczycieli z zakresu zdrowia psychicznego młodzieży,
- rozwijanie kompetencji komunikacyjnych kadry pedagogicznej,
- indywidualne podejście do ucznia,
- uwzględnianie zdania młodych ludzi,
- wzmacnianie pozytywnych relacji uczeń-nauczyciel.

Zdaniem uczestników szkoła powinna być miejscem bezpiecznym emocjonalnie, wspierającym rozwój, a nie wyłącznie osiąganie wyników.

We wnioskach z tego tematu praktycznie nie ma zróżnicowania rekomendacji uczestników, ze względu na miejsce zamieszkania. Wnioski są spójne i jednorodne dla uczestników debat.

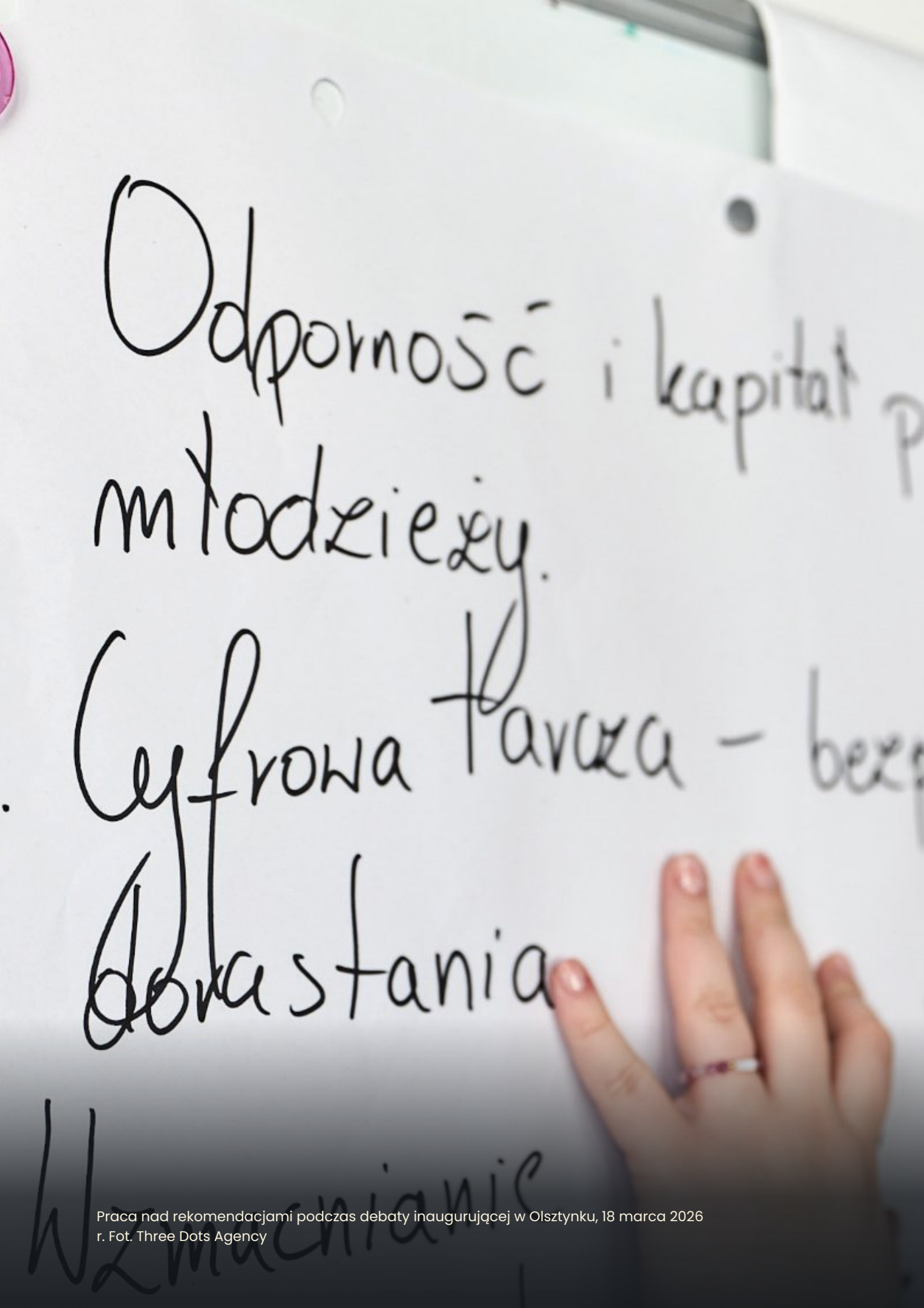

Praca nad rekomendacjami podczas debaty inaugurującej w Olsztynku, 18 marca 2026 r. Fot. Three Dots Agency

Obszar 2

Bezpiecznie w sieci

W trakcie dyskusji w tym obszarze, kwestią, która wybrzmiewała najmocniej, były zagrożenia, na które młode osoby są narażone w Internecie. Wskazywano tu przede wszystkim na hejt, oszustwa, rozpowszechnianie wizerunku bez zgody osoby, manipulacje oparte na sztucznej inteligencji, łatwy dostęp do treści pornograficznych oraz normalizowanie zachowań „autoagresywnych". Wydaje się, na podstawie analizy przesłanych sprawozdań, że uczestnicy debat mają coraz większą świadomość zagrożeń wynikających z funkcjonowania w środowisku internetowym. Jednocześnie nie wiedzą, jak praktycznie w codziennym życiu chronić się przed wskazanymi niebezpieczeństwami i zagrożeniami, gdzie uzyskać pomoc oraz jak, gdzie i komu zgłaszać nadużycia.

Rekomendacje uczestników debat

Głównym wnioskiem płynącym od uczestników debat jest potrzeba większej i lepszej ochrony przed niebezpieczeństwami w sieci ze strony dorosłych: rodziców, szkoły, samorządu i państwa.

Uczestnicy debat mają przekonanie, że bezpieczeństwo w sieci nie może być odpowiedzialnością wyłącznie młodych ludzi. Rekomendują i oczekują wzmocnienia roli rodziców i szkoły. Można stwierdzić, że oczekują od dorosłych bycia dorosłymi, od szkoły bycia instytucją publiczną a od państwa podejmowania decyzji dot. regulacji na poziomie centralnym. Podkreślają też konieczność współpracy państwa, szkół, rodziców, organizacji społecznych oraz platform internetowych.

Jednocześnie wskazują, że wielu rodziców nie posiada wystarczającej wiedzy o współczesnych zagrożeniach cyfrowych, dlatego potrzebują szkoleń, warsztatów i kampanii informacyjnych.

Następnie formułują trzy główne rekomendacje do Krajowej Strategii Młodzieżowej w tym temacie, niezależnie od wielkości miejscowości, w której mieszkają.

Młodzież wskazuje na **konieczność zapewnienia lepszej, tj. skuteczniejszej, ochrony przed szkodliwymi treściami w Internecie**. Sugerowano wprowadzenie skutecznych mechanizmów weryfikacji wieku, odpowiedniej moderacji treści w Internecie, w tym usuwanie treści niewłaściwych czy przestępczych oraz zapewnienie ochrony danych osobowych.

> „Podczas debaty poruszyliśmy temat tego, ze najważniejsze dla nas jest to aby treści były dopasowane do wieku, ponieważ w internecie każdy może zobaczyć wszytsko, nie ma żadnych ograniczeń. Widzimy problem też w tym, że najmłodsi mają dostęp do pornografii od najmłodszych lat i warto byłoby zadbać o to, między innymi przez lepszą weryfikacje danych i wieku użytkowników którzy korzystają z sieci. Reagowanie na hejt to też obszar który jest dla nas ważny, jak również to aby odróżniać prawdę od fałszu".

Młodzieżowa Rada Gminy Jabłonna, miejscowość do 10 tys., województwo lubelskie

> „Niektóre reklamy są nieodpowiednie. W ogólnodostępnych serwisach internetowych reklamy powinny być dostosowanie dla dzieci i nie powinno być wulgarnych i nieodpowiednich treści".

Młodzieżowa Rada Gminy w Starym Kurowie, miejscowość do 10 tys., województwo lubuskie

> „Ograniczania dostępu dzieci do niebezpiecznych treści internetowych".

Młodzieżowa Rada Miasta Wołomin, miejscowość powyżej 20 tys. do 50 tys., województwo mazowieckie

> „Rozbudowanie systemów kontroli wbudowanych w smartfony która pozwali na weryfikacje wieku i automatyczne blokowanie szkodliwych informacji".

Młodzieżowa Rada Miasta Olsztyna, miejscowość powyżej 100 tys. do 250 tys., województwo warmińsko-mazurskie

> „Większa weryfikacja treści dla dzieci".

Młodzieżowa Rada Miasta Kołobrzeg, miejscowość powyżej 20 tys. do 50 tys., województwo zachodniopomorskie

> „W celu weryfikacji wieku możemy wprowadzić elektroniczne potwierdzenia wieku na podstawie fizycznego dowodu osobistego".

Młodzieżowa Rada Gminy Nieporęt, miejscowość do 10 tys., województwo mazowieckie

> „Wprowadzenie systemowej weryfikacji wieku (np. powiązanej z legitymacją szkolną/indywidualnym kontem) oraz automatycznych mechanizmów filtrujących. Młodzież sugeruje ustanowienie granicy 14. roku życia jako progu uzyskiwania większej autonomii cyfrowej".

Młodzieżowa Rada Gminy Gryfice, miejscowość powyżej 10 tys. do 20 tys., województwo zachodniopomorskie

> „Wprowadzenie bardziej zaawansowanych metod weryfikacji wieku dla młodzieży w przestrzeni internetowej oraz usuwanie treści propagujących zachowania niepożądane np. z Tik Toka, blokowanie patostreamerów".

Szkoła podstawowa, miejscowość pow. 500 tys. mieszkańców

Następnie **rekomendują zdecydowaną walkę z cyberprzemocą i hejtem** poprzez **zaostrzenie konsekwencji za hejt i cyberprzemoc oraz usprawnienie zgłaszania nadużyć w sieci.**

Uczestnicy debat zwracali szczególną uwagę na skalę cyberprzemocy, hejtu oraz innych form przemocy psychicznej w Internecie. Problem ten został wskazany jako jedno z najpoważniejszych zagrożeń dla zdrowia psychicznego młodych ludzi.

Wśród rekomendacji znalazły się postulaty usprawnienia systemów zgłaszania nadużyć, szybszego reagowania platform internetowych na zgłoszenia użytkowników oraz wprowadzenia większych konsekwencji prawnych dla sprawców cyberprzemocy. Młodzież proponowała również organizowanie kampanii społecznych i warsztatów pokazujących rzeczywiste skutki hejtu oraz tworzenie lokalnych punktów wsparcia psychologicznego i prawnego dla osób dotkniętych przemocą w sieci.

„Dodatkowo uczestnicy zwrócili uwagę na konieczność przeciwdziałania przemocy słownej i hejtu w Internecie, w tym poprzez skuteczniejsze mechanizmy zgłaszania i usuwania obraźliwych treści".

Młodzieżowa Rada Miasta Wołomin, miejscowość powyżej 20 tys. do 50 tys., województwo mazowieckie

„Większa kontrola człowieka nad nadużyciami w Internecie".

Młodzieżowa Rada Powiatu Stargardzkiego, miejscowość powyżej 100 tys. do 250 tys., województwo zachodniopomorskie

„Powinny być większe konsekwencje za cyberprzemoc oraz więcej organizowanych apeli przeciwko hejtowi".

Młodzieżowa Rada Miasta Ząbki, miejscowość powyżej 20 tys. do 50 tys., województwo mazowieckie

„Natomiast w kwestii cyberprzestępstw powinno zostać utworzony oddzielny rodzaj sądownictwa, który będzie przeszkolony w tym temacie".

Młodzieżowa Rada Gminy Nieporęt, miejscowość do 10 tys., województwo mazowieckie

„Finansowanie i dopłaty ze strony państwa do profesjonalnych programów antywirusowych dla rodzin oraz stworzenie szybkich, intuicyjnych ścieżek zgłaszania cyberprzestępstw (np. dedykowane punkty lub szybka ścieżka na komendach)".

Młodzieżowa Rada Gminy Gryfice, miejscowość powyżej 10 tys. do 20 tys., województwo zachodniopomorskie

„Ograniczenie anonimowości w Internecie poprzez stworzenie mechanizmów umożliwiających identyfikację użytkownika w sytuacjach wymagających interwencji (np. w przypadku mowy nienawiści, hejtu, cyberprzemocy czy naruszenia prawa), przy jednoczesnym poszanowaniu zasad ochrony danych osobowych".

Inny podmiot, miejscowość do 10 tys. mieszkańców

Ostatnim proponowanym rozwiązaniem jest **praktyczna edukacja cyfrowa w szkołach oraz warsztaty z zakresu cyberbezpieczeństwa i dezinformacji**. Podkreślono przy tym, że ważna jest forma takich zajęć, które muszą być praktyczne, atrakcyjne i adekwatne do problemów młodych osób. Często wskazywano przy tym, że edukacja cyfrowa powinna obejmować osoby dorosłe, w tym rodziców, którzy często nie wiedzą, jak działa cyfrowa rzeczywistość.

> „Więcej edukacji o cyberprzemocy dla młodszych osób i pomocy w ogłaszaniu zagrożeń".

Młodzieżowa Rada Gminy w Starym Kurowie, miejscowość do 10 tys., województwo lubuskie

> „Powinniśmy zmodernizować system przekazywania wiedzy na nowocześniejszy i bardziej praktyczny np. za pomocą gogle VR".

Młodzieżowa Rada Gminy Nieporęt, miejscowość do 10 tys., województwo mazowieckie

> „Zwiększanie świadomości dotyczącej cyberbezpieczeństwa".

Młodzieżowa Rada Miasta Wołomin, miejscowość powyżej 20 tys. do 50 tys., województwo mazowieckie

> „Zwiększenie świadomości ludzi o sztucznej inteligencji".

Młodzieżowa Rada Dzielnicy Białołęka m.st. Warszawy, miejscowość powyżej 500 tys., województwo mazowieckie

> „Edukacja o cyberbezpieczeństwie musi przestać być teoretycznym wykładem, a stać się praktycznym kursem poruszania się w cyfrowym świecie, wspieranym przez realne narzędzia technologiczne i techniczne wsparcie ze strony dorosłych".

Młodzieżowa Rada Gminy Gryfice, miejscowość powyżej 10 tys. do 20 tys., województwo zachodniopomorskie

> „Wdrożenie odgórnych projektów rządowych służących propagowaniu zdrowego Internetu".

Młodzieżowa Rada Miasta Olsztyna, miejscowość powyżej 100 tys. do 250 tys., województwo warmińsko-mazurskie

> „Wprowadzenie do szkół praktycznych warsztatów z rozpoznawania fake newsów i cyberzagrożeń zamiast czystej teorii".

Szkoła podstawowa, miejscowość 250-500 tys. mieszkańców

> „Wzmocnienie działań przeciwdziałających hejtowi i cyberprzemocy, w tym prowadzenie nowoczesnych programów edukacyjnych opartych na rzeczywistych doświadczeniach młodzieży oraz rozwijanie kompetencji cyfrowych".

Inny podmiot, miejscowość 100-250 tys. mieszkańców

> „Potrzeba zajęć ze specjalistami (nie nauczycielami) w zakresie bezpieczeństwa cyfrowego, radzenia sobie z dezinformacją, nauczenia ograniczonego zachowania wobec informacji zamieszczanych w Internecie oraz możliwości sprawdzania wiarygodności stron".

Technikum, miejscowość do 10 tys. mieszkańców

Młodzież z miejscowości powyżej 20 tys. mieszkańców rekomenduje ponadto:

- Wzmocnienie ochrony prywatności użytkowników Internetu i danych osobowych. Młodzi ludzie podkreślali, że wiele osób nie ma wystarczającej wiedzy na temat zagrożeń związanych z udostępnianiem danych osobowych, lokalizacji czy prywatnych materiałów w sieci. Zwracano również uwagę na rosnące obawy związane z gromadzeniem danych przez platformy internetowe oraz nadmiernym wykorzystywaniem plików cookies.

  Uczestnicy rekomendowali wprowadzenie rozwiązań zwiększających bezpieczeństwo danych, takich jak dwuetapowe logowanie, szyfrowanie komunikacji, programy antywirusowe czy aplikacje chroniące prywatność użytkowników. Postulowano również lepsze regulacje prawne dotyczące ochrony danych oraz większą odpowiedzialność dużych firm technologicznych za bezpieczeństwo użytkowników i sposób wykorzystywania ich danych.

- Wprowadzenie regulacji prawnych dotyczących sztucznej inteligencji. Młodzież dostrzega ogromny potencjał nowych technologii i jednocześnie obawia się ich niewłaściwego wykorzystywania. Szczególny niepokój budzą fałszywe treści generowane przez AI, manipulowanie wizerunkiem innych osób, trudności w odróżnianiu materiałów autentycznych od wygenerowanych przez AI oraz wykorzystywanie sztucznej inteligencji do szerzenia dezinformacji. Dlatego uczestnicy debat rekomendowali wprowadzenie jasnych regulacji dotyczących stosowania AI, edukację na temat jej możliwości i zagrożeń oraz rozwijanie umiejętności rozpoznawania treści generowanych przez sztuczną inteligencję. Podkreślano również konieczność monitorowania wpływu AI na bezpieczeństwo młodych ludzi w przestrzeni cyfrowej.
- Większą odpowiedzialność ze strony platform internetowych za moderowanie treści i ochronę użytkowników. Zwracano uwagę na konieczność usprawnienia działań policji i innych instytucji odpowiedzialnych za zwalczanie cyberprzestępczości, a także tworzenia prostych i dostępnych systemów pomocy dla osób zagrożonych.

Obszar 3

Budowanie relacji społecznych

Uczestnicy debat zwracali uwagę, że pomimo ciągłego dostępu do Internetu i mediów społecznościowych coraz więcej osób doświadcza samotności, izolacji społecznej oraz trudności w budowaniu trwałych relacji z ludźmi.

> „Coraz trudniej nawiązywać trwałe i wartościowe relacje międzyludzkie".

Młodzieżowa Rada Dzielnicy Targówek m.st. Warszawa, miejscowość powyżej 500 tys., województwo mazowieckie

> „Relacje często przenoszą się do internetu, co prowadzi do osłabienia więzi w rzeczywistości".

Młodzieżowa Rada Dzielnicy Targówek m.st. Warszawa, miejscowość powyżej 500 tys., województwo mazowieckie

> „Młodzież ma trudność w budowaniu relacji społecznych ze względu na budowanie ich w Internecie co utrudnia rozmowy na żywo".

Młodzieżowa Rada Miasta Marki, miejscowość powyżej 20 tys. do 50 tys., województwo mazowieckie

> „Uczestnicy zauważyli, że uzależnienie od social mediów może blokować budowanie relacji i przyjaźni".

Młodzieżowa Rada Miasta Żyrardowa, miejscowość powyżej 20 tys. do 50 tys., województwo mazowieckie

> „Młodzi ludzie doświadczają samotności, niepewności oraz trudności w poznawaniu nowych osób".

Młodzieżowa Rada Dzielnicy Targówek m.st. Warszawa, miejscowość powyżej 500 tys., województwo mazowieckie

> „Media społecznościowe wpływają na obniżenie jakości kontaktów i zwiększają presję społeczną".

Młodzieżowa Rada Dzielnicy Targówek m.st. Warszawa, miejscowość powyżej 500 tys., województwo mazowieckie

> „Podczas dyskusji wskazywano, że jedną z głównych przyczyn osłabiania relacji społecznych jest ograniczenie bezpośrednich kontaktów na rzecz komunikacji internetowej. Młodzież zauważała, że media społecznościowe pomagają utrzymywać kontakt z innymi osobami, jednak często nie zastępują rzeczywistych relacji opartych na zaufaniu, wspólnych doświadczeniach oraz regularnych spotkaniach".

Młodzieżowa Rada Powiatu Olsztyńskiego, miejscowość powyżej 100 tys. do 250 tys., województwo warmińsko-mazurskie

Rekomendacje uczestników debat

Główną i dominującą rekomendacją w tym obszarze jest potrzeba **stworzenia bezpiecznego, ogólnodostępnego i bezpłatnego miejsca (publicznego) dla młodych osób**, w którym będą mogły spędzać czas, rozwijać się i budować relacje z rówieśnikami. Potrzeba przestrzeni – fizycznej (w realnym świecie), która pełni funkcje społeczne, integracyjne i edukacyjne dla młodych ludzi w społeczności. Ta rekomendacja, jako dominująca w tym temacie, pojawia się we wnioskach uczestników debat, niezależnie od miejsca ich zamieszkania.

> „Dla nas młodych relacje społeczne są bardzo ważne, bo mogą one wpłynąć na naszą dorosłość. Uważamy, że relacje na żywo są o wiele wartościowsze niż te w internecie. Myślimy, że aby do tego dążyć należy tworzyć miejsca przyjazne młodym, takie miejsca spotkań, gdzie moglibyśmy się integrować. Ważne jest dla nas też to aby były okazje do takich integracji np. wspólne ogniska, wyjazdy. Odgórne wsparcie może psychologa w tym jak sobie właśnie radzić z relacjami, jak je budować, jak z rówieśnikami się dogadać, bo często mamy z tym problem".

Młodzieżowa Rada Gminy Jabłonna, miejscowość do 10 tys., województwo lubelskie

„Miejsca dla spotkań młodych ludzi w miejscach/miejscowościach, do których będzie można dojechać nawet w weekendy (a w małych miejscowościach jest to niemożliwe)".

Liceum, miejscowość powyżej 20 tys. do 50 tys. mieszkańców

„Większy dostęp do ciekawych wydarzeń kulturalnych, sportu i miejsc, gdzie można się spotkać. W naszym mieście nie ma żadnych kin, teatrów. Jest jedna pizzeria i jedna kawiarnia. Nie ma miejsca na spotkania. Młodzież stoi pod sklepem".

Szkoła podstawowa, miejscowość do 10 tys. mieszkańców

„Na terenie miejscowości gdzie mieszkamy powinno być więcej miejsc, w których moglibyśmy się spotkać. Na przykład super jakby gmina wybudowała nam jakiś budynek gdzie moglibyśmy takie spotkania mieć".

Gminne Forum Młodzieży w Orchowie, miejscowość do 10 tys., województwo wielkopolskie

„Super jakby była postawiona altana w której moglibyśmy się spotykać ze znajomymi".

Gminne Forum Młodzieży w Orchowie, miejscowość do 10 tys., województwo wielkopolskie

„Super jakby powiększył się kebab Zamil bo jest tam mało miejsca a my lubimy się tam spotykać bo nie mamy gdzie się spotykać".

Gminne Forum Młodzieży w Orchowie, miejscowość do 10 tys., województwo wielkopolskie

„Postuluje się powołanie do życia klubów i stref spotkań wzorowanych na koncepcjach otwartych miejsc młodzieżowych, gdzie można spędzać czas wolny bez przymusu dokonywania zakupów komercyjnych. Wskazano na konieczność rewitalizacji zamkniętych obiektów oraz organizację bezpłatnych kół zainteresowań, warsztatów teatralnych, muzycznych czy komunikacyjnych".

Młodzieżowa Rada Miasta Kędzierzyn-Koźle, miejscowość powyżej 50 tys. do 100 tys., województwo opolskie

„Systemowe wsparcie dla samorządów i organizacji pozarządowych w tworzeniu oraz prowadzeniu Miejskich Klubów Młodzieżowych. Zapewnienie przestrzeni sprzyjających integracji, budowaniu więzi społecznych i współpracy między pokoleniami poza środowiskiem szkolnym. Budowa małej infrastruktury miejskiej sprzyjającej integracji i budowaniu więzi społecznych".

Młodzieżowa Rada Miasta Krasnystaw, miejscowość powyżej 10 tys. do 20 tys., województwo lubelskie

„Budowa Młodzieżowych Centrów Kultury".

Młodzieżowa Rada Miejska Aleksandrowa Kujawskiego, miejscowość powyżej 10 tys. do 20 tys., województwo kujawsko-pomorskie

„Budowanie miejsc integracyjnych dla młodych osób".

Młodzieżowa Rada Miejska Aleksandrowa Kujawskiego, miejscowość powyżej 10 tys. do 20 tys., województwo kujawsko-pomorskie

„Tworzenie lokalnych przestrzeni spotkań dla młodzieży.

Młodzieżowy Sejmik Województwa Świętokrzyskiego, miejscowość powyżej 100 tys. do 250 tys., województwo świętokrzyskie

„Młodzieżowa Świetlica".

Młodzieżowa Rada Gminy Gorzyce, miejscowość do 10 tys. województwo podkarpackie

„Zorganizowanie miejsca spotkań dla młodzieży (bezpłatne tylko z posiadaniem karty gminy)".

Młodzieżowa rada Gminy Teresin, miejscowość do 10 tys., województwo mazowieckie

„Tworzenie miejsc plenerowych sprzyjających spotkaniom i integracji".

Młodzieżowa Rada Miasta Ostróda, miejscowość powyżej 20 tys. do 50 tys., województwo warmińsko-mazurskie

Co ważne, uczestnicy podkreślają, że bardzo ważnym jest, aby te miejsce powstały z udziałem młodych ludzi, po to żeby celniej odpowiadały na ich potrzeby oraz były adekwatne do rzeczywistości i specyfiki młodych ludzi w danej społeczności. Co w konsekwencji sprawi, że młodzi ludzie będą chcieli w nich spędzać czas.

Drugą rekomendacją był **postulat większej liczby wydarzeń integracyjnych oraz zajęć dla młodych ludzi**, których cele byłyby integracyjne, edukacyjne, kulturalne oraz służyły rozwojowi zainteresowań, pasji młodych ludzi oraz ich kompetencji społecznych.

Młodzi ludzie rekomendują organizowanie festynów, koncertów, pikników, warsztatów, zawodów sportowych, wycieczek szkolnych oraz wydarzeń międzyszkolnych i międzygminnych. W ich opinii wydarzenia integracyjne powinny być regularne, dostępne dla wszystkich oraz szeroko promowane przez samorządy i szkoły.

Uczestnicy debat wskazywali, że brakuje kół zainteresowań, klubów tematycznych oraz dostępnych zajęć pozalekcyjnych odpowiadających na różnorodne potrzeby młodych ludzi. Wśród oczekiwanych aktywności wymieniano zajęcia sportowe, artystyczne, teatralne, muzyczne, taneczne, sportowe, survivalowe, planszówkowe czy wolontariackie. Młodzież podkreślała, że wspólne rozwijanie pasji jest jednym z najskuteczniejszych sposobów nawiązywania trwałych relacji i budowania więzi społecznych.

> „Kluczowym elementem wzmacniania relacji społecznych wśród młodzieży jest tworzenie większej liczby okazji do bezpośrednich spotkań i wspólnej aktywności. Zaproponowano organizowanie wydarzeń integracyjnych, takich jak darmowe dyskoteki na świeżym powietrzu czy zimowe imprezy na lodowiskach, najlepiej z obniżonymi kosztami lub całkowicie bezpłatne dla młodzieży. Podkreślono także znaczenie rozwoju infrastruktury sprzyjającej aktywności społecznej i fizycznej".

Rada Młodzieży Rzeszowa, miejscowość powyżej 100 tys. do 250 tys., województwo podkarpackie

> „Więcej zajęć poza lekcyjnych, rozwijających zainteresowania organizowane przez gminy".

Szkoła podstawowa, miejscowość do 10 tys. mieszkańców, województwo dolnośląskie

„Super jak byłoby w naszej wsi letnie kino”.

Gminne Forum Młodzieży w Orchowie, miejscowość do 10 tys., województwo wielkopolskie

„Więcej wydarzeń kulturalnych w mieście dla młodych”.

Młodzieżowa Rada Miejska Legnicy, miejscowość powyżej 50 tys. do 100 tys., województwo dolnośląskie

„W trakcie rozmowy zwracano uwagę na potrzebę tworzenia większej liczby okazji do spotkań młodzieży pochodzącej z różnych miejscowości gminy, które umożliwiałyby nawiązywanie nowych znajomości, wymianę doświadczeń oraz rozwijanie umiejętności współdziałania”.

Młodzieżowa Rada Gminy Puszcza Mariańska, miejscowość do 10 tys., województwo mazowieckie

„Młodzi ludzie wskazywali, że wspólne działania społeczne, kulturalne i edukacyjne sprzyjają integracji, przełamywaniu barier oraz budowaniu poczucia przynależności do lokalnej społeczności”.

Młodzieżowa Rada Gminy Puszcza Mariańska, miejscowość do 10 tys., województwo mazowieckie

„Zwracano uwagę, że udział w takich przedsięwzięciach pozwala nie tylko rozwijać własne zainteresowania i kompetencje, ale również daje możliwość realnego wpływu na życie lokalnej społeczności”.

Młodzieżowa Rada Gminy Puszcza Mariańska, miejscowość do 10 tys., województwo mazowieckie

„Brakuje kół zainteresowań, które mogłyby łączyć młodzież z takimi samymi pasjami. Możemy też zastosować wymiany coś na styl programu Erasmus+ tylko między naszymi szkołami np. w gminie, żeby zintegrować lokalną młodzież. Częstsze wycieczki integracyjne między klasami oraz między szkołami. Powinniśmy powiększyć ilość zadaszonych budynków dla młodzieży na terenie np. naszej gminy”.

Młodzieżowa Rada Gminy Nieporęt, miejscowość do 10 tys., województwo mazowieckie

„Kluczem do aktywizacji młodzieży jest wyjście naprzeciw ich realnym pasjom (nawet tym niszowym lub generującym hałas, jak motocross) poprzez stworzenie im bezpiecznych, legalnych i dobrze dofinansowanych stref rozrywki".

Młodzieżowa Rada Gminy Gryfice, miejscowość powyżej 10 tys. do 20 tys., województwo zachodniopomorskie

„Organizowanie wydarzeń dla młodzieży, takich jak festiwale i koncerty".

Młodzieżowa Rada Miasta Ostróda, miejscowość powyżej 20 tys. do 50 tys., województwo warmińsko-mazurskie

„Młodzi ludzie oczekują bogatszej oferty kulturalnej dostosowanej do ich gustów, w tym koncertów i festiwali, a także systemowego wsparcia dla wymian uczniowskich oraz dofinansowania projektów tworzonych bezpośrednio przez młodzież".

Młodzieżowa Rada Miasta Kędzierzyn-Koźle, miejscowość powyżej 50 tys. do 100 tys., województwo opolskie

„Zrobić darmowe wejścia dla osób do 18. roku życia do muzeów i galerii sztuki".

Młodzieżowa Rada Powiatu Stargardzkiego, miejscowość powyżej 100 tys. do 250 tys., województwo zachodniopomorskie

„Zaproponowano organizowanie wydarzeń integracyjnych, takich jak darmowe dyskoteki na świeżym powietrzu czy zimowe imprezy na lodowiskach, najlepiej z obniżonymi kosztami lub całkowicie bezpłatne dla młodzieży".

Rada Młodzieży Rzeszowa, miejscowość powyżej 100 tys. do 250 tys., województwo podkarpackie

„Mieszkając w małej wsi, dzieci zdolne, ale biedne nie mają możliwości rozwijania swoich talentów w odległych szkołach. Dobrze, jakby państwo pomagało takim uczniom".

Gminne Forum Młodzieży w Orchowie, miejscowość do 10 tys., województwo wielkopolskie

> „Zwiększenie liczby bezpłatnych zajęć sportowych, kulturalnych i integracyjnych dla młodzieży”.

Liceum, miejscowość 50-100 tys. mieszkańców

> „Bezpłatny dostęp do klubów sportowych (więcej możliwości aktywności fizycznej)”.

Technikum, miejscowość powyżej 500 tys. mieszkańców

> „Tworzenie przestrzeni do integracji poprzez tworzenie kół zainteresowań, imprezy sportowe, wolontariat, projekty młodzieżowe, obozy i wyjazdy integracyjne”.

Liceum i technikum, miejscowość 10-20 tys. mieszkańców

Kolejną rekomendacją wyrażoną przez młodych ludzi jest **potrzeba edukacji do budowania zdrowych relacji** oraz rozwoju kompetencji społecznych w szkole i poza szkołą.

Bardzo wyraźnie wybrzmiała potrzeba (niezależnie od miejsca zamieszkania) **wzmocnienia roli szkoły w rozwijaniu kompetencji społecznych młodych ludzi**. Uczestnicy debat zwracali uwagę, że szkoła w niewystarczającym stopniu uczy komunikacji, współpracy, rozwiązywania konfliktów oraz budowania zdrowych relacji. Wielu młodych ludzi wskazywało na brak wartościowych godzin wychowawczych oraz niewystarczające działania integracyjne. W związku z tym rekomendowano wprowadzenie warsztatów dotyczących komunikacji interpersonalnej, mediacji, współpracy w grupie, empatii i przeciwdziałania konfliktom. Postulowano również zwiększenie liczby zajęć i projektów angażujących uczniów do współpracy oraz aktywności integrujących uczniów w klasach i szkołach.

Młodzież oczekuje, że szkoła będzie nie tylko miejscem nauki, ale także przestrzenią wspierającą rozwój społeczny i emocjonalny uczniów.

> „Znaczną część dyskusji poświęcono również kompetencjom społecznym. Uczniowie podkreślali, że szkoła powinna w większym stopniu wspierać rozwój umiejętności komunikacyjnych, współpracy w grupie, rozwiązywania konfliktów oraz budowania pewności siebie. Wielu uczestników zauważało, że kompetencje te są równie ważne jak wiedza przedmiotowa, ponieważ mają bezpośredni wpływ na funkcjonowanie w życiu prywatnym, zawodowym i społecznym".

Młodzieżowa Rada Powiatu Olsztyńskiego, miejscowość powyżej 100 tys. do 250 tys., województwo warmińsko-mazurskie

> „Rozwijanie edukacji dotyczącej relacji i wzmacniającej kompetencje społeczne".

Młodzieżowy Sejmik Województwa Świętokrzyskiego, miejscowość powyżej 100 tys. do 250 tys., województwo świętokrzyskie

> „Wprowadzenie edukacji dotyczącej relacji, komunikacji i rozwiązywania konfliktów od najmłodszych lat".

Młodzieżowy Sejmik Województwa Świętokrzyskiego, miejscowość powyżej 100 tys. do 250 tys., województwo świętokrzyskie

> „Rozwijanie kompetencji społecznych i emocjonalnych jako stały element edukacji".

Młodzieżowy Sejmik Województwa Świętokrzyskiego, miejscowość powyżej 100 tys. do 250 tys., województwo świętokrzyskie

> „Szkoła została wskazana jako instytucja, która powinna aktywnie wspierać i inicjować. procesy integracyjne, zamiast generować konflikty i psuć relacje".

Młodzieżowa Rada Miejska w Sieradzu, miejscowość powyżej 20 tys. do 50 tys., województwo łódzkie

> „Tworzenie większej liczby przestrzeni integracyjnych i inicjatyw społecznych, które wspierałyby budowanie relacji międzyludzkich oraz rozwój kompetencji społecznych".

Inny podmiot, miejscowość 100-250 tys. mieszkańców

> „Więcej wspólnych działań i integracji, które pomogą uczniom lepiej się poznawać, współpracować i rozwiązywać konflikty".

Szkoła podstawowa, miejscowość do 10 tys. mieszkańców

Ostatnim ważnym kierunkiem rekomendacji jest zwiększanie udziału młodych ludzi w procesach decyzyjnych. Uczestnicy debat podkreślali potrzebę tworzenia realnych mechanizmów współpracy między młodzieżą a władzami lokalnymi i centralnymi. Wskazywali na konieczność prowadzenia regularnych konsultacji, debat i dialogu z młodzieżą oraz wzmacniania roli młodzieżowych rad jako reprezentacji młodych mieszkańców. Zdaniem uczestników większy wpływ na sprawy szkoły i lokalne sprzyja budowaniu odpowiedzialności obywatelskiej, poczucia sprawczości i zaangażowania społecznego.

> „Poważniejsze traktowanie głosu młodych ludzi w sprawach szkoły, miasta i gminy, na przykład przez konsultacje, samorząd uczniowski i realne włączanie młodzieży w decyzje".

Szkoła podstawowa, miejscowość 20-50 tys. mieszkańców

> „Młodzież powinna mieć prawo głosu i decyzji w sprawach, które jej dotyczą. Młodzieżowa Rada Gminy powinna działać realnie, a nie tylko na papierze".

Szkoła podstawowa, miejscowość do 10 tys. mieszkańców

We wnioskach z tego tematu nie ma różnic ze względu na miejsce zamieszkania.

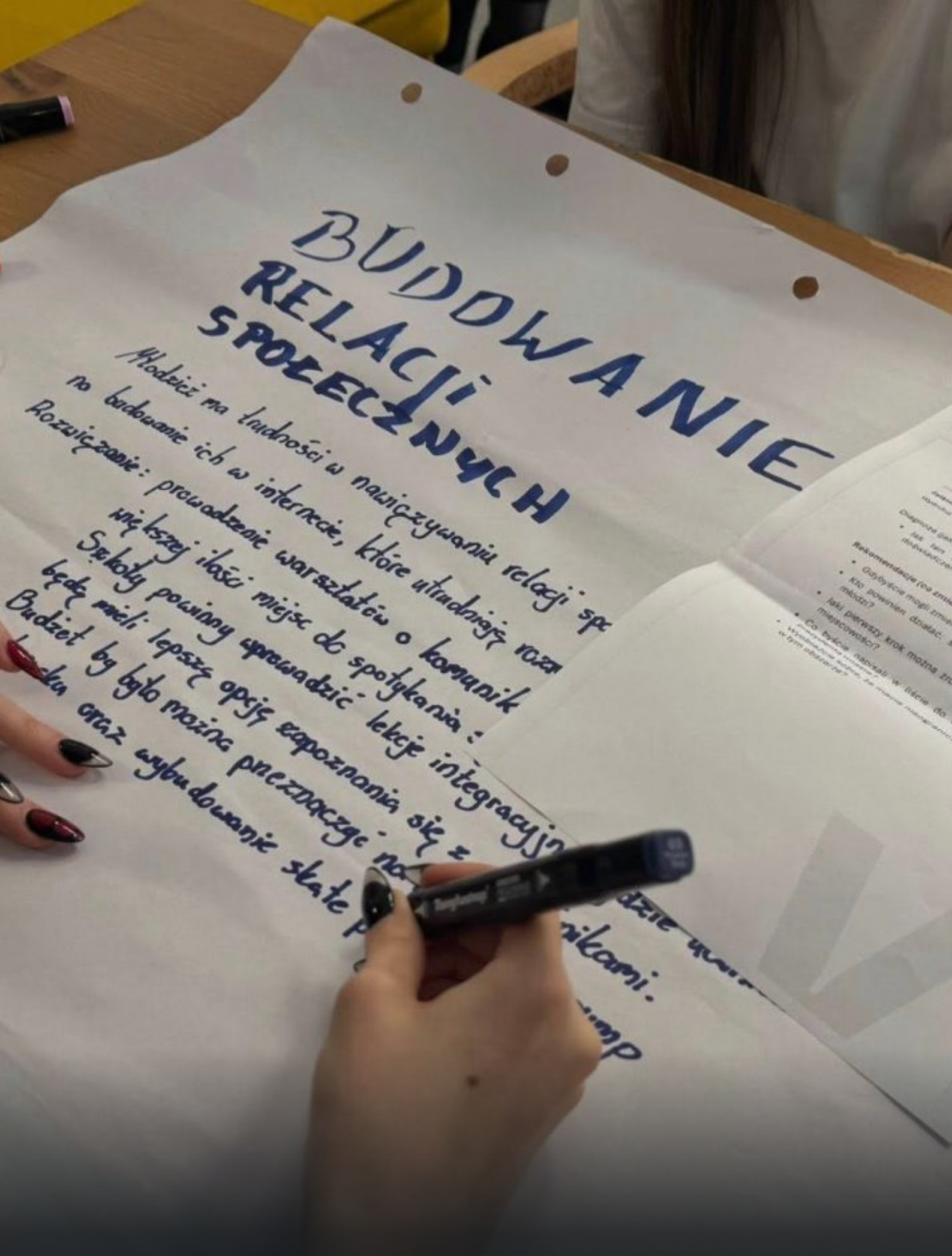

Debata Młodzieżowej Rady Miasta Marki, 8 czerwca 2026 r. Fot. Three Dots Agency

Obszar 4

Start w dorosłość – praca + mieszkanie

Analiza rekomendacji wypracowanych podczas debat młodzieżowych pokazuje, że niezależnie od wielkości miejscowości młodzi ludzie dostrzegają podobne bariery związane z wejściem w dorosłość. Uczestnicy debat wskazywali, że największymi barierami wejścia w dorosłość są wysokie koszty mieszkań, trudności ze zdobyciem pierwszego doświadczenia zawodowego oraz brak praktycznego przygotowania do codziennego życia.

Dlatego zgodnie postulowali jednoczesne działania w trzech obszarach: (1) praktyczna edukacja w szkołach, która przygotuje młodych ludzi do wejścia w dorosłość (2) ułatwienie wejścia na rynek pracy oraz (3) zwiększenie dostępności mieszkań dla młodych ludzi.

Rekomendacje uczestników debat

Najczęściej powtarzającym się postulatem była potrzeba zmiany sposobu edukowania młodych ludzi. Uczestnicy podkreślali, że szkoła przekazuje zbyt dużo wiedzy teoretycznej, a zbyt mało praktycznych umiejętności niezbędnych w dorosłym życiu. Młodzi postulują aktualizację podstawy programowej, aby była bardziej praktyczna i dostosowana do rynku pracy oraz wyzwań współczesności, a tym samym żeby szkoła lepiej przygotowała młodych ludzi do startu w dorosłość.

> „Uczestnicy wskazywali, że szkoła przekazuje wiele informacji teoretycznych, natomiast w niewystarczającym stopniu przygotowuje do praktycznych wyzwań związanych z życiem dorosłym. Szczególnie często podnoszono potrzebę edukacji w zakresie finansów osobistych, prawa pracy, prowadzenia działalności gospodarczej, podatków, funkcjonowania administracji publicznej oraz zarządzania własnym budżetem”.

Młodzieżowa Rada Powiatu Olsztyńskiego, miejscowość powyżej 100 tys. do 250 tys., województwo warmińsko-mazurskie

Rekomendacje obejmują:

- wprowadzenie obowiązkowych zajęć o podatkach, prawie pracy, funkcjonowaniu urzędów (też państwowych) i finansach osobistych,
- naukę pisania CV, wniosków, podań oraz rozliczania PIT,
- rozszerzenie doradztwa zawodowego i zatrudnianie wykwalifikowanych doradców,
- wprowadzenie zajęć praktycznych w szkołach średnich (np. gotowanie, prasowanie, wymiana opon, zarządzanie budżetem domowym),
- zwiększenie liczby spotkań z przedstawicielami różnych zawodów oraz praktycznych wizyt w firmach,
- wprowadzenie przedmiotu „dorosłość" lub „życie codzienne",
- rozwój kompetencji miękkich: komunikacji, organizacji, pracy zespołowej, autoprezentacji,

> „Wprowadzenie w szkołach nowego przedmiotu, który przygotowywałby do dorosłego życia".

Młodzieżowa Rada Miejska Legnicy, miejscowość powyżej 50 tys. do 100 tys., województwo dolnośląskie

> „Chciałabym zdobyć w szkole umiejętności praktyczne, takie jak na przykład płacenie podatków".

Gminne Forum Młodzieży w Orchowie, miejscowość do 10 tys., województwo wielkopolskie

> „Edukacja prawno-lokatorska: wprowadzenie do programów doradztwa zawodowego modułów dotyczących praw i obowiązków najemcy. Młodzi ludzie potrzebują narzędzi do weryfikacji umów, aby uniknąć nadużyć na wczesnym etapie samodzielności".

Młodzieżowa Rada Miasta Chełm, miejscowość powyżej 20 tys. do 50 tys., województwo lubelskie

„Chęć zdobycia doświadczenia aby móc pracować po ukończeniu szkoły w podstawowym zakresie, zajęcia z praktycznych czynności np. szycie, większa promocja miejsc organizujących zajęcia dla młodzieży, zaobserwowany został problem braku możliwości znalezienia oraz zakupu/wynajęcia mieszkania przez wysokie ceny, potrzeba większej ilości dostępnych prac w mieście oraz mniejsze koszty zakupu i najmu mieszkań dla młodych ludzi. Przez takie czynniki jak brak pracy w mieście młodzież nie wyobraża sobie przyszłości w mieście".

Młodzieżowa Rada Miasta Marki, miejscowość powyżej 20 tys. do 50 tys., województwo mazowieckie

„Usprawnienie systemu doradztwa zawodowego w szkołach poprzez jego dostosowanie do dynamicznie zmieniającego się rynku pracy".

Młodzieżowa Rada Miasta Krasnystaw, miejscowość powyżej 10 tys. do 20 tys., województwo lubelskie

„Lepsze przygotowanie do pracy i edukację zawodową".

Młodzieżowa Rada dzielnicy Targówek m.st. Warszawa, miejscowość powyżej 500 tys., województwo mazowieckie

„Słaba edukacja na temat wejścia w dorosłość".

Młodzieżowa Rada Powiatu Stargardzkiego, miejscowość powyżej 100 tys. do 250 tys., województwo zachodniopomorskie

„Chcielibyśmy dofinansowanie ze strony państwa na start w dorosłość, ponieważ obawiamy się tego, że gdy kończymy szkoły jesteśmy nieprzygotowani do życia i nie mamy warunków finansowych żeby rozpocząć to dorosłe życie".

Gminne Forum Młodzieży w Orchowie, miejscowość do 10 tys., województwo wielkopolskie

„BIS i PP w praktyce niczego nie uczą".

Młodzieżowa Rada Miasta Kołobrzeg, miejscowość powyżej 20 tys. do 50 tys., województwo zachodniopomorskie

> „Za mało praktycznej wiedzy w szkole”.

Młodzieżowa Rada Miasta Kołobrzeg, miejscowość powyżej 20 tys. do 50 tys., województwo zachodniopomorskie

> „Poznanie wartości pieniądza i nauka zarządzania finansami”.

Młodzieżowa Rada Miasta Kołobrzeg, miejscowość powyżej 20 tys. do 50 tys., województwo zachodniopomorskie

> „Więcej wiedzy o podatkach, rachunkach i sprawach urzędowych”.

Młodzieżowa Rada Miasta Kołobrzeg, miejscowość powyżej 20 tys. do 50 tys., województwo zachodniopomorskie

> „Wprowadzenie zajęć o rachunkach, podatkach i sprawach urzędowych do każdej szkoły”.

Młodzieżowa Rada Miasta Kołobrzeg, miejscowość powyżej 20 tys. do 50 tys., województwo zachodniopomorskie

> „Lepsza edukacja w zakresie tego jak się płaci podatki, jak znaleźć pracę. Zwiększenie nacisku na przedmiot szkolny BIZ!!”

Młodzieżowa Rada Miasta Gdańska, miejscowość powyżej 250 tys. do 500 tys., województwo pomorskie

> „Dłuższe praktyki zawodowe w technikum (może w wakacje), co dałoby lepsze przygotowanie do wykonywania pierwszej pracy. Ułatwienie dostępu do praktyk zawodowych, aby młodzi ludzie mogli odkrywać swoje mocne strony i lepiej poznawać różne ścieżki kariery”.

Technikum, miejscowość powyżej 500 tys. mieszkańców

> „Rzetelnie prowadzone doradztwo zawodowe w szkole podstawowej, które ułatwi absolwentom trafny wybór szkoły średniej”.

Technikum, miejscowość do 10 tys. mieszkańców

> „Wzmacnianie edukacji praktycznej dotyczącej dorosłości, w tym pierwszej pracy, zarządzania pieniędzmi, mieszkania, formalności i samodzielności życiowej".

Szkoła podstawowa, miejscowość 20-50 tys. mieszkańców

Drugim kluczowym obszarem rekomendacji jest **ułatwienie młodym ludziom wejścia na rynek pracy.** Uczestnicy debat wskazywali, że największym problemem jest brak możliwości zdobycia doświadczenia, co blokuje wejście na rynek pracy. Chcieliby lepszych warunków pracy i ochrony ich praw pracowniczych.

Rekomendacje obejmują:

- wprowadzenie obowiązkowych, płatnych praktyk w szkołach średnich i na uczelniach,
- rozwój programów stażowych z godnym wynagrodzeniem,
- tworzenie ofert pracy dla osób młodych, także poniżej 18. roku życia,
- ulgi i benefity dla pracodawców zatrudniających osoby bez doświadczenia oraz młodocianych,
- przeciwdziałanie nepotyzmowi i patologiom na rynku pracy,
- organizację lokalnych targów pracy dla młodzieży,
- rozwój współpracy szkół z zakładami pracy,
- stworzenie państwowej aplikacji ułatwiającej znalezienie pracy,
- umożliwienie pracy dorywczej od 16. roku życia,
- wprowadzenie elastycznych ścieżek zawodowych i lokalnych centrów „wsparcia startu", które łączyłyby młodych z lokalnymi pracodawcami oferującymi staże typu job shadowing. Pozwoliłoby to na weryfikację oczekiwań zawodowych z realiami rynku pracy przed podjęciem kluczowych decyzji edukacyjnych.

Młodzieżowa Rada Miasta Chełm, miejscowość powyżej 20 tys. do 50 tys., województwo lubelskie

„Tworzyć programy pierwszej pracy — państwo powinno pomagać młodym zdobyć doświadczenie”.

Młodzieżowa Rada Miejska w Kozienicach, miejscowość powyżej 10 tys. do 20 tys., województwo mazowieckie

„Rozwijanie systemu współpracy między szkołami a pracodawcami”.

Młodzieżowa Rada Miejska Kłodzka, miejscowość powyżej 20 tys. do 50 tys., województwo dolnośląskie

„Zwiększenie liczby staży, praktyk i kursów zawodowych”.

Młodzieżowa Rada Miejska Kłodzka, miejscowość powyżej 20 tys. do 50 tys., województwo dolnośląskie

„Wspieranie przedsiębiorczości młodych ludzi”.

Młodzieżowa Rada Miejska Kłodzka, miejscowość powyżej 20 tys. do 50 tys., województwo dolnośląskie

„Wprowadzić zniżki dla młodych — ulgi podatkowe i kredytowe dla osób do 30. roku życia”.

Młodzieżowa Rada Miejska w Kozienicach, miejscowość powyżej 10 tys. do 20 tys., województwo mazowieckie

„Wskazali na pilną potrzebę wdrożenia projektów państwowych, które zwiększyłyby dostępność płatnych staży w szkołach technicznych, a także wprowadzenia obowiązkowych, płatnych praktyk studenckich na uczelniach wyższych”.

Rada Młodzieży Rzeszowa, miejscowość powyżej 100 tys. do 250 tys., województwo podkarpackie

„Zwiększenie kontroli rynku pracy i pracodawców”.

Młodzieżowa Rada Dzielnicy Praga-Południe m.st. Warszawy, miejscowość powyżej 500 tys., województwo mazowieckie

„Większa dostępność płatnych staży i praktyk”.

Rada Młodzieży Rzeszowa, miejscowość powyżej 100 tys. do 250 tys., województwo podkarpackie

> „Silniejszego nadzoru nad standardami zatrudnienia".

Rada Młodzieży Rzeszowa, miejscowość powyżej 100 tys. do 250 tys., województwo podkarpackie

> „Duże znaczenie ma również aktywizacja młodych ludzi. Ważne są różne inicjatywy, warsztaty oraz miejsca, w których można zdobywać doświadczenie, rozwijać zainteresowania i poznawać nowych ludzi. Pokazuje to, że sama nauka w szkole często nie wystarcza i potrzebne są dodatkowe możliwości rozwoju poza lekcjami".

Młodzieżowa Rada Miasta Kielce, miejscowość powyżej 100 tys. do 250 tys., województwo świętokrzyskie

> „Rozwój transportu miejskiego".

Młodzieżowa Rada dzielnicy Targówek m.st. Warszawa, miejscowość powyżej 500 tys., województwo mazowieckie

W obszarze tematycznym odnoszącym się do startu w dorosłość dominowała **kwestia mieszkalnictwa**. Często podnoszono, że mieszkania na wynajem są zbyt drogie i niedostępne dla młodych. Postulowano dopłaty do najmu, zwiększoną ochronę praw lokatorów (w tym przeciwdziałanie tzw. patodeweloperce). Młodzi wskazywali także na konieczność większej dostępności akademików, co ułatwiłoby podejmowania studiów.

Młodzież, niezależnie gdzie mieszka oczekuje dopłat do wynajmu, budowy mieszkań komunalnych i społecznych, wsparcia przy zakupie pierwszego mieszkania oraz zwiększenia dostępności akademików. W każdej grupie podkreślano, że brak stabilnych warunków mieszkaniowych utrudnia podjęcie decyzji o usamodzielnieniu się, założeniu rodziny czy rozpoczęciu kariery zawodowej.

Rekomendacje w zakresie **wsparcia mieszkaniowego dla młodych** obejmują:

- budowę tanich mieszkań komunalnych, socjalnych i wspieranych,
- zwiększenie liczby akademików i obniżenie ich cen,
- wprowadzenie dopłat do wynajmu mieszkań dla młodych dorosłych,
- rozwój programów mieszkaniowych dla osób do 26. lub 30. roku życia,

- wprowadzenie podatku od pustostanów oraz podatku katastralnego ograniczającego spekulacje,
- walka z patodeweloperką i kontrola jakości mieszkań (dotyczy dużych ośrodków miejskich),
- uproszczenie prawa budowlanego,
- zapewnienie tymczasowych mieszkań dla osób w trudnej sytuacji finansowej,
- zwiększenie zdolności kredytowej młodych oraz ulgi kredytowe dla rodzin,
- rozwój spółdzielni mieszkaniowych wspieranych przez państwo.

> „Stwórzmy dofinansowania dla młodych uczących się na wynajem mieszkania".

Młodzieżowa Rada Gminy Nieporęt, miejscowość do 10 tys., województwo mazowieckie

> „Dofinansowanie do mieszkań dla młodych ludzi".

Młodzieżowa Rada Gminy Góra Kalwaria, miejscowość powyżej 20 tys. do 50 tys., województwo mazowieckie

> „Budowa mieszkań socjalnych".

Młodzieżowa Rada Gminy Góra Kalwaria, miejscowość powyżej 20 tys. do 50 tys., województwo mazowieckie

> „Rozwinięte i wspierane przez rząd spółdzielnie mieszkaniowe".

Młodzieżowa Rada Gminy Góra Kalwaria, miejscowość powyżej 20 tys. do 50 tys., województwo mazowieckie

> „Mieszkanie prawem, nie towarem".

Młodzieżowa Rada Gminy Góra Kalwaria, miejscowość powyżej 20 tys. do 50 tys., województwo mazowieckie

> „Zakaz zakupu nieruchomości przez inwestorów zagranicznych".

Młodzieżowa Rada Gminy Góra Kalwaria, miejscowość powyżej 20 tys. do 50 tys., województwo mazowieckie

„Dofinansowania do pierwszych mieszkań”.

Młodzieżowa Rada Dzielnicy Bielany m.st. Warszawy, miejscowość powyżej 500 tys., województwo mazowieckie

„Potrzebne są tańsze mieszkania dla młodych ludzi”.

Młodzieżowa Rada Miasta Katowice, miejscowość powyżej 250 tys. do 500 tys., województwo śląskie

„Zwiększenie ilości mieszkań komunalnych, akademików w celu wprowadzenia przeciwwagi wobec patodeweloperki”.

Młodzieżowa Rada Miejska Mikołowa, miejscowość powyżej 20 tys. do 50 tys., województwo śląskie

„Wywłaszczenie pustostanów oraz przekształcenie ich w tanie mieszkania”.

Młodzieżowa Rada Miejska Mikołowa, miejscowość powyżej 20 tys. do 50 tys., województwo śląskie

„Budować tańsze mieszkania — więcej mieszkań dostępnych cenowo dla młodych ludzi”.

Młodzieżowa Rada Miejska w Kozienicach, miejscowość powyżej 10 tys. do 20 tys., województwo mazowieckie

„Wprowadzić dopłaty do wynajmu — wsparcie finansowe na start w dorosłość”.

Młodzieżowa Rada Miejska w Kozienicach, miejscowość powyżej 10 tys. do 20 tys., województwo mazowieckie

„Promocja i zwiększenie dostępności mieszkań komunalnych”.

Młodzieżowa Rada Dzielnicy Praga-Południe m.st. Warszawy, miejscowość powyżej 500 tys., województwo mazowieckie

„Wprowadzenie sensownego podatku katastralnego”.

Młodzieżowa Rada Dzielnicy Praga-Południe m.st. Warszawy, miejscowość powyżej 500 tys., województwo mazowieckie

> „Zwiększenie kontroli państwa nad zjawiskiem patodeweloperki”.

Młodzieżowa Rada Dzielnicy Praga-Południe m.st. Warszawy, miejscowość powyżej 500 tys., województwo mazowieckie

> „Budowa większej ilości mieszkań komunalnych”.

Młodzieżowa Rada Dzielnicy Praga-Południe m.st. Warszawy, miejscowość powyżej 500 tys., województwo mazowieckie

> „Zwiększenie ilości akademików”.

Młodzieżowa Rada Dzielnicy Praga-Południe m.st. Warszawy, miejscowość powyżej 500 tys., województwo mazowieckie

> „Zmniejszenie cen życia w akademikach”.

Młodzieżowa Rada Dzielnicy Praga-Południe m.st. Warszawy, miejscowość powyżej 500 tys., województwo mazowieckie

> „Tańsze akademiki”.

Młodzieżowa Rada Powiatu Stargardzkiego, miejscowość powyżej 100 tys. do 250 tys., województwo zachodniopomorskie

> „Większa liczba mieszkań komunalnych”.

Młodzieżowa Rada Powiatu Stargardzkiego, miejscowość powyżej 100 tys. do 250 tys., województwo zachodniopomorskie

> „Pomoc dla młodych w ciężkiej sytuacji finansowej poprzez zapewnienie tymczasowych mieszkań”.

Młodzieżowa Rada Miasta Nowego Miasta Lubawskiego, miejscowość do 10 tys., województwo warmińsko-mazurskie

> „Mieszkania na tani wynajem dla młodych zakładających rodziny, ograniczenie „patodeweloperki”.

Młodzieżowa Rada Miasta Nowego Miasta Lubawskiego, miejscowość do 10 tys., województwo warmińsko-mazurskie

> „Wprowadzenie wyższego podatku katastralnego aby ograniczyć wykup mieszkań inwestycyjnych i zwiększenia dostępności mieszkań dla młodych".

Młodzieżowa Rada Miasta Ostróda, miejscowość powyżej 20 tys. do 50 tys., województwo warmińsko - mazurskie

> „Tworzenie mieszkań socjalnych".

Młodzieżowa Rada Miasta Ostróda, miejscowość powyżej 20 tys. do 50 tys., województwo warmińsko - mazurskie

W rekomendacjach w tym temacie pojawiają się także postulaty:

- zwiększenia stypendiów: podniesienie kwot stypendiów oraz rozszerzenie kategorii, w jakich są przyznawane, by realnie wspierać rozwój talentów,
- wspierania młodzieży z mniejszych miejscowości w dostępie do edukacji wyższej,
- współpraca państwa, samorządów, szkół i organizacji młodzieżowych w zakresie wspierania usamodzielniania się młodych ludzi,
- wydłużenia okresu zwolnienia młodych z PIT,
- zmiany kryteriów i ułatwienie zakładania działalności gospodarczej dla młodych do 25. roku życia, wsparcie przy szukaniu pracy,
- wprowadzenia systemowych ułatwień dla osób uczących się i studiujących: zagwarantowanie darmowego ubezpieczenia lekarskiego, ulg na transport miejski oraz ulg podatkowych,
- rozszerzenia ulgi podatkowej do 28. roku życia,
- finansowanie przez państwo kursów zawodowych i prawa jazdy,
- Brak ZUS-u dla firm/osób, które prowadzą jednoosobową działalność gospodarczą, które nie mają 21 lat.

Istotnym problemem wskazywanym przez uczestników debat z miejscowości do 20 tys. mieszkańców było wykluczenie transportowe oraz wyrównywanie szans młodzieży z mniejszych ośrodków na start w dorosłość. Młodzi zwracali uwagę, że mają ograniczony dostęp do komunikacji publicznej, co utrudnia dojazd do szkół, uczelni, pracy oraz zajęć rozwijających zainteresowania. Dlatego rekomendowali poprawę połączeń komunikacyjnych między gminami i miastami oraz rozszerzenie systemu ulg transportowych dla uczniów i studentów.

> „Poprawić transport — lepsze połączenia, żeby łatwiej było dojechać do pracy".

Młodzieżowa Rada Miejska w Kozienicach, miejscowość powyżej 10 tys. do 20 tys., województwo mazowieckie

> „Zwrócono uwagę na wykluczenie transportowe i potrzebę poprawy komunikacji międzygminnej/regionalnej".

Młodzieżowa Rada Miasta we Włodowicach, miejscowość do 10 tys., województwo śląskie

Obszar 5

Lokalny transport

Debatująca młodzież wskazywała na dotykający ich problem wykluczenia komunikacyjnego. Był to czwarty najczęściej pojawiający się temat do dyskusji wybierany przez uczestników w debatach. Jednak pojęcie to jest różnie rozumiane w zależności od tego, gdzie mieszkają młode osoby. Dla mieszkańców wsi i małych miast kluczowe jest, żeby transport publiczny w ogóle był, tj. żeby była wystarczająca liczba połączeń i przystanków w miejscowościach. Mieszkańcy większych miast wskazują natomiast na potrzebę zagęszczenia siatki połączeń i lepszą informację pasażerską.

Uczestnicy debat dostrzegali związek między wykluczeniem transportowym, a nierównościami między młodymi ludźmi z mniejszymi i większych ośrodków, głównie w dostępie do oferty kulturalno-sportowej, udziału w życiu społecznym i obywatelskim czy podstawowych usług publicznych (np. lekarz, psycholog).

> „Małe miejscowości i wsie są najbardziej dotknięte brakiem lub ograniczonym dostępem transportu publicznego, ponieważ godziny odjazdów i przyjazdów są nieregularne, często autobusy nie przyjeżdżają".

Młodzieżowa Rada Miejska w Pyrzycach, miejscowość powyżej 10 tys. do 20 tys., województwo zachodniopomorskie

> „Wykluczenie komunikacyjne powoduje między innymi wykluczenie społeczne przez brak możliwości szybkiego dotarcia do miejsca docelowego oraz powrotu na czas do domu nie spędzając nad tym całego przeznaczonego czasu na spotkanie ze znajomymi. Zapobiec temu możemy dzięki m.in. wprowadzając dofinansowania dla małych miejscowości na częstsze kursowania autobusów do większych miejscowości".

Młodzieżowa Rada Gminy Nieporęt, miejscowość do 10 tys., województwo mazowieckie

„Uczestnicy zgodnie wskazywali, że poprawa komunikacji pomiędzy miejscowościami mogłaby przyczynić się do większej aktywności społecznej młodzieży, lepszej integracji mieszkańców oraz zwiększenia ich udziału w życiu lokalnej społeczności".

Młodzieżowa Rada Gminy Puszcza Mariańska, miejscowość do 10 tys., województwo mazowieckie

„Podczas debaty jednym z najczęściej poruszanych tematów była kwestia transportu publicznego i możliwości przemieszczania się pomiędzy miejscowościami na terenie Gminy Puszcza Mariańska. Młodzież zwracała uwagę, że gmina składa się z 24 rozległych sołectw o rozproszonej strukturze osadniczej, co utrudnia codzienne kontakty pomiędzy młodymi mieszkańcami oraz dostęp do oferty edukacyjnej, sportowej, społecznej i kulturalnej (...) Uczestnicy wskazywali, że ograniczona liczba połączeń autobusowych, szczególnie w godzinach popołudniowych i wieczornych, często uniemożliwia udział w zajęciach pozalekcyjnych, wydarzeniach organizowanych przez szkoły, Gminny Ośrodek Kultury czy Młodzieżową Radę Gminy".

Młodzieżowa Rada Gminy Puszcza Mariańska, miejscowość do 10 tys., województwo mazowieckie

„Obecna oferta przewozowa okazuje się całkowicie niedostosowana do realnych potrzeb społecznych, co objawia się rażącym brakiem połączeń w weekendy, w godzinach nocnych oraz poza standardowymi godzinami pracy biurowej. Mieszkańcy mniejszych miejscowości i sołectw zmagają się z barierami finansowymi, takimi jak uciążliwe dopłaty strefowe za bilety i parkowanie, a sytuację pogarsza brak integracji taryfowej oraz informacyjnej między rozproszonymi przewoźnikami publicznymi i prywatnymi. [...] Dodatkowo stan infrastruktury, w tym zła jakość dróg gminnych oraz niska przepustowość jednotorowych linii kolejowych, drastycznie ogranicza elastyczność i częstotliwość kursów".

Młodzieżowa Rada Miasta Olsztyna, miejscowość powyżej 100 tys. do 250 tys., województwo warmińsko – mazurskie

> „Uczniowie zwrócili szczególną uwagę na problem wykluczenia komunikacyjnego młodzieży zamieszkałej poza granicami Rzeszowa. Podkreślili, że obowiązujący system tworzy wyraźną nierówność — uczniowie posiadający meldunek w mieście korzystają z bezpłatnych przejazdów komunikacją miejską, podczas gdy ich rówieśnicy dojeżdżający z okolicznych miejscowości ponoszą regularne koszty biletów. Według nich sytuacja ta stanowi formę dyskryminacji ze względu na miejsce zamieszkania i wymaga pilnego uregulowania na poziomie polityki transportowej, tak aby wszyscy uczniowie — niezależnie od adresu — mieli równy dostęp do edukacji i życia miejskiego".

Rada Młodzieży Rzeszowa, miejscowość powyżej 100 tys. do 250 tys., województwo podkarpackie

Rekomendacje uczestników debat

Główną rekomendacją płynącą od uczestników debat jest **potrzeba zapewnienia młodym ludziom publicznego transportu lokalnego**. Wyraźnie wybrzmiewa potrzeba, żeby transport w społecznościach lokalnych poza dużymi ośrodkami miejskimi po pierwsze był, a po drugie był tańszy dla młodych ludzi (postulat niezależny od miejsca zamieszania).

> „Zapewnienie funkcjonowania miejskiej komunikacji niezależnie od wielkości miejscowości".

Młodzieżowa Rada Miasta Krasnystaw, miejscowość powyżej 10 tys. do 20 tys., województwo lubelskie

> „Niewystarczająca liczba połączeń — mieszkańcy mają problem z dojazdem do szkoły, pracy i lekarza".

Młodzieżowa Rada Miejska w Kozienicach, miejscowość powyżej 10 tys. do 20 tys., województwo mazowieckie

> „Utrudniony dostęp do usług — przez słaby transport trudniej dostać się do szkół, pracy, lekarzy i wydarzeń kulturalnych".

Młodzieżowa Rada Miejska w Kozienicach, miejscowość powyżej 10 tys. do 20 tys., województwo mazowieckie

> „Rozwój dostępnego i regularnego transportu publicznego dostosowanego do godzin funkcjonowania szkół, uczelni, miejsc pracy i aktywności młodzieżowych”.

Liceum, miejscowość 20-50 tys. mieszkańców

Kluczową kwestią dla uczestników debat, niezależnie od wielkości miejscowości w której mieszkają i się uczą, jest **postulat darmowej lub znacznie tańszej komunikacji** dla uczniów/studentów (bardzo dużo wskazań). Najczęstsze wymieniane propozycje:

> „Darmowa komunikacja miejska do końca liceum dla uczniów”.

Młodzieżowa Rada Miasta Lublin, miejscowość powyżej 250 tys. do 500 tys., województwo lubelskie

> „Wprowadzenie obowiązku honorowania ulg dla uczącej się młodzieży przez wszystkich przewoźników”.

Młodzieżowa Rada Miasta Krasnystaw, miejscowość powyżej 10 tys. do 20 tys., województwo lubelskie

> „Zapewnienie darmowego transportu dla osób do 18. roku życia w celu zniwelowania wykluczenia komunikacyjnego”.

Młodzieżowa Rada Miejska Mikołowa, miejscowość powyżej 20 tys. do 50 tys., województwo śląskie

> „Wprowadzenie bezpłatnych lub znacznie tańszych biletów autobusowych dla uczniów i osób młodszych”.

Młodzieżowa Rada Miejska Ząbkowic Śląskich, miejscowość powyżej 10 tys. do 20 tys., województwo dolnośląskie

> „Głównym postulatem w tym obszarze jest wprowadzenie całkowicie darmowego transportu publicznego dla osób do osiemnastego roku życia, co stanowi realne odciążenie budżetów domowych i promuje ekologiczne nawyki transportowe. W celu przeciwdziałania wykluczeniu komunikacyjnemu, szczególnie na obszarach podmiejskich i wiejskich, niezbędna jest gruntowna modernizacja infrastruktury drogowej oraz optymalizacja siatki połączeń. Młodzież postuluje zwiększenie częstotliwości kursowania autobusów, wydłużenie godzin ich pracy w porze wieczornej oraz zapewnienie bezwzględnej punktualności, co pozwoli na elastyczne łączenie obowiązków szkolnych z aktywnościami pozalekcyjnymi".

Młodzieżowa Rada Miejska w Sieradzu, miejscowość powyżej 20 tys. do 50 tys., województwo łódzkie

> „Wprowadzenie tańszych lub darmowych biletów okresowych oraz większego komfortu korzystania z transportu publicznego".

Inny podmiot, miejscowość 20-50 tys. mieszkańców

Pojawiają się także propozycje i postulaty dotyczące **podniesienia jakości działania transportu publicznego** przede wszystkim w postaci **zwiększenia liczby połączeń i dopasowania rozkładów jazdy** do godzin szkolnych (zwłaszcza dla mniejszych miejscowości).

> „Uczestnicy podkreślali również potrzebę częstszych połączeń autobusowych i kolejowych oraz lepszego dostosowania planów lekcyjnych do rozkładów jazdy. Często uczniowie dojeżdżający tracą godziny lekcyjne kosztem transportu do/z miasta lub czekają aż lekcje się zaczną".

Młodzieżowa Rada Miejska Legnicy, miejscowość powyżej 50 tys. do 100 tys., województwo dolnośląskie

> „Powinno się zwiększyć liczbę linii autobusowych łączących miejscowość uczniów z miastem, zwiększyć częstotliwość kursów, również w weekendy (obecnie autobusy podmiejskie kursują tu wyłącznie od poniedziałku do piątku)".

Szkoła podstawowa, miejscowość do 10 tys. mieszkańców

Rzadziej (w większych ośrodkach) pojawiają się propozycje wprowadzenia czytelniejszej i powszechnej informacji pasażerskiej (przy wykorzystaniu rozwiązań cyfrowych) oraz poprawy bezpieczeństwa w zbiorowym transporcie oraz podniesienia jakości usług komunikacyjnych w postaci zwiększenia komfortu korzystania z transportu np. lepszej klimatyzacji.

Wreszcie uczestnicy debat rekomendują **rozwój infrastruktury alternatywnej** do transportu publicznego, tj.: więcej ścieżek rowerowych oraz rozwój infrastruktury rowerowej, stworzenie bezpiecznych tras dla pieszych i innych użytkowników dróg (oprócz samochodów) oraz powstanie wypożyczalni rowerów i hulajnóg.

> „Gminna wypożyczalnia np. rowerów".

Młodzieżowa Rada w gminie Czarnia, miejscowość do 10 tys., województwo mazowieckie

> „Brak alternatywnych form transportu — mało ścieżek rowerowych i bezpiecznych tras dla pieszych".

Młodzieżowa Rada Miejska w Kozienicach, miejscowość powyżej 10 tys. do 20 tys., województwo mazowieckie

> „Wdrożenie jednolitej, aktualizowanej aplikacji mobilnej i internetowej zawierającej rozkłady jazdy autobusów miejskich, podmiejskich i busów".

Młodzieżowa Rada Miasta Krasnystaw, miejscowość powyżej 10 tys. do 20 tys., województwo lubelskie

> „Poprawić informację pasażerską — czytelne rozkłady, aplikacje i tablice informacyjne".

Młodzieżowa Rada Miejska w Kozienicach, miejscowość powyżej 10 tys. do 20 tys., województwo mazowieckie

> „Promowanie alternatywnych form transportu, takich jak rowery i rozwiązania ekologiczne, aby ograniczyć ruch samochodowy i poprawić jakość życia mieszkańców".

Inny podmiot, miejscowość 20-50 tys. mieszkańców

Zróżnicowanie wniosków uczestników debat, ze względu na miejsce zamieszkania

Debaty młodzieżowych rad z miejscowości do 100 tys. mieszkańców pokazały, że lokalny transport jest jednym z najważniejszych obszarów wpływających na codzienne życie młodych ludzi. Uczestnicy podkreślali, że sprawna komunikacja jest kluczowa dla dostępu do edukacji, zajęć pozaszkolnych, wydarzeń społecznych, kulturalnych oraz możliwości integracji między miejscowościami. W wielu wypowiedziach pojawia się stwierdzenie, że wykluczenie komunikacyjne powoduje wykluczenia społeczne, co pokazuje, jak silnie transport wpływa na funkcjonowanie młodzieży, a jego brak jest czynnikiem powodującym wykluczenie młodych ludzi.

W najmniejszych gminach transport lokalny jest postrzegany przede wszystkim jako problem podstawowy, wpływający na możliwość uczestnictwa w życiu społecznym, edukacji i zajęciach pozaszkolnych. Młodzież podkreśla, że brak transportu oznacza izolację.

W średnich miastach młodzież również wskazuje na wykluczenie komunikacyjne, ale częściej akcentuje komfort, jakość usług i organizację transportu, a nie tylko jego dostępność.

Natomiast najczęściej powtarzaną rekomendacją uczestników z dużych miast (powyżej 100 tys. mieszkańców) jest wprowadzenie darmowych przejazdów dla młodych ludzi. W wielu wypowiedziach pojawia się postulat:

> „Darmowa komunikacja miejska do końca liceum".

> „Każda osoba ucząca się na terenie Gdańska powinna mieć darmowy transport".

> „Darmowe SKM i PKM na kartę mieszkańca".

Młodzież wskazuje, że obecny system ulg jest niewystarczający, a różnice między strefami taryfowymi prowadzą do nierówności. Uczniowie z Rzeszowa podkreślili, że darmowe przejazdy tylko dla osób zameldowanych w mieście są formą dyskryminacji.

W dużych miastach szczególnie mocno wybrzmiewa potrzeba modernizacji infrastruktury. Uczestnicy wskazują na: słabą jakość przystanków, brak zadaszeń, oświetlenia i miejsc siedzących, niewystarczającą liczbę parkingów, nieprzyjazne węzły przesiadkowe, brak klimatyzacji w pojazdach.

We wnioskach czytamy:

> „Lepsze rozmieszczenie i wyposażenie przystanków autobusowych".

> „Renowacja istniejących oraz budowa nowych dworców
> i wiat przystankowych".

> „Lepsza klimatyzacja oraz wentylacja w środkach transportu".

Młodzież z dużych ośrodków widzi ogromny potencjał w alternatywnych formach transportu. Podkreślają, że rower może być pełnoprawnym środkiem transportu, jeśli infrastruktura będzie bezpieczna i tania.

Wśród rekomendacji pojawiają się:

- więcej ścieżek rowerowych oraz kładek,
- specjalne miejsca na hulajnogi i zaostrzenie kar za stawianie hulajnóg w niedozwolonych miejscach,
- darmowe wypożyczanie rowerów i hulajnóg dla młodzieży,
- rozwój stacji rowerów miejskich poza centrum,
- budowa stojaków na rowery przy szkołach i przystankach.

Młodzież z dużych ośrodków miejskich wskazuje również na potrzebę integracji systemów transportowych i cyfryzację usług, tj.:

- jednego wspólnego biletu aglomeracyjnego,
- integracji rozkładów jazdy różnych przewoźników,
- aplikacji mobilnej łączącej wszystkie środki transportu,
- elektronicznych rozkładów jazdy na przystankach,
- nadajników informujących o opóźnieniach.

Debata Młodzieżowej Rady Miejskiej Legnicy, 18 maja 2026 r. Fot. Three Dots Agency

Obszar 6

Edukacja w szkole i poza szkołą

Temat edukacji jest najbardziej obszernym pod kątem zgromadzonych wniosków. Był to drugi najczęściej pojawiający się temat do dyskusji wybierany przez uczestników w debatach.

Po pierwsze, w tym temacie zebrano najwięcej materiału przesłanego za pośrednictwem formularza. Po drugie, wątki dotyczące oświaty i szkoły pojawiały się w innych stolikach tematycznych.

Rekomendacje uczestników debat

Główną rekomendacją płynącą od uczestników debat jest **potrzeba odejścia od encyklopedycznej wiedzy na rzecz praktyki, doświadczeń i realnych kompetencji życiowych**, które powinna rozwijać szkoła. Uczniowie wskazują, że obecny system przedstawia tylko suchą teorię, w związku z tym postulują **większy udział zajęć praktycznych i rozwój kompetencji społecznych** w programie nauczania.

Najczęściej powtarzającą się rekomendacją było zwiększenie liczby zajęć praktycznych kosztem nauczania opartego na teorii i zapamiętywaniu informacji. Uczestnicy debat wielokrotnie podkreślali, że obecny system jest „przeładowany" materiałem, który często nie znajduje zastosowania w codziennym życiu. Młodzież oczekuje wprowadzenia zajęć dotyczących finansów osobistych, podatków, przedsiębiorczości, prawa pracy, komunikacji interpersonalnej, zdrowia psychicznego oraz funkcjonowania w dorosłym życiu. Postulowano także organizowanie większej liczby warsztatów, lekcji terenowych, laboratoriów oraz spotkań z ekspertami reprezentującymi różne zawody i środowiska zawodowe. Szkoła powinna rozwijać umiejętność krytycznego myślenia, rozwiązywania problemów i współpracy, a nie wyłącznie sprawdzać poziom opanowania teorii.

Wskazują na następujące potrzeby:

- więcej zajęć praktycznych, warsztatów, lekcji terenowych,
- eksperymenty na chemii, zajęcia techniczne, projekty,

- naukę finansów osobistych, prawa, przedsiębiorczości,
- lekcje dotyczące zdrowia psychicznego i radzenia sobie ze stresem,
- przygotowanie do dorosłości – wypełnianie dokumentów, zarządzanie pieniędzmi, podstawy funkcjonowania instytucji.

> „Praktyczna nauka o działaniu algorytmów i weryfikacji informacji".

Technikum, miejscowość powyżej 100-250 tys. mieszkańców

> „Przebudowa podstawy programowej – mniej teorii, więcej praktyki, edukacja dostosowana do wyzwań XXI wieku i technologii".

Liceum, miejscowość 10-20 tys. mieszkańców

> „Organizowanie w szkołach ponadpodstawowych lekcji z praktycznych umiejętności (np. jak rozliczyć PIT, jak szukać mieszkania, prawa pracownicze)".

Liceum, miejscowość 250-500 tys. mieszkańców

> „Zwiększenie udziału treści praktycznych w nauczaniu, ukierunkowanych na rozwiązywanie problemów i rozwijanie kompetencji życiowych".

Inny podmiot, miejscowość 10-20 tys. mieszkańców

> „Zmiana modelu edukacji na bardziej praktyczny, uwzględniający naukę kompetencji potrzebnych w dorosłym życiu, takich jak zarządzanie finansami osobistymi, prawo pracy, komunikacja interpersonalna czy funkcjonowanie instytucji publicznych".

Inny podmiot, miejscowość 250-500 tys. mieszkańców

> „Młodzież zwróciła uwagę także na brak lub małą ilość nauczycieli, którzy wykonują swoją pracę z pasji. Według nich to oni są w głównej mierze odpowiedzialni za pomoc, jak i również wskazanie odpowiedniej drogi w przyszłości".

Młodzieżowa Rada Miasta Wołomin, miejscowość powyżej 20 tys. do 50 tys., województwo mazowieckie

> „Uczestnicy debaty wskazywali, że obecny system edukacji jest dla wielu uczniów źródłem stresu, presji i przeciążenia emocjonalnego. Szkoła kojarzona jest przede wszystkim z ocenianiem, wystąpieniami publicznymi oraz silnym napięciem psychicznym, przy jednoczesnym niedostatku wsparcia emocjonalnego i psychologicznego. Młodzież zwracała uwagę, że w systemie edukacji brakuje równowagi między wiedzą teoretyczną a praktycznym przygotowaniem do życia".

Młodzieżowy Sejmik Województwa Świętokrzyskiego, miejscowość powyżej 100 tys. do 250 tys., województwo świętokrzyskie

> „Współczesna młodzież postrzega szkołę głównie jako stresujący obowiązek, w którym brakuje zajęć praktycznych, a lekcje bywają nudne i opierają się na mechanicznym przepisywaniu wiedzy do zeszytów. Dodatkowo uczniowie zwracają uwagę na przeładowany program nauczania oraz złą infrastrukturę, przejawiającą się niewyremontowanymi, słabo wyposażonymi salami i zbyt małą liczbą klas w stosunku do liczby młodzieży".

Młodzieżowa Rada dzielnicy Targówek m.st. Warszawa, miejscowość powyżej 500 tys., województwo mazowieckie

Drugim ważnym obszarem rekomendacji była potrzeba ograniczenia presji i stresu związanego z nauką i szkołą. Młodzi ludzie zwracali uwagę na nadmierną liczbę sprawdzianów, kartkówek i ocen, które często stają się głównym celem edukacji. Uczniowie proponowali ograniczenie roli tradycyjnych ocen na rzecz ocen opisowych, procentowych lub informacji zwrotnej pokazującej postępy oraz obszary wymagające dalszej pracy. Wielu uczestników wskazywało również na konieczność zmniejszenia liczby sprawdzianów, odejścia od niezapowiedzianych kartkówek oraz szerszego wykorzystywania projektów, prezentacji i pracy zespołowej jako form oceniania. Podkreślano, że system edukacji powinien wspierać rozwój, a nie generować nadmierną presję i lęk przed porażką.

W rezultacie proponują:

- uproszczenie podstawy programowej,
- zmniejszenie liczby przedmiotów ogólnych na rzecz rozszerzeń,
- możliwość wyboru przedmiotów już od 6-8 klasy,
- wprowadzenie modelu skandynawskiego – mniej godzin, więcej autonomii,

- większą różnorodność metod nauczania, w tym naukę przez zabawę, projekty i współpracę,
- wprowadzenie oceny w skali procentowej lub opisowych,
- ograniczenie liczby i niezapowiedzianych sprawdzianów i kartkówek,
- możliwość poprawy ocen bez stresu,
- większy nacisk na informację zwrotną, analizę błędów zamiast pogoni za ocenami,
- redukcję presji i stresu, który generuje szkoła (o tym też więcej w punkcie dot. odporności i zdrowia psychicznego).

> „Młodzież zwracała uwagę na wysoki poziom stresu związanego z systemem oceniania, sprawdzianami, egzaminami oraz presją osiągania wysokich wyników. Wielu uczestników wskazywało szkołę jako jedno z głównych źródeł stresu w życiu młodego człowieka".

Młodzieżowa Rada Powiatu Olsztyńskiego, miejscowość powyżej 100 tys. do 250 tys., województwo warmińsko-mazurskie

> „Uczestnicy debaty wskazywali, że obecny system edukacji jest dla wielu uczniów źródłem stresu, presji i przeciążenia emocjonalnego. Szkoła kojarzona jest przede wszystkim z ocenianiem, wystąpieniami publicznymi oraz silnym napięciem psychicznym, przy jednoczesnym niedostatku wsparcia emocjonalnego i psychologicznego. Młodzież zwracała uwagę, że w systemie edukacji brakuje równowagi między wiedzą teoretyczną a praktycznym przygotowaniem do życia".

Młodzieżowy Sejmik Województwa Świętokrzyskiego, miejscowość powyżej 100 tys. do 250 tys., województwo świętokrzyskie

> „Stresująca atmosfera w szkole, która towarzyszy nam prawie każdego dnia wpływa negatywnie na nasze relacje z rodzicami, którzy są nakręceni na to, że mamy się wciąż tylko uczyć, spełniać oczekiwania nauczycieli i rodziców. W ogóle nie bierze się pod uwagę tego, jak my się czujemy, co myślimy, to schodzi na dalszy plan, czujemy się lekceważeni w tej kwestii".

Gminne Forum Młodzieży w Orchowie, miejscowość do 10 tys., województwo wielkopolskie

> „Redukcja stresu wśród uczniów poprzez zajęcia regulujące oddychanie (BLP) oraz strefy relaksu, w których każdy uczeń może się wyciszyć. Zajęcia powinny być prowadzone przez osobę kompetentną".

Szkoła podstawowa, miejscowość powyżej 500 tys. mieszkańców

> „Szkoła mogłaby lepiej wspierać uczniów, gdyby skupiała się nie tylko na ocenach i wynikach, lecz na tym jak uczniowie się uczą i funkcjonują na co dzień".

Technikum i szkoła branżowa I i II stopnia, miejscowość 20-50 tys. mieszkańców

> „Mniej presji na oceny. Indywidualne podejście dla ucznia i rozwijanie jego mocnych stron".

Technikum, miejscowość powyżej 500 tys. mieszkańców

Trzecią rekomendacją uczestników była potrzeba, aby szkoła była przyjazna dla zdrowia psychicznego. Uczestnicy debat wielokrotnie wskazywali, że szkoła jest miejscem silnego stresu i przeciążenia emocjonalnego. Dlatego postulowano zwiększenie dostępności pomocy psychologicznej, organizowanie zajęć dotyczących zdrowia psychicznego, radzenia sobie ze stresem oraz rozwijania kompetencji emocjonalnych. Młodzież zwracała również uwagę na konieczność przeciwdziałania przemocy, dyskryminacji i hejtowi, zarówno w szkole, jak i w środowisku internetowym. W wielu wypowiedziach pojawiał się postulat stworzenia w szkołach stref ciszy, miejsc wyciszenia oraz przestrzeni pozwalających odpocząć od nadmiaru bodźców.

Podobną rekomendację uczestnicy debat formułują w temacie dotyczącym odporności i zdrowia psychicznego.

> „Uważamy, że w szkole powinno być więcej rozmów o emocjach, stresie i sposobach radzenia sobie z trudnymi sytuacjami. Przydatne byłyby warsztaty oraz łatwiejszy dostęp do wsparcia psychologa".

Szkoła podstawowa, miejscowość do 10 tys. mieszkańców

> „Wsparcie szkoły w przezwyciężaniu kryzysów psychicznych, lęków i fobii szkolnych poprzez praktyczne warsztaty, spotkania z osobami, które przeszły podobne doświadczenia, więcej „życia" mniej teorii i pogadanek i „gadających głów".

Liceum, miejscowość 10-20 tys. mieszkańców

> „Wsparcie szkół w budowaniu relacji społecznych poprzez prowadzenie kampanii społecznych, rozszerzenie tematyki lekcji wychowawczych o zagadnienia związane z przełamywaniem barier społecznych oraz zapewnienie wsparcia psychologicznego dla rodziców".

Liceum, miejscowość 50-100 tys. mieszkańców

Młodzi ludzie, którzy wzięli udział w lokalnych debatach potrzebują też **lepszych relacji między uczniami a nauczycielami** oraz wzrostu prestiżu zawodu nauczyciela, by przyciągnąć i zatrzymać dobrą kadrę.

W wielu wypowiedziach pojawia się potrzeba partnerskich relacji oraz większego zrozumienia ze strony nauczycieli. Uczniowie podkreślają, że nauczyciele powinni:

- rozumieć emocje uczniów,
- reagować na przemoc i niewłaściwe zachowania,
- nie faworyzować, nie plotkować,
- być autorytetem i wsparciem,
- omawiać ścieżki kariery i pomagać w wyborze szkoły średniej.

Jednocześnie młodzież zauważa, że poprawa jakości kadry wymaga:

- wyższych zarobków dla nauczycieli,
- regularnych szkoleń,
- badań psychologicznych przed zatrudnieniem,
- większej autonomii nauczycieli w doborze metod.

> „Nauczyciele powinni: rozumieć emocje uczniów, zwracać uwagę na nieodpowiednie zachowanie uczniów i chronić klasę przed negatywnym wpływem tym zachowaniem na ich edukację, nie plotkować o uczniach, wzbudzać szacunek, być autorytetem dla uczniów".

Młodzieżowa Rada Miejska w Gniewkowie, miejscowość powyżej 10 tys. do 20 tys., województwo kujawsko-pomorskie

> „Podnoszenie kwalifikacji kadry (lepiej wyszkolona, wykwalifikowana i chętna do prowadzenia przydatnych zajęć)".

Młodzieżowa Rada Miejska Ząbkowic Śląskich, miejscowość powyżej 10 tys. do 20 tys., województwo dolnośląskie

> „Nadanie szkole domowego, przytulnego klimatu m.in kwiaty i kanapy na korytarzach, miejsca, gdzie można w spokoju zjeść śniadanie. Lepsze wyposażenie stołówek, więcej miejsca".

Młodzieżowa Rada Miejska w Gniewkowie, miejscowość powyżej 10 tys. do 20 tys., województwo kujawsko-pomorskie

Kolejną rekomendacją jest **stworzenie lepszych warunków do rozwijania pasji i zainteresowań w szkole oraz wsparcie dla aktywności pozaszkolnych.** Młodzi ludzie podkreślali znaczenie kół zainteresowań, warsztatów, kursów, działalności artystycznej, sportowej i społecznej. W ich opinii samorządy powinny wspierać rozwój takich inicjatyw oraz zapewniać dostęp do przestrzeni umożliwiających realizację pasji i zainteresowań. Uczestnicy wskazywali także na potrzebę organizacji większej liczby wydarzeń edukacyjnych, spotkań z przedstawicielami różnych zawodów, programów mentoringowych oraz wyjazdów edukacyjnych i integracyjnych. Szczególne znaczenie przypisywano możliwościom zdobywania praktycznego doświadczenia zawodowego już na etapie szkoły średniej.

Uczestnicy debat zwracali również uwagę na konieczność **większego wpływu uczniów na szkołę i proces edukacyjny. Młodzież chce realnego udziału w podejmowaniu decyzji w szkole, które ich dotyczą!** Postulowano zwiększenie sprawczości młodych ludzi poprzez możliwość współdecydowania o sposobie nauczania, wyborze części przedmiotów czy kształtowaniu życia szkoły. Młodzież chce mieć realny wpływ na szkołę. Proponują:

- większą decyzyjność samorządów,
- możliwość współtworzenia budżetu szkoły,

- forum uczniowskie,
- rzeczników praw ucznia,
- konsultacje z uczniami przy zmianach organizacyjnych.

> „Poważniejsze traktowanie głosu młodych ludzi w sprawach szkoły, na przykład przez konsultacje, samorząd uczniowski i realne włączanie młodzieży w decyzje".

Szkoła podstawowa, miejscowość 20-50 tys. mieszkańców

W debatach często pojawiał się także temat poprawy infrastruktury szkół i warunków nauki. Uczniowie oczekują nowoczesnego wyposażenia, lepszych warunków sanitarnych, nowoczesnych pracowni, większej dostępności sprzętu cyfrowego oraz lepszego dostępu do Internetu. Wskazywano na potrzebę darmowych podręczników, tabletów lub laptopów, a także stworzenia bardziej komfortowych przestrzeni do nauki i odpoczynku. Ważnym postulatem było również zapewnienie bezpłatnych posiłków, lepszej organizacji transportu szkolnego i większej liczby miejsc do integracji uczniów.

Zróżnicowanie wniosków uczestników debat, ze względu na miejsce zamieszkania

Młodzi ludzie z miejscowości do 20 tys. mieszkańców postulowali, aby szkoła bardziej stawała się miejscem rozwijania relacji społecznych młodzieży. Podkreślali znaczenie wycieczek, wymian międzynarodowych, wydarzeń integracyjnych oraz aktywności budujących więzi między uczniami. Wskazywali, że szkoła powinna stwarzać więcej okazji do pracy zespołowej i rozwijania kompetencji społecznych. Wśród rekomendacji pojawiały się częstsze wyjazdy edukacyjne, dyskoteki, konkursy, turnieje sportowe oraz spotkania z przedstawicielami różnych zawodów.

Uczestnicy z młodzieżowych rad z miejscowości do 100 tys. mieszkańców wskazują dodatkowo na potrzeby związane z polepszeniem infrastruktury i warunków w szkołach. Rekomendują:

- zapewnienie uczniom dostępu do darmowych podręczników, tabletów, komputerów i Internetu,

- poprawę transportu do szkół,
- zapewnienie ciepłych i darmowych posiłków dla wszystkich uczniów,
- poprawę wyposażenia szkolnego, tj. ławek, krzeseł,
- zadbanie o stan boisk i sal sportowych w szkołach,
- doposażenie szkół w pufy do odpoczynku, automaty z jedzeniem,
- zapewnienie uczniom środków higienicznych w toaletach i dostępu do kabin prysznicowych po lekcjach WF.

Uczestnicy z młodzieżowych rad z miejscowości powyżej 100 tys. mieszkańców również postulują o modernizację infrastruktury szkolnej. Wskazują jednak na bardziej „zaawansowane" potrzeby związane z polepszeniem infrastruktury i warunków w szkołach. Rekomendują zapewnienie uczniom bardziej nowoczesnych pomocy dydaktycznych, lepszych, tj. większych szafek, cichych przestrzeni do nauki, „pokoików socjalnych", zdrowych posiłków i miejsc do ich spożywania, lepszego zabezpieczenia komputerów oraz modernizacji sal gimnastycznych i budowy basenów.

To, co nie pojawiło się wśród rekomendacji uczniów z mniejszych ośrodków, a na co wskazują uczestnicy z dużych miast, to potrzeba:

- mniejszych liczebnie klas,
- indywidualizacji nauczania w tym więcej możliwości indywidualnej pracy nauczyciela z uczniami oraz większego uwzględnienia potrzeb uczniów neuroróżnorodnych,
- profesjonalizacji kadry nauczycielskiej w postaci szkoleń dla nauczycieli z nowoczesnych metod nauczania, pracy z młodzieżą z neuroróżnorodnością, sprawdzania kompetencji pedagogicznych nauczycieli czy rzetelnych badań psychologicznych nauczycieli,
- pojawiły się też postulaty, że „nauczyciele powinni dostawać wyższą płacę, aby uczyć z pasji".

Obszar 7

W jakiej Polsce chcecie żyć?

Uczestnicy debat mieli możliwość wypowiedzenia się także w stoliku o ogólnej tematyce. Mogli zawrzeć tam swoje wnioski i rekomendacje, których nie umieścili w stolikach tematycznych. Wiele stwierdzeń jednak powielało wnioski już wcześniej zaprezentowane i omówione w tematach, które zaprezentowaliśmy i opisaliśmy wyżej.

Rekomendacje uczestników debat

Najczęściej powtarzającym się oczekiwaniem jest bezpieczeństwo – zarówno w przestrzeni publicznej, jak i w życiu codziennym. Młodzi ludzie chcą żyć w bezpiecznej Polsce na wielu wymiarach – kraju, społeczności lokalnej, domu i bezpieczeństwa rozumianego jako stabilne i przewidywalne warunki do życia.

> „(...) w bezpiecznej Polsce, która zapewnia nam bezpieczeństwo na drogach, w miejscach publicznych ale także i w domu".

Młodzieżowa Rada Gminy Czarnia, miejscowość do 10 tys., województwo mazowieckie

> „Uczniowie podczas debaty wypracowali wspólną wizję Polski jako kraju bezpiecznego, nowoczesnego i przyjaznego swoim obywatelom. Podkreślili, że chcieliby żyć w państwie, które zapewnia równe szanse rozwoju, wysoką jakość edukacji, dostęp do opieki zdrowotnej oraz stabilne warunki do pracy i życia. W trakcie dyskusji zwrócili uwagę na potrzebę wzmacniania więzi społecznych, ochrony środowiska oraz wspierania młodych ludzi w realizacji ich planów i ambicji".

Młodzieżowa Rada Miejska w Kozienicach, miejscowość powyżej 10 tys. do 20 tys., województwo mazowieckie

Ważnym elementem jest również bezpieczeństwo cyfrowe. Uczniowie podkreślają, że potrzebują ochrony przed hejtem, wykluczeniem i agresją w Internecie. W dokumencie pojawia się wyraźny postulat: zmniejszenie hejtu i dyskryminacji oraz wprowadzenie programów edukacyjnych przeciwdziałających przemocy.

Bezpieczeństwo rozumiane jest także jako stabilność gospodarcza i polityczna. Młodzi oczekują państwa, które daje im pewność jutra, umożliwia planowanie przyszłości i nie zmusza do emigracji. Jak podkreślono:

> „Młodzi ludzie chcą żyć w Polsce nowoczesnej, bezpiecznej, otwartej i zapewniającej równe szanse rozwoju".

Młodzieżowy Sejmik Województwa Świętokrzyskiego, miejscowość powyżej 100 tys. do 250 tys., województwo świętokrzyskie

Jednocześnie chcą żyć w Polsce nowoczesnej, ekologicznej i przyjaznej środowisku.

W wielu wypowiedziach pojawia się troska o środowisko naturalne. Młodzi chcą żyć w kraju czystym, zielonym, z rozwiniętą infrastrukturą ekologiczną. Wskazują na potrzebę inwestowania w odnawialne źródła energii, ochronę lasów, sadzenie drzew oraz walkę ze smogiem. W dokumencie czytamy:

> „Chcemy większych inwestycji w ekologię i odnawialne źródła energii".

Młodzieżowa Rada Miasta Katowice, miejscowość powyżej 250 tys. do 500 tys., województwo śląskie

Polska przyszłości ma być krajem dbającym o przestrzeń wspólną – parki, tereny rekreacyjne, miejsca spotkań. Młodzi podkreślają, że brakuje im przestrzeni do integracji, odpoczynku i rozwijania pasji. Wskazują na potrzebę budowy boisk, skateparków, basenów, hal sportowych oraz centrów kultury.

Kolejna rekomendacja to **potrzeba, aby Polska wspierała rozwój młodych ludzi w ogóle i też w szkole.** Ogromna część wypowiedzi dotyczy edukacji. Informacje w tym punkcie są zbieżne z treściami przekazanymi w temacie dotyczącym szkoły, dlatego szerzej to zagadnienie opisujemy w rozdziale dotyczącym edukacji w szkole i poza szkołą.

Uczestnicy debat chcą również **Polski równej dla Polaków, tolerancyjnej i otwartej!**

W dokumencie wielokrotnie pojawia się potrzeba równego traktowania wszystkich obywateli. Młodzi chcą żyć w kraju, w którym nikt nie jest dyskryminowany ze względu na pochodzenie, religię, orientację seksualną, miejsce zamieszkania czy poglądy. Wskazują na konieczność:

- równości płac kobiet i mężczyzn,
- większej tolerancji społecznej,
- przeciwdziałania wykluczeniu,
- edukacji antydyskryminacyjnej,
- poszanowania różnorodności.

> „Chcemy żyć w państwie, które zapewni nam bezpieczeństwo, rozwój osobisty oraz możliwości rozwijania pasji… aby nikt nie był dyskryminowany przez pochodzenie, religię oraz swoje przekonania".

Młodzieżowa Rada Miejska w Pyrzycach, miejscowość powyżej 10 tys. do 20 tys., województwo zachodniopomorskie

> „Chcemy, by państwo wspierało biedniejsze rodziny i dawało możliwość rozwoju dzieciom, które nie mają na to środków".

Młodzieżowa Rada Gminy Czarnia, miejscowość do 10 tys., województwo mazowieckie

> „W jakiej Polsce młodzi chcą żyć? Bezpiecznej, otwartej na różnorodność, tolerancyjnej, dbającej o młodego człowieka, szanującej wolność obywatelską, wolnej od konfliktów, czystej i przyjaznej do życia".

Młodzieżowa Rada Miejska Kłodzka, miejscowość powyżej 20 tys. do 50 tys., województwo dolnośląskie

Wreszcie to, co wybrzmiało w tym punkcie, to potrzeba życia w kraju, który **słucha młodych ludzi i daje im realny wpływ na otaczającą ich rzeczywistość (głównie w szkole i społeczności lokalnej).**

Jednym z najważniejszych wniosków z analizy materiału z tego stolika tematycznego jest potrzeba uczestnictwa młodzieży w życiu publicznym. Uczniowie czują, że ich głos jest lekceważony. W dokumencie czytamy, że młodzi ludzie powinni mieć większy wpływ na decyzje podejmowane przez instytucje publiczne.

Uczestnicy debat proponują:

- rozwój młodzieżowych rad,
- konsultacje społeczne,
- spotkania z politykami,
- ankiety kierowane do młodych,
- większą przejrzystość działania państwa.

Młodzi ludzie chcą być traktowani jako pełnoprawni partnerzy w procesie podejmowania decyzji.

> „W Polsce, w której zdanie i problemy młodzieży powinny być brane na poważnie".

Młodzieżowa Rada Gminy Nieporęt, miejscowość do 10 tys., województwo mazowieckie

> „Uczestnicy wyrażali przekonanie, że młodzi ludzie powinni mieć większy wpływ na decyzje podejmowane przez instytucje publiczne. Wskazywano na potrzebę rozwijania konsultacji społecznych, wzmacniania młodzieżowych rad oraz tworzenia nowych narzędzi umożliwiających udział młodzieży w życiu publicznym".

Młodzieżowa Rada Powiatu Olsztyńskiego, miejscowość powyżej 100 tys. do 250 tys., województwo warmińsko-mazurskie

Warsztat przygotowujący młodzieżowe rady do prowadzenia debat w lokalnych społecznościach, Warszawa, 24 kwietnia 2026 r. Fot. Three Dots Agency

Debata młodzieżowa – prezentacja rekomendacji oraz dyskusja nad propozycjami do Krajowej Strategii Młodzieżowej. Fot. Three Dots Agency

Prezentacja wniosków ze stolika tematycznego. Fot. Three Dots Agency

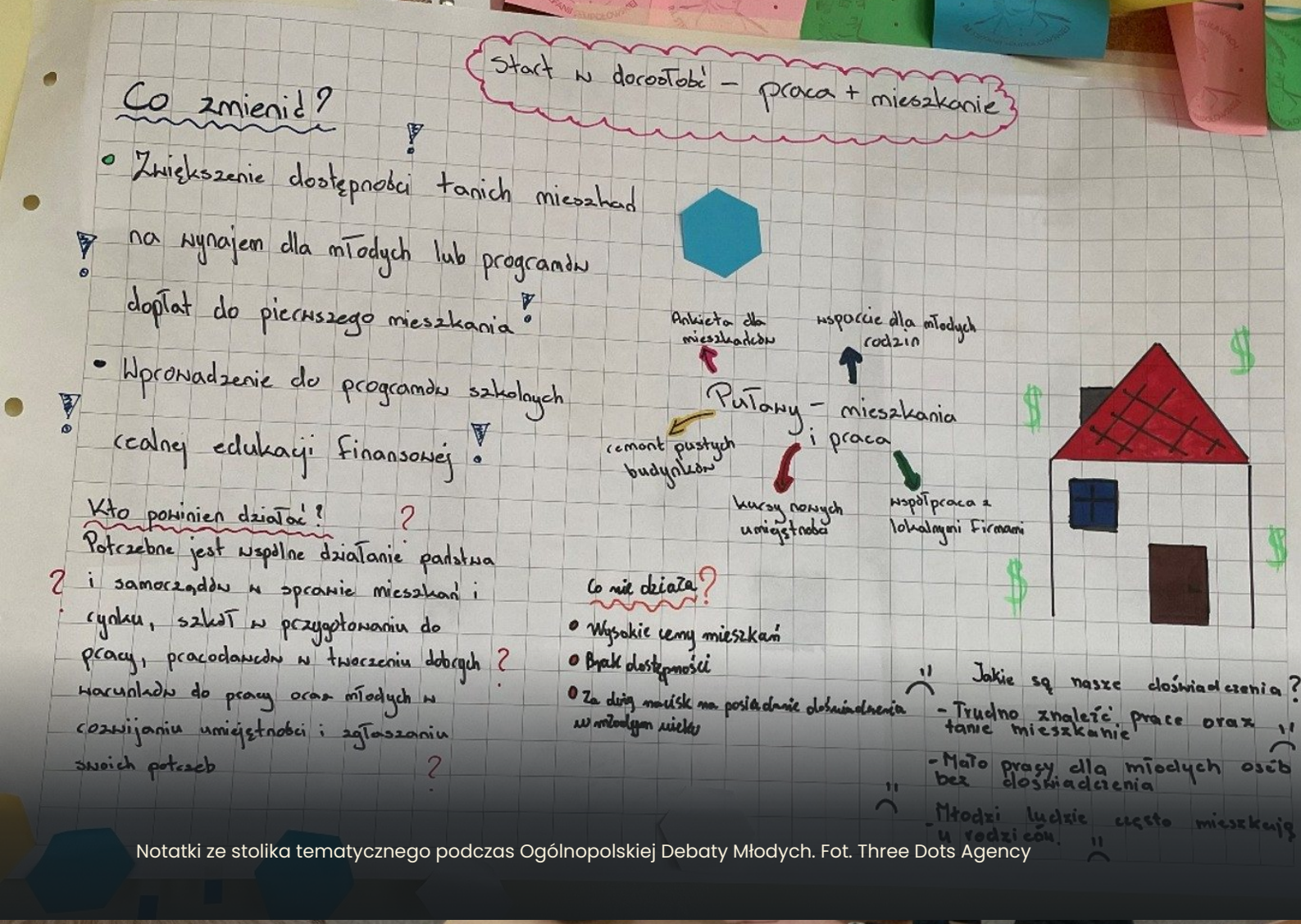

Notatki ze stolika tematycznego podczas Ogólnopolskiej Debaty Młodych. Fot. Three Dots Agency

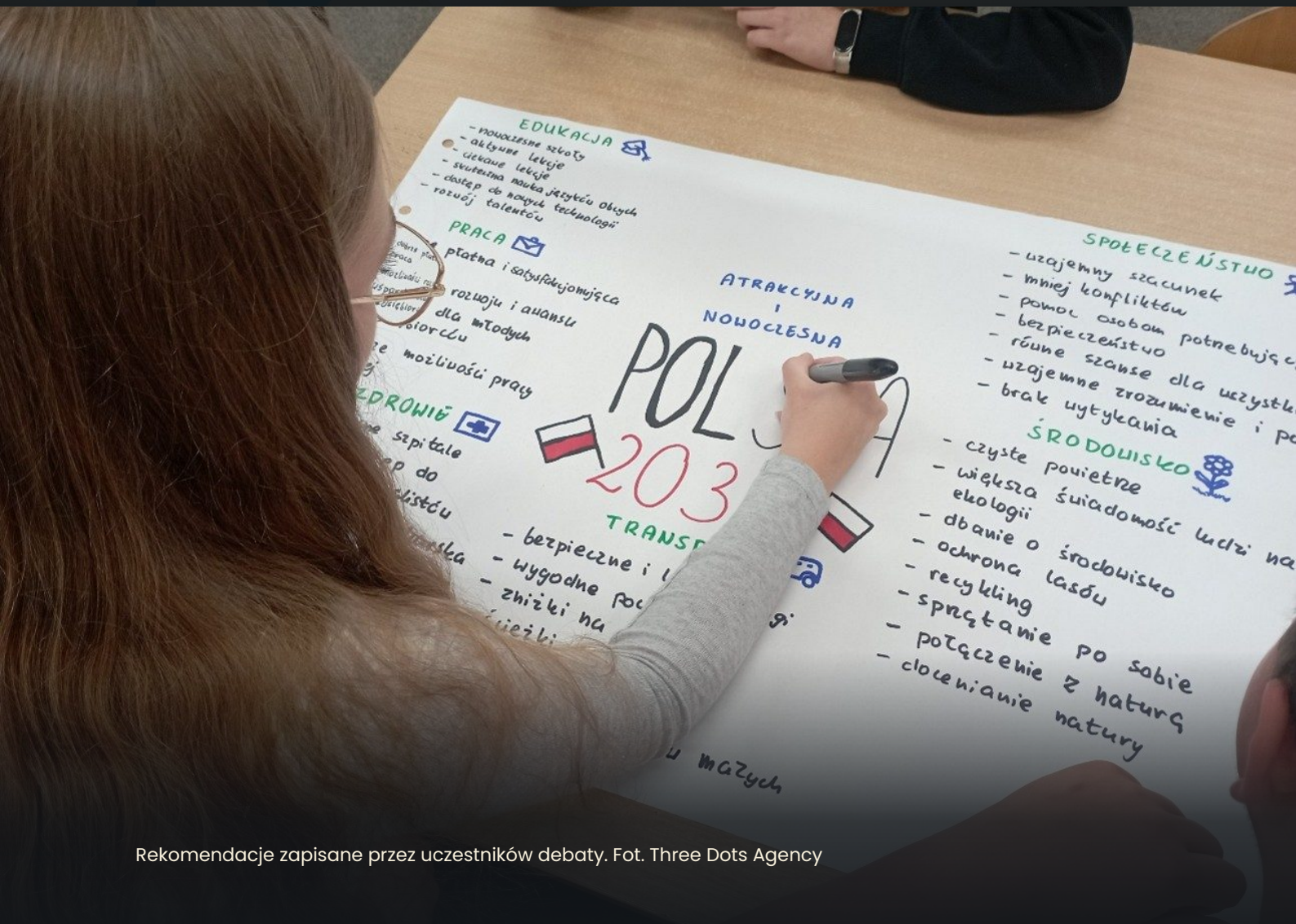

Rekomendacje zapisane przez uczestników debaty. Fot. Three Dots Agency

Dlaczego włączenie młodych ludzi w proces tworzenia Krajowej Strategii Młodzieżowej był dla nich tak ważny?

Udział w debatach okazał się często być dla młodych osób pierwszym doświadczeniem z dialogiem obywatelskim, w którym władze pytają młodych obywateli o zdanie w sprawach, które ich dotyczą.

Uczniowie byli zadowoleni, że zostali spytani o zdanie – poczuli się **docenieni i zauważeni**.

Jednocześnie formuła debaty dobrze wpisywała się w oczekiwania uczestników, dając im możliwość **swobodnej wymiany zdań**, zgłaszania swoich uwag i dyskutowania z rówieśnikami.

> „Sama debata została oceniona jako ważna i potrzebna właśnie dlatego, że stworzyła przestrzeń do partnerskiej rozmowy i wyrażenia opinii, które na co dzień często pozostają niewysłuchane".

Liceum, miejscowość powyżej 100 tys. do 250 tys. mieszkańców

> „Uczestnicy podkreślali przede wszystkim możliwość swobodnego i autentycznego wyrażenia własnego zdania, poczucie bycia wysłuchanym oraz realny wpływ na poruszane tematy społeczne i edukacyjne".

Liceum, miejscowość powyżej 100 tys. do 250 tys. mieszkańców

> „Uczniowie pozytywnie ocenili debatę i pracę nad rekomendacjami. Podkreślali, że mogli swobodnie wyrażać swoje zdanie, a ich opinie były wysłuchane i traktowane poważnie. Wielu uczestników uznało, że była to ciekawa i wartościowa forma rozmowy o problemach młodzieży oraz szansa na realny wpływ na tworzenie przyszłych rozwiązań dla młodych ludzi".

Szkoła ponadpodstawowa, miejscowość do 10 tys. mieszkańców

„[Grupa] doceniła, że może swobodnie mówić o swoich problemach, zrozumieli, że warto wypowiadać swoje zdanie, a ich głos ma znaczenie (konkluzja jednej uczennicy: „w przyszłości warto chodzić na wybory")".

Szkoła podstawowa, miejscowość do 10 tys. mieszkańców

„Wielu uczestników zwracało uwagę, że po raz pierwszy miało okazję uczestniczyć w procesie konsultacji społecznych i poczuło, że ich głos może mieć znaczenie w kształtowaniu przyszłych rozwiązań. Bardzo chętnie wezmą udział w kolejnych debatach".

Technikum, miejscowość powyżej 20 tys. do 50 tys. mieszkańców

„Młodzi ludzie podkreślali, że cieszy ich możliwość rozmowy o sprawach, które są im naprawdę bliskie i mają bezpośredni wpływ na ich codzienne życie oraz przyszłość".

Szkoła podstawowa, miejscowość powyżej 100 tys. do 250 tys. mieszkańców

„Uczniowie byli bardzo zadowoleni, że mogą wyrazić swoje opinie. Ucieszyli się, że ktoś ich zapytał o zdanie i że podczas debaty mogli poruszyć wszystkie nurtujące ich problemy. Podobała im się praca w grupach i możliwość wypowiadania się na forum".

Szkoła podstawowa, miejscowość do 10 tys. mieszkańców

„Uczniowie uznali debatę za interesującą i wartościową. Podobała im się możliwość wyrażania własnych opinii, dyskusji z rówieśnikami oraz wspólnego tworzenia rekomendacji. Dzięki temu mogli lepiej zrozumieć problemy społeczne i poczuć, że ich głos ma znaczenie".

Szkoła podstawowa, miejscowość powyżej 20 tys. do 50 tys. mieszkańców

„Młodzież podkreślała, że sama możliwość swobodnego wyrażenia swoich opinii była dla nich bardzo wartościowym doświadczeniem. Wielu uczestników cieszyło się, że ktoś chce wysłuchać ich głosu i poznać ich perspektywę na problemy, z którymi mierzą się na co dzień".

Technikum, miejscowość powyżej 20 tys. do 50 tys. mieszkańców

Wśród refleksji związanych z istotnością debaty i przeprowadzonych dyskusji pojawiają się jednak i takie, które – choć nie kontestują samych konsultacji – zaznaczają **obawy o to, czy wypracowane wnioski i rekomendacje zostaną wzięte pod uwagę**.

> „Wielu uczniów podkreślało, że mimo możliwości udziału w debacie i formułowania rekomendacji mają poczucie, iż opinie młodzieży zbyt rzadko przekładają się na konkretne działania lub rzeczywiste zmiany systemowe. W wypowiedziach uczestników pojawiały się wątpliwości dotyczące skuteczności konsultacji społecznych oraz przekonanie, że głos młodych ludzi bywa traktowany bardziej symbolicznie niż sprawczo".

Liceum, miejscowość powyżej 100 tys. do 250 tys. mieszkańców

> „Jednocześnie pojawiały się obawy, że głos młodego pokolenia mimo wszystko nie zostanie w pełni wysłuchany i uwzględniony przy tworzeniu strategii".

Szkoła ponadpodstawowa, miejscowość do 10 tys. mieszkańców

> „Zdecydowanie mniej osób uznało, że ich rekomendacje realnie wpłyną na Krajową Strategię Młodzieżową (uczniowie nie dowierzają, że to, co zaproponowali, zostanie wprowadzone w życie)".

Szkoła podstawowa, miejscowość do 10 tys. mieszkańców

> „Uważają, że większość ich rekomendacji jednak nie wpłynie realnie na Krajową Strategię Młodzieżową".

Szkoła podstawowa, miejscowość powyżej 500 tys. mieszkańców

MATERIAŁY DODATKOWE

Aneksy: listy do ministry edukacji oraz wykaz debat

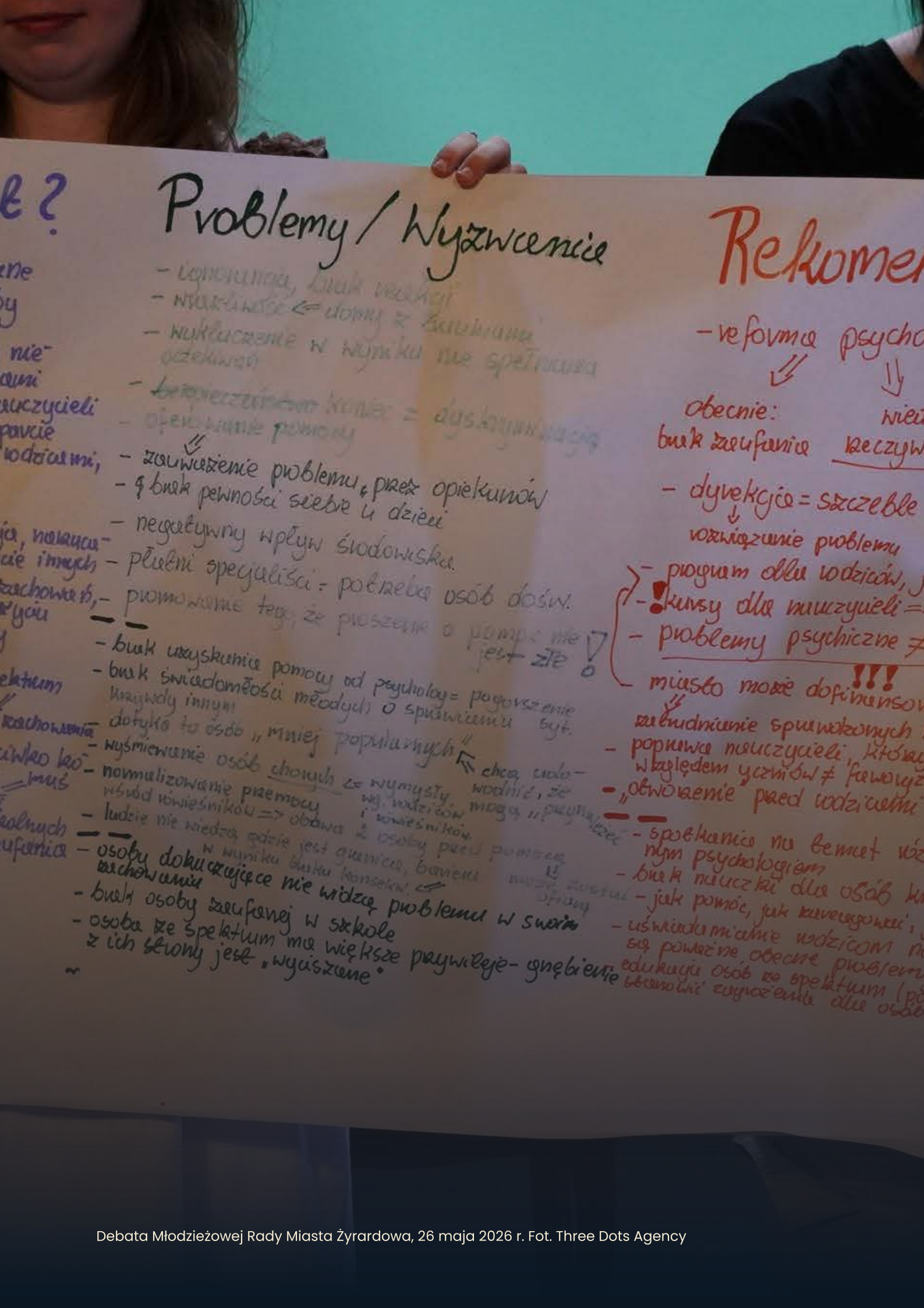

Debata Młodzieżowej Rady Miasta Żyrardowa, 26 maja 2026 r. Fot. Three Dots Agency

Aneks 1.

Listy do ministry edukacji

Uczniom ze szkół, w których debaty realizowano w wariancie rozszerzonym, zaproponowano napisanie listów do ministry edukacji. W listach młode osoby zawarły swoje uwagi nie tylko odnośnie do systemu oświaty i organizacji szkolnictwa, ale także w zakresie obszarów, nad którymi debatowały. To, co się w nich pojawia, jest autentycznym i najbardziej bezpośrednim głosem młodzieży.

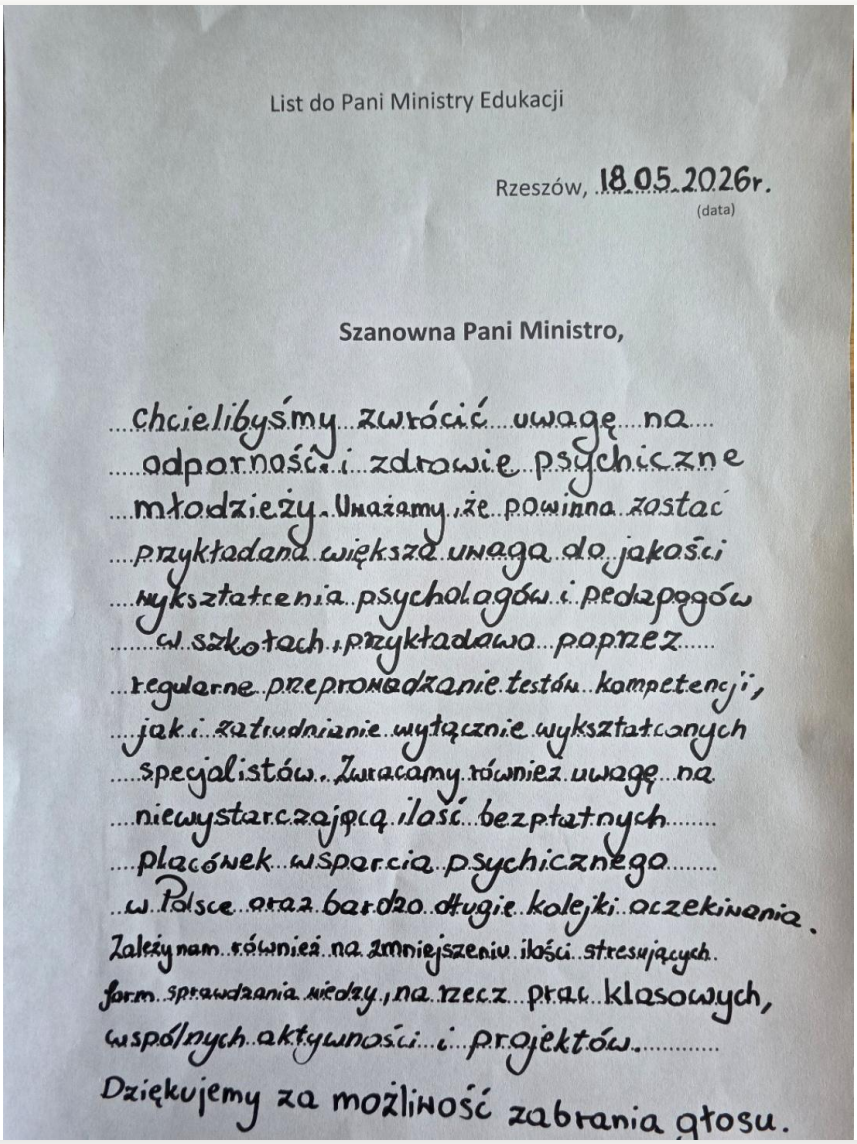

List do Pani Ministry Edukacji

Rzeszów, 18.05.2026r.
(data)

Szanowna Pani Ministro,

Chcielibyśmy zwrócić uwagę na odporność i zdrowie psychiczne młodzieży. Uważamy, że powinna zostać przykładana większa uwaga do jakości wykształcenia psychologów i pedagogów w szkołach, przykładowo poprzez regularne przeprowadzanie testów kompetencji, jak i zatrudnianie wyłącznie wykształconych specjalistów. Zwracamy również uwagę na niewystarczającą ilość bezpłatnych placówek wsparcia psychicznego w Polsce oraz bardzo długie kolejki oczekiwania. Zależy nam również na zmniejszeniu ilości stresujących form sprawdzania wiedzy, na rzecz prac klasowych, wspólnych aktywności i projektów.

Dziękujemy za możliwość zabrania głosu.

Rysunek 1. List do ministry edukacji, liceum, miejscowość powyżej 100 tys. do 250 tys. mieszkańców

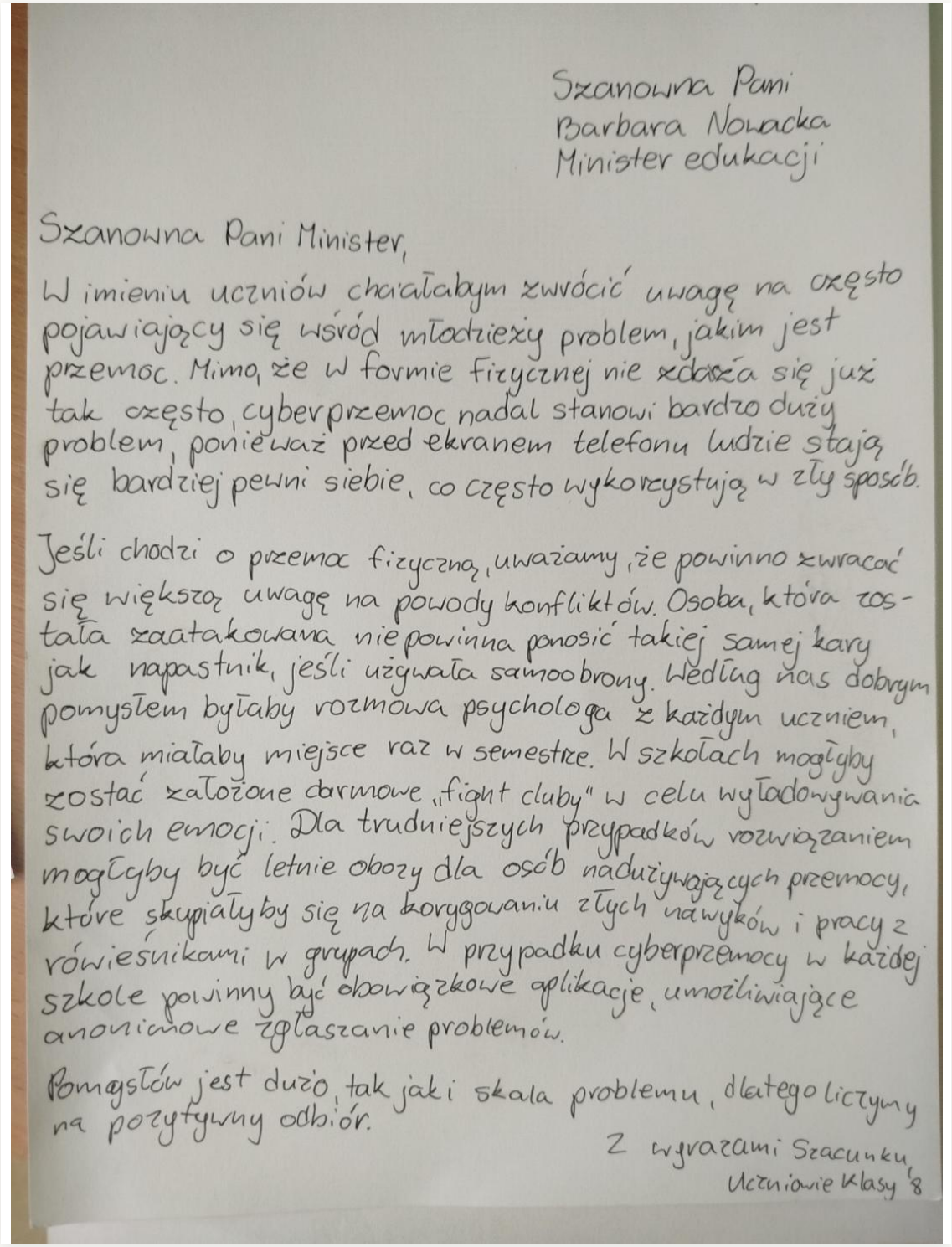

Szanowna Pani
Barbara Nowacka
Minister edukacji

Szanowna Pani Minister,

W imieniu uczniów chciałabym zwrócić uwagę na często pojawiający się wśród młodzieży problem, jakim jest przemoc. Mimo, że w formie fizycznej nie zdarza się już tak często, cyberprzemoc nadal stanowi bardzo duży problem, ponieważ przed ekranem telefonu ludzie stają się bardziej pewni siebie, co często wykorzystują w zły sposób.

Jeśli chodzi o przemoc fizyczną, uważamy, że powinno zwracać się większą uwagę na powody konfliktów. Osoba, która została zaatakowana nie powinna ponosić takiej samej kary jak napastnik, jeśli używała samoobrony. Według nas dobrym pomysłem byłaby rozmowa psychologa z każdym uczniem, która miałaby miejsce raz w semestrze. W szkołach mogłyby zostać założone darmowe „fight cluby" w celu wyładowywania swoich emocji. Dla trudniejszych przypadków rozwiązaniem mogłyby być letnie obozy dla osób nadużywających przemocy, które skupiałyby się na korygowaniu złych nawyków i pracy z rówieśnikami w grupach. W przypadku cyberprzemocy w każdej szkole powinny być obowiązkowe aplikacje, umożliwiające anonimowe zgłaszanie problemów.

Pomysłów jest dużo, tak jaki skala problemu, dlatego liczymy na pozytywny odbiór.

Z wyrazami Szacunku,
Uczniowie klasy 8

Rysunek 2. List do ministry edukacji, uczniowie klasy ósmej szkoły podstawowej, miejscowość powyżej 100 tys. do 250 tys. mieszkańców

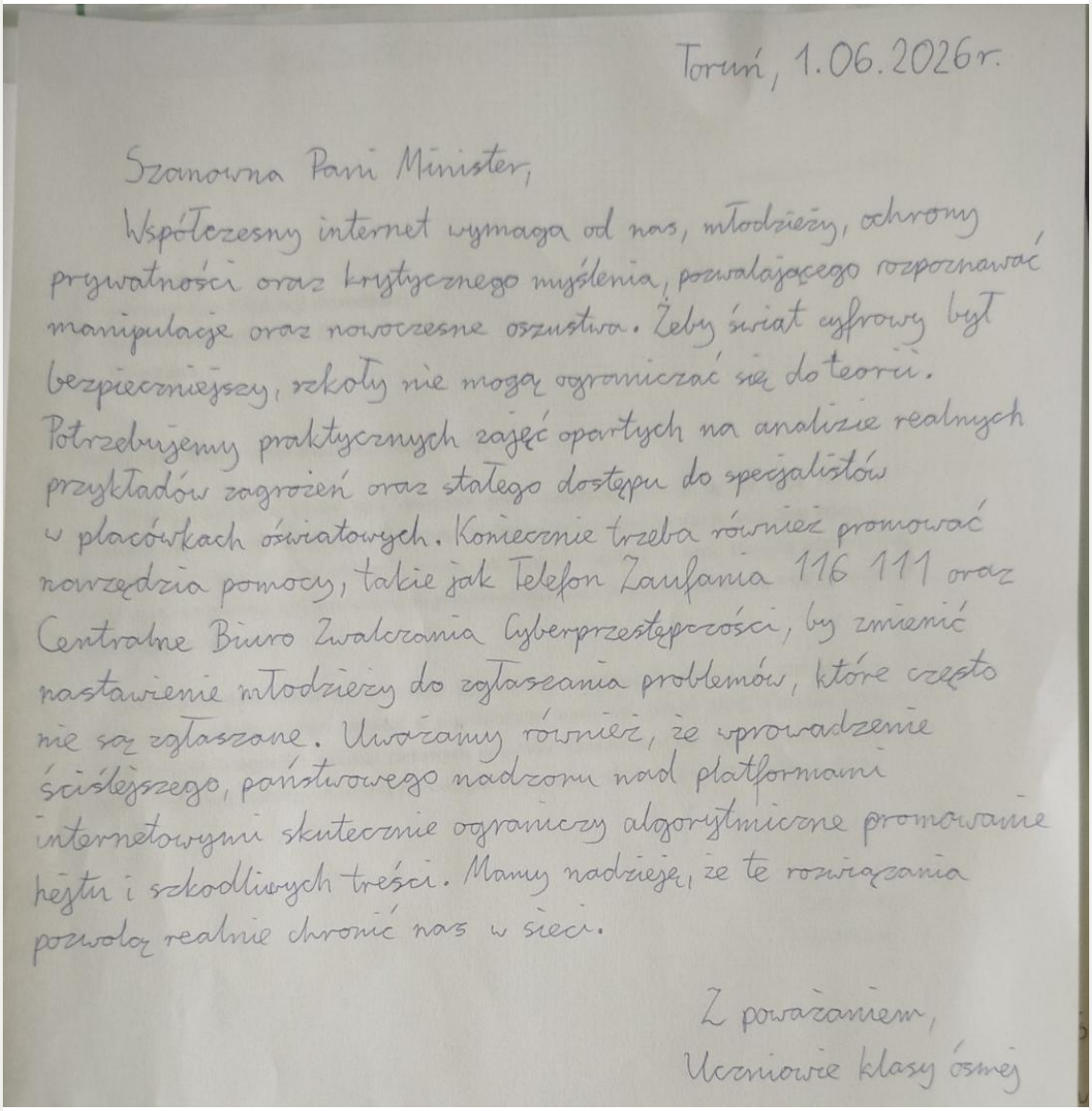

Toruń, 1.06.2026r.

Szanowna Pani Minister,

Współczesny internet wymaga od nas, młodzieży, ochrony prywatności oraz krytycznego myślenia, pozwalającego rozpoznawać manipulacje oraz nowoczesne oszustwa. Żeby świat cyfrowy był bezpieczniejszy, szkoły nie mogą ograniczać się do teorii. Potrzebujemy praktycznych zajęć opartych na analizie realnych przykładów zagrożeń oraz stałego dostępu do specjalistów w placówkach oświatowych. Koniecznie trzeba również promować narzędzia pomocy, takie jak Telefon Zaufania 116 111 oraz Centralne Biuro Zwalczania Cyberprzestępczości, by zmienić nastawienie młodzieży do zgłaszania problemów, które często nie są zgłaszane. Uważamy również, że wprowadzenie ściślejszego, państwowego nadzoru nad platformami internetowymi skutecznie ograniczy algorytmiczne promowanie hejtu i szkodliwych treści. Mamy nadzieję, że te rozwiązania pozwolą realnie chronić nas w sieci.

Z poważaniem,
Uczniowie klasy ósmej

Rysunek 3. List do ministry edukacji, uczniowie klasy ósmej szkoły podstawowej, miejscowość powyżej 100 tys. do 250 tys. mieszkańców

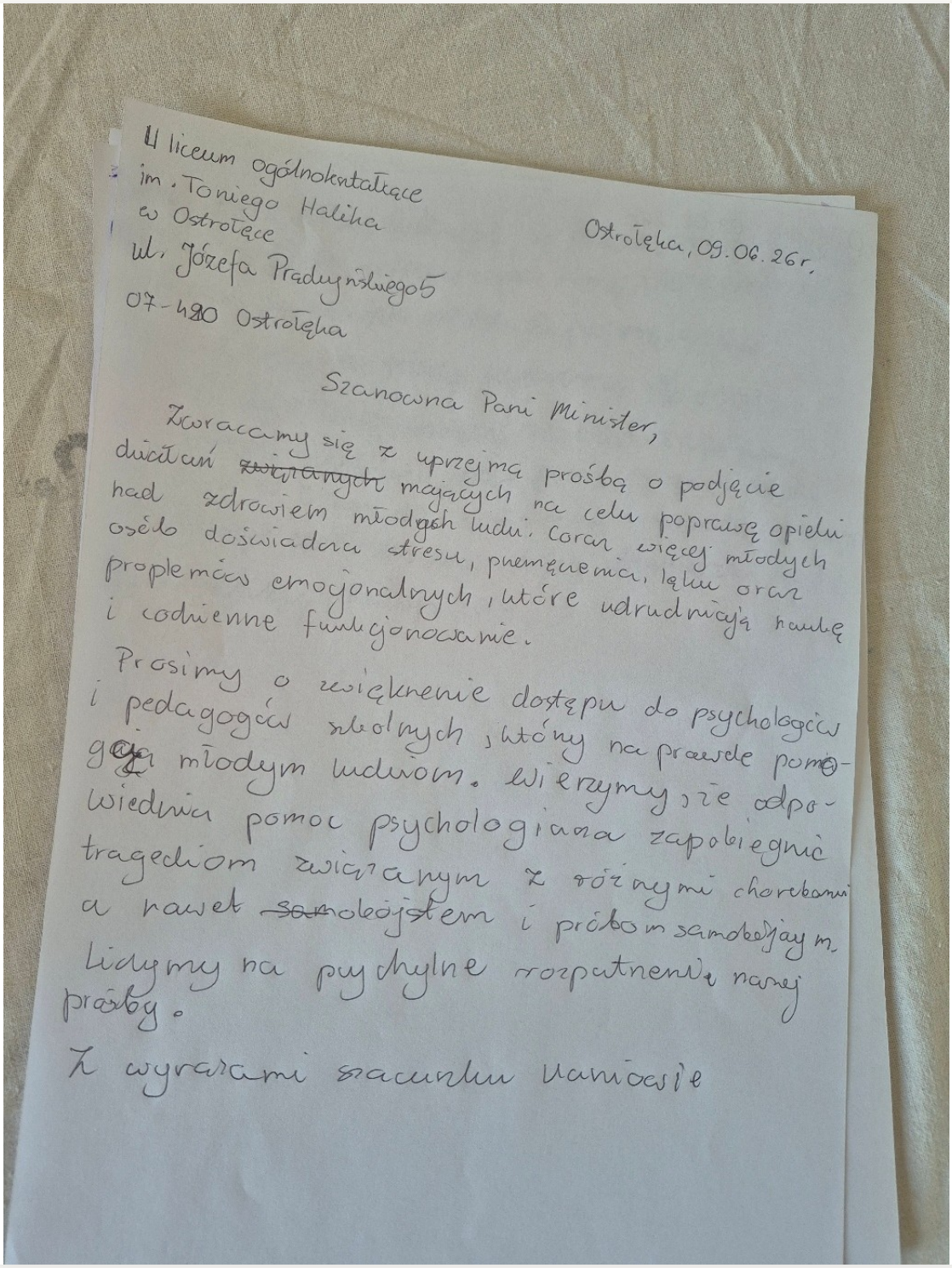

4 liceum ogólnokształcące
im. Tonigo Halika
w Ostrołęce
ul. Józefa Prądzyńskiego 5
07-410 Ostrołęka

Ostrołęka, 09.06.26r.

Szanowna Pani Minister,

Zwracamy się z uprzejmą prośbą o podjęcie działań ~~związanych~~ mających na celu poprawę opieki nad zdrowiem młodych ludzi. Coraz więcej młodych osób doświadcza stresu, przemęczenia, lęku oraz problemów emocjonalnych, które utrudniają naukę i codzienne funkcjonowanie.

Prosimy o zwiększenie dostępu do psychologów i pedagogów szkolnych, który naprawdę pomogą młodym ludziom. Wierzymy, że odpowiednia pomoc psychologiczna zapobiegnie tragediom związanym z różnymi chorobami a nawet ~~sam~~obójstwem i próbom samobójczym.

Liczymy na życzliwe rozpatrzenie naszej prośby.

Z wyrazami szacunku uczniowie

Aneks 2.

Lista miejscowości, w których odbyły się debaty i ich organizatorzy

Województwo dolnośląskie (3 młodzieżowe rady, 13 szkół, 16 debat):

1. Młodzieżowa Rada Miejska Legnicy – Legnica, 18.05.2026 r.

Relacja z debaty — facebook.com

2. Młodzieżowa Rada Miejska w Ząbkowicach Śląskich – Ząbkowice Śląskie, 21.05.2026 r.

3. Szkoła Podstawowa nr 1 w Polkowicach – Polkowice, 21.05.2026 r.

4. Młodzieżowa Rada Miejska Kłodzka – Kłodzko, 22.05.2026 r.

Relacja z debaty — facebook.com

5. Zespół Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego im. W. Witosa w Mokrzeszowie - Mokrzeszów, 25.05.2026 r.

6. Samorządowa Szkoła Podstawowa w Międzylesiu – Międzylesie, 27.05.2026 r.

7. Gminna Szkoła Podstawowa w Oławie – Oława, 28.05.2026 r.

8. Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 15 we Wrocławiu, Szkoła Podstawowa im. Franciszka Juszczaka we Wrocławiu – Wrocław, 28.05.2026 r.

9. Szkoła Podstawowa nr 2 im. Jana Pawła II w Twardogórze – Twardogóra, 28.05.2026 r.

10. Zespół Szkół Samorządowych w Stroniu Śląskim – Stronie Śląskie, 29.05.2026 r.

11. Szkoła Podstawowa nr 3 im. Arkadego Fiedlera w Polkowicach – Polkowice, 02.06.2026 r.

12. Szkoła Podstawowa im. Henryka Sienkiewicza w Roztoce – Roztoka, 02.06.2026 r.

13. Zespół Szkół im. Zjednoczonej Europy w Oławie – Oława, 08.06.2026 r.

14. Liceum Ogólnokształcące Cogito we Wrocławiu – Wrocław, 09.06.2026 r.

15. I Liceum Ogólnokształcące im. Bolesława Chrobrego w Kłodzku – Kłodzko, 09.06.2026 r.

16. Szkoła Podstawowa im. Jana Brzechwy w Żeliszowie – Żeliszów, 09.06.2026 r.

Województwo kujawsko-pomorskie (3 młodzieżowe rady, 1 szkoła, 4 debaty):

17. Młodzieżowa Rada Miejska Aleksandrowa Kujawskiego – Aleksandrów Kujawski, 20.05.2026 r.

18. Młodzieżowa Rada Powiatu Inowrocławskiego – Inowrocław, 25.05.2026 r.

Relacja z debaty — instagram.com

19. Młodzieżowa Rada Miejska w Gniewkowie – Gniewkowo, 27.05.2026 r.

Relacja z debaty — facebook.com

20. Szkoła Podstawowa nr 32 w Toruniu – Toruń, 01.06.2026 r.

Województwo lubelskie (4 młodzieżowe rady, 4 szkoły, 9 debat):

21. Młodzieżowa Rada Miasta Chełm – Chełm, 27.04.2026 r.

22. Młodzieżowa Rada Miasta Krasnystaw – Krasnystaw, 22.05.2026 r.

Relacja z debaty — facebook.com

23. XXIX LO „Zapora" w Lublinie – Lublin, 22.05.2026 r.

24. Młodzieżowa Rada Miasta Lublin – Lublin, 25.05.2026 r.

Relacja z debaty — facebook.com

25. Szkoła Podstawowa im. Ziemi Lubelskiej w Radawcu Dużym – Radawiec Duży, 25.05.2026 r.

26. Młodzieżowa Rada Miasta Lublin – Lublin, 26.05.2026 r.

Relacja z debaty — facebook.com

27. Młodzieżowa Rada Gminy Jabłonna – Jabłonna, 28.05.2026 r.

Relacja z debaty — facebook.com

28. Zespół Szkół nr 1 im. Stefanii Sempołowskiej w Puławach – Puławy, 28.05.2026 r.

29. I Liceum Ogólnokształcące im. ks. A. J. Czartoryskiego w Puławach – Puławy, 28.05.2026 r.

Województwo lubuskie (1 młodzieżowa rada, 2 szkoły, 3 debaty):

30. Szkoła Podstawowa im. Orła Białego w Trzebielu – Trzebiel, 28.05.2026 r.

31. Młodzieżowa Rada Gminy Stare Kurowo – Stare Kurowo, 03.06.2026 r.

Relacja z debaty — facebook.com

32. Szkoła Podstawowa nr 8 w Nowej Soli – Nowa Sól, 10.06.2026 r.

Województwo łódzkie (1 młodzieżowa rada, 5 szkół, 6 debat):

33. Fundacja Autism Team „empaTiA" – Łódź, 16.05.2026 r.

34. Państwowe Liceum Sztuk Plastycznych im. Katarzyny Kobro w Zduńskiej Woli – Zduńska Wola, 21.05.2026 r.

35. Zespół Szkół nr 1 w Wieluniu – Wieluń, 27.05.2026 r.

36. Młodzieżowa Rada Miejska w Sieradzu – Sieradz, 28.05.2026 r.

Relacja z debaty — facebook.com

37. Zespół Szkół Powiatowych w Drzewicy – Drzewica, 29.05.2026 r.

38. Szkoła Podstawowa nr 6 im. Jana Kochanowskiego w Zgierzu z Oddziałami Dwujęzycznymi i Oddziałami Sportowymi – Zgierz, 11.06.2026 r.

Województwo małopolskie (1 młodzieżowa rada, 4 szkoły, 7 debat):

39. ANS Nowy Targ – Nowy Targ, 11.05.2026 r.

40. ANS Nowy Targ – Nowy Targ, 18.05.2026 r.

41. ANS Nowy Targ – Nowy Targ, 18.05.2026 r.

42. Młodzieżowa Rada Gminy Kościelisko – Kościelisko, 18,19,20.05.2026 r.

Relacja z debaty — facebook.com

43. II Liceum Ogólnokształcące w ZS MSG w Myślenicach – Myślenice, 27.05.2026 r.

44. Szkoła Podstawowa nr 1 im. Adama Mickiewicza w Jabłonce – Jabłonka, 28.05.2026 r.

45. I Liceum im. Króla Kazimierza Wielkiego w Bochni – Bochnia, 01.06.2026 r.

Województwo mazowieckie (23 młodzieżowych rad - 31 debat, 26 szkół, 57 debat):

46. Młodzieżowa Rada Gminy Teresin – Teresin, 19.04.2026 r.

Relacja z debaty — facebook.com

47. Młodzieżowa Rada Dzielnicy Bielany m.st. Warszawy – Warszawa, 15.05.2026 r.

Relacja z debaty — facebook.com

48. Młodzieżowa Rada Gminy Raszyn – Raszyn, 17.05.2026 r.

Relacja z debaty — facebook.com

49. Młodzieżowa Rada Gminy Czarnia – Czarnia, 18.05.2026 r.

Relacja z debaty — facebook.com

50. Młodzieżowa Rada Dzielnicy Bemowo m.st. Warszawy – Warszawa, 18.05.2026 r. (odbyło się 5 debat jednego dnia).

Relacja z debaty — instagram.com

51. Młodzieżowa Rada Dzielnicy Bemowo m.st. Warszawy – Warszawa, 18.05.2026 r. (odbyło się 5 debat jednego dnia).

Relacja z debaty — instagram.com

52. Młodzieżowa Rada Dzielnicy Bemowo m.st. Warszawy – Warszawa, 18.05.2026 r. (odbyło się 5 debat jednego dnia).

Relacja z debaty — instagram.com

53. Młodzieżowa Rada Dzielnicy Bemowo m.st. Warszawy – Warszawa, 18.05.2026 r. (odbyło się 5 debat jednego dnia).

Relacja z debaty — instagram.com

54. Młodzieżowa Rada Dzielnicy Bemowo m.st. Warszawy – Warszawa, 18.05.2026 r. (odbyło się 5 debat jednego dnia).

Relacja z debaty — instagram.com

55. Młodzieżowa Rada Dzielnicy Targówek m.st. Warszawy – Warszawa, 18.05.2026 r.

Relacja z debaty — facebook.com

56. Państwowa Komisja do spraw przeciwdziałania wykorzystaniu seksualnemu małoletnich poniżej lat 15 – Warszawa, 18.05.2026 r.

57. Młodzieżowa Rada Dzielnicy Praga-Południe m.st. Warszawy – Warszawa, 20.05.2026 r.

58. Publiczne Liceum Ogólnokształcące im. Orła Białego w Kosowie Lackim – Kosów Lacki, 20.05.2026 r.

59. Młodzieżowa Rada Dzielnicy Praga-Południe m.st. Warszawy – Warszawa, 21.05.2026 r.

60. Młodzieżowa Rada Miasta Ostrołęki – Ostrołęka, 21.05.2026 r.

Relacja z debaty — facebook.com

61. Młodzieżowa Rada Miasta i Gminy Pilawa, 21.05.2026

62. Młodzieżowa Rada Dzielnicy Praga-Południe m.st. Warszawy – Warszawa, 22.05.2026 r.

63. Dwujęzyczna Szkoła Podstawowa Smart School w Zakręcie – Zakręt, 22.05.2026 r.

64. Młodzieżowa Rada Dzielnicy Włochy m.st. Warszawy – Warszawa, 25.05.2026 r.

Relacja z debaty — instagram.com

65. Młodzieżowa Rada Miasta Ząbki – Ząbki, 25.05.2026 r.

66. Rada Młodzieżowa w Łomiankach – Łomianki, 26.05.2026 r.

Relacja z debaty — facebook.com

67. Młodzieżowa Rada Dzielnicy Bielany m.st. Warszawy – Warszawa, 26.05.2026 r.

Relacja z debaty — facebook.com

68. Młodzieżowa Rada Miejska w Kozienicach – Kozienice, 26.05.2026 r.

Relacja z debaty — facebook.com

69. Młodzieżowa Rada Miasta Żyrardów – Żyrardów, 26.05.2026 r.

Relacja z debaty — facebook.com

70. Zespół Szkół im. St. Staszica w Gąbinie – Gąbin, 26.05.2026 r.

71. Zespół Szkół w Różanie – Różan, 26.05.2026 r.

72. Młodzieżowa Rada Gminy Góra Kalwaria – Kalwaria, 27.05.2026 r.

Relacja z debaty — facebook.com

73. Młodzieżowa Rada m.st. Warszawy – Warszawa, 27.05.2026 r.

Relacja z debaty — facebook.com

74. Zespół Szkół im. Wincentego Witosa w Jasieńcu – Jasieniec, 27.05.2026 r.

75. Zespół Szkół Nr 1 im. Marii Skłodowskiej-Curie w Wyszkowie – Wyszków, 27.05.2026 r.

76. Szkoła Podstawowa im. Armii Krajowej w Jabłonnie – Jabłonna, 27.05.2026 r.

77. Młodzieżowa Rada Gminy Czarnia – Czarnia, 28.05.2026 r.

Relacja z debaty — facebook.com

78. Młodzieżowa Rada Dzielnicy Ursus m.st. Warszawy – Warszawa, 28.05.2026 r.

Relacja z debaty — facebook.com

79. Szkoła Podstawowa nr 398 im. M. Abakanowicz w Warszawie – Warszawa, 28.05.2026 r.

80. Szkoła Podstawowa Niepubliczna nr 81 w Warszawie Fundacji Rodzice Dzieciom – Warszawa, 28.05.2026 r.

81. Młodzieżowa Rada Dzielnicy Białołęka m.st. Warszawy – Warszawa, 29.05.2026 r.

82. Zespół Placówek Resocjalizacyjno-Socjoterapeutycznych w Goździkowie – Goździków, 29.05.2026 r.

83. IV Liceum Ogólnokształcące w Wyszkowie – Wyszków, 29.05.2026 r.

84. Zespół Szkół im. Marii Skłodowskiej-Curie w Gostyninie – Gostynin, 29.05.2026 r.

85. Społeczne Liceum 99 STO w Warszawie – Warszawa, 01.06.2026 r.

86. Młodzieżowa Rada Gminy Nieporęt – Nieporęt, 02.06.2026 r.

Relacja z debaty — facebook.com

87. Młodzieżowa Rada Gminy Puszcza Mariańska - Puszcza Mariańska, 03.06.2026 r.

Relacja z debaty — facebook.com

88. Szkoła Podstawowa z Oddziałami Integracyjnymi nr 247 im. Kazimierza Lisieckiego „Dziadka" w Warszawie – 03.06.2026 r.

89. Młodzieżowa Rada Miasta Marki – Marki, 08.06.2026r r.

Relacja z debaty — facebook.com

90. Szkoła Podstawowa nr 109 im. Batalionów Chłopskich w Warszawie – Warszawa, 08.06.2026 r.

91. Szkoła Podstawowa Nr 10 im. Jana Pawła II w Ostrołęce – Ostrołęka, 8.06.2026 r.

92. Młodzieżowa Rada Miasta Wołomin – Wołomin, 09.06.2026 r.

Relacja z debaty — facebook.com

93. II Społeczne Liceum Ogólnokształcące im. T. Halika w Ostrołęce – Ostrołęka, 09.06.2026 r.

94. Szkoła Podstawowa nr 3 im. Bolesława Krzywoustego w Sochaczewie – Sochaczew, 09.06.2026 r.

95. Szkoła Podstawowa nr 406 w Warszawie – Warszawa, 10.06.2026 r.

96. Szkoła Podstawowa nr 408 w Warszawie – Warszawa, 10.06.2026 r.

97. Szkoła Podstawowa nr 4 im. Powstańców Styczniowych w Mińsku Mazowieckim – Mińsk Mazowiecki, 10.06.2026 r.

98. Młodzieżowa Rada Miasta Pruszkowa, 11.06.2026 r.

Relacja z debaty — facebook.com

99. Zespół Szkół Centrum Edukacji im. I. Łukasiewicza w Płocku - Płock, 11.06.2026 r.

100. II Liceum Ogólnokształcące im. Cypriana Kamila Norwida w Ostrołęce – Ostrołęka, 11.06.2026 r.

101. Niepubliczne Liceum Ogólnokształcące Nr 2 im. Janusza Korczaka w Warszawie – Warszawa, 11.06.2026 r.

102. SLO „Startowa 4K" im. Wojciecha Młynarskiego w Warszawie – Warszawa, 12.06.2026 r.

Województwo opolskie (1 młodzieżowa rada, 1 szkoła, 2 debaty):

103. Młodzieżowa Rada Miasta Kędzierzyn Koźle - Kędzierzyn-Koźle, 22.05.2026 r.

Relacja z debaty — facebook.com

104. Publiczna Szkoła Podstawowa nr 4 w Strzelcach Opolskich – Strzelce Opolskie, 10.06.2026 r.

Województwo podkarpackie (2 młodzieżowe rady, 4 szkoły, 6 debat):

105. Dwujęzyczne Liceum Uniwersyteckie im. S. Barańczaka w Rzeszowie – Rzeszów, 18.05.2026 r.

106. Instytut Nauk o Polityce i Bezpieczeństwie Uniwersytetu Rzeszowskiego – Rzeszów, 19.05.2026 r.

107. Publiczna Szkoła Podstawowa nr 12 im. Jana Pawła II w Stalowej Woli – Stalowa Wola, 22.05.2026 r.

108. Młodzieżowa Rada Gminy Gorzyce – Gorzyce, 27.05.2026 r.

Relacja z debaty — facebook.com

109. Rada Młodzieżowa Rzeszowa – Rzeszów, 28.05.2026 r.

Relacja z debaty — facebook.com

110. Szkoła Podstawowa im. Wandy Półtawskiej w Sieniawie – Sieniawa, 28.05.2026 r.

Województwo podlaskie (2 młodzieżowe rada, 1 szkoła, 3 debaty):

111. Młodzieżowa Rada Miasta Suwałki, Suwałki, 26.05.2026

112. Młodzieżowa Rada Miasta Łomża – Łomża, 28.05.2026 r.

Relacja z debaty — facebook.com

113. Zespół Szkolno-Przedszkolny w Śniadowie – Śniadowo, 12.06.2026 r.

Województwo pomorskie (2 młodzieżowe rady, 6 szkół, 8 debat):

114. Młodzieżowa Rada Miejska w Redzie, 21.05.2026 r.

Relacja z debaty — facebook.com

115. Młodzieżowa Rada Miasta Gdańska – Gdańsk, 26.05.2026 r.

Relacja z debaty — instagram.com

116. Szkoła Podstawowa nr 6 z Oddziałami Integracyjnymi im. Władysława Gębika w Kwidzynie – Kwidzyn, 27.05.2026 r.

117. I Prywatne Liceum Ogólnokształcące w Słupsku im. Zjednoczonej Europy – Słupsk, 28.05.2026 r.

118. Zespół Szkół Zawodowych im. Stanisława Staszica w Barlewiczkach – Barlewiczki, 28.05.2026 r.

119. XIV Liceum Ogólnokształcące w Zespole Szkół Ogólnokształcących nr 8 w Gdańsku – Gdańsk, 08.06.2026 r.

120. II Liceum Ogólnokształcące im. Adama Mickiewicza w Słupsku – Słupsk, 09.06.2026 r.

121. Zespół Szkół Ekonomicznych im. ks. Janusza St. Pasierba w Tczewie – Tczew, 12.06.2026 r.

Województwo śląskie (3 młodzieżowe rady, 2 szkoły, 5 debat):

122. Młodzieżowa Rada Miasta Katowice – Katowice, 15.05.2026 r.

123. Młodzieżowa Rada Miasta we Włodowicach – Włodowice, 29.05.2026 r.

124. Zespół Szkół nr 6 im. M. Kopernika w Rudzie Śląskiej – Ruda Śląska, 01.06.2026 r.

125. Młodzieżowa Rada Miejska Mikołowa – Mikołów, 02.06.2026 r.

126. Technikum nr 2 w Tychach – Tychy, 02.06.2026 r.

Województwo świętokrzyskie (3 młodzieżowe rady, 2 szkoły, 5 debat):

127. Młodzieżowa Rada Miasta Kielce – Kielce, 22.05.2026 r.

Relacja z debaty — facebook.com

128. Sejmik Województwa Świętokrzyskiego – Jędrzejów, 26.05.2026 r.

Relacja z debaty — facebook.com

129. I Liceum Ogólnokształcące im. Tadeusza Kościuszki w Busku-Zdroju – Busko-Zdrój, 27.05.2026 r.

130. Młodzieżowa Rada Gminy Nowiny – Nowiny, 29.05.2026 r.

Relacja z debaty — facebook.com

131. Zespół Szkolno-Przedszkolny w Lubieni – Lubienia, 2.06.2026 r.

Województwo warmińsko-mazurskie (5 młodzieżowych rad, 3 szkoły, 8 debat):

132. Akademicki Zespół Placówek Oświatowych w Fijewie – Fijewo, 30.04.2026 r.

133. Młodzieżowa Rada Miasta Ostróda – Ostróda, 20.05.2026 r.

Relacja z debaty — facebook.com

134. Młodzieżowa Rada Miasta Olsztyna – Olsztyn, 26.05.2026 r.

135. Młodzieżowa Rada Miasta Nowe Miasto Lubawskie – Nowe Miasto Lubawskie, 28.05.2026 r.

136. Młodzieżowa Rada Miejska w Olsztynku – Olsztynek, 28.05.2026 r.

Relacja z debaty — facebook.com

137. Młodzieżowa Rada Powiatu Olsztyńskiego – Powiat Olsztyński, 29.05.2026 r.

Relacja z debaty — facebook.com

138. Szkoła Podstawowa nr 1 im. Mikołaja Kopernika w Iławie – Iława, 29.05.2026 r.

139. Korczakowskie Liceum Ogólnokształcące w Olsztynie – Olsztyn, 03.06.2026 r.

Województwo wielkopolskie (3 młodzieżowe rady, 3 szkoły, 6 debat):

140. Młodzieżowa Rada Miejska w Krotoszynie – Krotoszyn 28.05.2026 r.

141. Gminne Forum Młodzieży w Orchowie – Orchowo, 28.05.2026 r.

Relacja z debaty — facebook.com

142. Wielkopolskie Technikum Zawodowe w Poznaniu – Poznań, 28.05.2026 r.

143. Zespół Szkół Technicznych w Pleszewie – Pleszew, 28.05.2026 r.

144. Młodzieżowa Rada Powiatu Chodzieskiego – Powiat Chodzieski, 29.05.2026 r.

Relacja z debaty — facebook.com

145. Zespół Szkół im. Józefa Nojego w Czarnkowie – Czarnków, 10.06.2026 r.

Województwo zachodniopomorskie (5 młodzieżowych rad, 5 debat):

146. Młodzieżowa Rada Powiatu Stargardzkiego – Stargard, 20.05.2026 r.

Relacja z debaty — facebook.com

147. Młodzieżowa Rada Miejska Pyrzyce – Pyrzyce, 25.05.2026 r.

Relacja z debaty — facebook.com

148. Młodzieżowa Rada Gminy Gryfice – Gryfice, 27.05.2026 r.

Relacja z debaty — facebook.com

149. Młodzieżowa Rada Miasta Kołobrzeg – Kołobrzeg, 28.05.2026 r.

Relacja z debaty — facebook.com

150. Młodzieżowa Rada Miasta Szczecin – Szczecin, 28.05.2026 r.

Praca w formule World Café podczas Ogólnopolskiej Debaty Młodych, Warszawa, 22 czerwca 2026 r. Fot. Three Dots Agency

Zespół projektu „Masz wpływ na Strategię" — Fundacja Civis Polonus i Fundacja PZU. Fot. Three Dots Agency

Zespół projektowy

Osoby, które przygotowały proces dialogu

Joanna Pietrasik – ekspertka i koordynatorka merytoryczna projektu

Łukasz Korzeniowski – specjalista ds. współpracy ze szkołami

Karolina Pawlak – specjalistka ds. współpracy z młodzieżowymi radami

Agata Piotrkowska – koordynatorka ogólnopolskiej debaty młodych o Krajowej Strategii Młodzieżowej

Michał Szymanderski-Pastryk – specjalista ds. komunikacji

Asystenci wojewódzcy, którzy wspierali młodzieżowe rady w realizacji debat:

- Kamil Dejna
- Zuzanna Lewandowska
- Hubert Maciejewski
- Agata Piotrkowska
- Kamil Prusak
- Michał Szostak
- Natalia Tomaszuk

Fundacja PZU

Monika Auch-Szkoda - koordynatorka ds. strategii i projektów

„Poważniejsze traktowanie głosu młodych ludzi w sprawach szkoły, miasta i gminy, na przykład przez konsultacje, samorząd uczniowski i realne włączanie młodzieży w decyzje”.

Szkoła podstawowa, miejscowość 20–50 tys. mieszkańców

Raport powstał w projekcie „Włączenie młodych ludzi w proces tworzenia Krajowej Strategii Młodzieżowej”, realizowanym w partnerstwie Fundacji PZU i Fundacji Civis Polonus. Publikacja pod Honorowym Patronatem Ministra Edukacji.

maszwplywnastrategie.pl

Patronat honorowy

Minister Edukacji

FUNDACJA

civis.